

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubliani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/B., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Racun poštne hranilnice, podružnice v Ljubliani, št. 10.711.

Prijazne velikonočne praznike usem
našim prijateljem in prijateljicam!

Velikonočne misli

Velika noč je praznik vstajenja Onega, ki je trpel za nas, a je tudi praznik vstajenja prirode. Gore in doline, polje in gozd pričenjajo v tem času novo življenje. Velika noč je torej proslava dvojnega vstajenja in dvojnega veselja, ki ga povečujejo še lepe stare šege, združene z dobro podlago za okrepitev telesnih sil.

Žal, nam letošnji politični piruhi ne pripravljajo posebnega veselja. Sicer pa smo že nekako navajeni na to, da si ničesar ne obetamo od nobene vlade. Nепrestano od leta do leta se ponavlja ena in ista pesem o ljudskih potrebah in upravičenih zahtevah, toda naši krmilarji ne čujejo teh neprijetno se glasečih pesmic.

Velika noč sledi veliki noči in zastoni čakamo na tisti praznik vstajenja, ki nam bi prinesel piruhe v obliki izpametovanja krmilarjev naše gospodarske in politične usode. Naj prenehajo v Beogradu neprestane vladne krize, katerih vzrok je običajno popolnoma oseben, brez načelne podlage. Naj se enkrat začne delati temeljito, resno in z dobro voljo do ustvarjanja. Naj se ne tratijo po nepotrebni duševne sile v brezplodnem političnem spletkarstvu.

Slovensko ljudstvo, ti pa se zbudi k političnemu vstajenju ter se odloči, da boš enkrat poslalo v Narodno skupščino drugačno večino, ki bo resno hotela za te delati in te ne samo izkoriščati.

Naši klerikalci so se preživeli, so brez programa in se danes drže le zaradi nepoučenosti širokih ljudskih plasti. Varanje z avtonomijo, katere večina klerikalnih volilcev ne razume in si jo predstavlja kot nekak čudežen paradiz, ker jo je tako opisoval domači duhovnik, je bila do zadnjega časa ena limanic SLS. Glavna vaba pa je bila in je še zloraba verskega čustva preprostega človeka, ki v svojem preprostem mišljenju tudi v posvetnih zadevah slepo sledi duhovščini, da si je ta poklicana za kaj drugega kakor za

obravnavanje in reševanje političnih, gospodarskih, prosvetnih in socialnih vprašanj.

Ne potrebujemo stranke, v kateri imajo glavno besedo duhovniki, ki se vendar niso učili za reševanje posvetnih zadev in spricho

Uspehi SLS v luči resnice

Klerikalci so pozabili na borbo proti korupciji — Volilna nasilstva jim niso več zlo — Zavrgli so lastne predloge za izboljšanje državnega proračuna — Proti izenačenju davkov in proti samoupravi ljudstva v okrajih — Klerikalni strah pred ljudsko sodbo

Časopisje SLS ne more dovolj prehvaliti uspehov sedanje vladne večine. Zato je prav, da si te uspehe od časa do časa tudi mi ogledamo nekoliko bliže.

Dva in pol meseca sede že naši klerikalci v vladi skupno z radikali in v tem času so imeli dovolj prilike pokazati, kaj znajo.

Prvi njihov uspeh je bil v tem, da so v preiskovalnem odboru Narodne skupščine glasovali proti izročitvi korupcije obtoženih radikalnih prvakov sodišču. Klerikalci so to pač storili v zahvalo, ker so jih radikali sprejeli v vlado. Danes se za celo stvar nihče več ne zmeni. Klerikalci so dali odvezo korupciji in se smejejo onim lahkovernim ljudem, ki so jim kdaj verjeli, da hočejo pobijati korupcijo.

Drugi važen uspeh, ki ga lahko beležijo v svoji politični zgodovini, so dosegli z glasovanjem za sedanjega notranjega ministra Maksimovića, ki je bil obtožen zlorabe uradnega oblastva, volilnih nasilstev in trpinčenja ljudi v policijskih zaporih. Kdo se ne spominja, kako so klerikalci sami, ko so bili v opoziciji, kričali proti istemu ministru! Ko so pa stopili v vlado, so pozabili na vse, kar so prej govorili ter so glasovali za oprostitev obtoženega notranjega ministra. Za plačilo smejo v Sloveniji preganjati uradništvo, ki ni v njihovem taboru, četudi je vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti in četudi mu ne morejo dokazati nobenih pregreškov v službi. Dne 19. t. m. bo Narodna skupščina morala razpravljati o drugi obtožbi proti notranjemu ministru Boži Maksimoviću, ki so jo vložili proti njemu davidovičevci. Prepričani smo, da bodo klerikalci tudi ob tej priliki glasovali proti tej obtožbi, četudi so klerikalni listi že sami priznavali, da je dobro utemeljena.

svojega posebnega poklica niti ne morejo imeti prakse in izkušnje v takih vprašanjih. Jasno pa je, da taka vprašanja tvorijo temelj vsake stranke. Duhovščina naj prepusti vprašanja zemskega blagra svojih vernikov v reševanje onim, ki so v to poklicani, sama pa naj se posveti cerkvi, ki je edin njen zadosti obsežen poklic.

Kadar bi se to zgodilo, bi lahko rekli, da je nastopilo za naše ljudstvo tudi politično vstajenje. Žal, da je upanje na to vstajenje, upanje na poboljšanje večine naše duhovščine, prav majhno. Zato bo treba vedno več izobrazbe med ljudstvom, ki bo, dovolj prosvetljeno, samo vrglo ob tla klerikalizem, kakor ga je ubilo že v drugih prosvetljenjših državah sveta. Takšne piruhe nam blagoyoli čimproje nakloniti bodočnost!

Tretji svoj uspeh morejo beležiti klerikalci v tem, da so glasovali v Narodni skupščini za novi državni proračun in finančni zakon, ki nam ne prinašata nobenega izenačenja davčnih bremen. Klerikalci so zavrgli svoje lastne predloge, ki so jih stavljali prej, ko so bili v opoziciji. Hladnokrvno so glasovali proti predlogu samostojnih demokratov, naj se davki izenačijo na ta način, da se raztegne srbski davčni zakon na vso državo. Znano je, da v Srbiji plačujejo manj davkov kakor pri nas in da plačujemo mi za to več davkov, ker so pri nas še vedno v veljavi stari avstrijski davčni zakoni. Jasno je, da si ne želimo izenačenja davkov za to, da bi še nadalje plačevali dosedanje visoke davke, ampak zato, da bi se nam znižali, kar bi bilo za sedaj mogoče samo na ta način, da bi se srbski davčni zakon raztegnil na vso državo. To bi lahko vladna večina storila z navadno določbo v novem finančnem zakonu. Ako bomo letos še nadalje plačevali davke po starem načinu v dosedanjem obsegu, bodo tega krivi klerikalci, ki so glasovali proti izenačenju davkov!

O dobrotah novega državnega proračuna in finančnega zakona smo govorili. Olajšave, ki jih naj prinese, se bodo kmalu pokazale v pravi luči. Resnica je, da naši davkoplačevalci ne bodo v ničemer razbremenjeni, kar bodo najbolje lahko praktično spoznali pri plačevanju davkov v davčnih uradih. Klerikalci se sicer izgovarjajo, da so proračun sestavljali radičevci, resnica pa je, da klerikalcev nihče ni silil glasovati za tak proračun, kakršen je bil sestavljen, in da so to storili prostovoljno. Sicer pa so klerikalni listi že sami izjavili, da sprejema klerikalna stranka za proračun popolno odgovornost in da je nanj celo ponosna!

O razpustu cestnih odborov in imenovanju vladnih komisarijev na njihovo mesto smo že pisali. V finančni zakon so sicer sprejeli določbo, po katerem imajo preiti na okrajne samouprave vse imetje in vsi posli okrajnih cestnih odborov, zdravstvenih odborov in okrajnih blagajn na ozemlju bivše Kranjske, kakor tudi vse imetje in vsi posli okrajnih zastopov na ozemlju bivše Štajerske. Da pa bi se to ne zgodilo takoj, so uveljavili tudi določbo, s katero se odlagajo volitve v okrajne ali sreske samouprave. Po zakonu o oblastnih in sreskih samoupravah bi se namreč morale vršiti pet mesecev po volitvah v oblastne skupščine tudi volitve v sreske skupščine, da bi ljudstvo tudi v okrajih prišlo do samouprave ter samo odločevalo o potrebah v okraju. Po volitvah v sreske samouprave bi prešli nanje vsi posli cestnih odborov in okrajnih zastopov. Klerikalno-radikalna vladna večina je razveljavila ta zakoniti rok, zaradi česar so volitve v sreske skupščine v doglednem času še ne bodo vršile, namesto cestnih odborov in okrajnih zastopov pa bodo z ljudskim premoženjem gospodarili še nadalje vladni komisariji proti volji ljudstva. Tako so klerikalci za dolgo dobo pokopali samoupravo ljudstva v okrajih!

Volitve v sreske samoupravne skupščine so seveda preprečili predvsem zaradi tega, ker se boje ljudske sodbe. Vlada noče teh volitev, ker bi se pri njih brezdvomno pokazalo, da ljudstvo ni zadovoljno z njenim dosežanim delom, četudi ga vladni listi na vse pretege hvalijo. Če bi bilo to delo res toliko vredno, kakor ga hvalijo klerikalni listi, potem bi vlada pač ne imela nobenega razloga, da bi se izogibala volitvam v sreske skupščine in tako onemogočala izročitev premoženja in poslov dosežanih cestnih odborov in okrajnih zastopov sreskim ali okrajnim samoupravam, v katerih bi namesto vladnih komisarijev gospodarilo in odločevalo ljudstvo samo po zastopnikih, izvoljenih iz lastne srede.

Ta strah pred ljudsko sodbo je zelo sumljiv in samo dokazuje, da vlada nima čiste vesti. To velja zlasti za naše klerikalce, ki gredo z njo čez drn in strn. Kolik je njihov strah, da bi sedanja vlada ne padla, dokazuje tudi to, da ne prestando vabijo druge opozicijske stranke v svojo sredo. Proti delu sedanje vladne večine se upirajo celo mnogoštevilni radikalni poslanci in vladi

preči nevarnost, da v Narodni skupščini ne bo dobila več večine, ko bo prišla na dnevni red obtožba notranjega ministra Maksimovića. Zato se trudijo radikalni in klerikalni voditelji, da bi pridobili za vstop v vlado Davidovićeve demokrate ali pa radičevce in da bi si tako podaljšali svoje življenje na vladnem krmlju.

Doslej pri tem niso imeli mnogo uspeha, njihovo prizadevanje pa dokazuje, da se sedanja

vlada ne čuti dovolj močno in da jo stresa groza pred odgovornostjo, ki jo je prevzela za svoje delo.

Zgodi naj se karkoli, gotovo je, da bodo morali priti sedanji vlastodržci prej ali slej pred ljudsko sodbo, ki zanje gotovo ne bo prijetna. Zvijanja klerikalnih listov ne bodo takrat toliko zalegla, kakor bi klerikalci radi, kajti tega, kar smo navedli, ne bodo mogli utajiti.

Politični pregled

Politično življenje v Beogradu se giblje okrog vprašanja,

ali bo vlada morala odstopiti.

Stanje vlade je kritično ne samo zaradi nesigurne večine, nego še zlasti zaradi notranjih sporov v radikalni stranki, v kateri obe glavni struji, pašičevci in uzunovičevci, spletkarita druga proti drugi in vsaka skuša dobiti glavno besedo v stranki. Pašičevci hočejo predvsem odstop notranjega ministra Maksimovića pa tudi odstop ministrskega predsednika Uzunovića.

Oba ministra zavlačujeta z vsemi sredstvi razčiščenje položaja in hočeta

zavleči vladno krizo,

da bi se čim dalje vzdržala na površju. Dne 19. t. m. se bo Narodna skupščina, ki je sedaj odgodena, zopet sestala in notranji minister Maksimović bo podal svoj zagovor na obtožnico Davidovićeve demokrate, ki ga dolže nasilnih dejanj ob času zadnjih volitev. Nato pa se bo, kakor se sodi, skupščina zaradi pravoslavniških velikonočnih praznikov zopet odgodila do 2. maja, s čimer bi uzunovičevci dobili dovolj časa za izboljšanje svojega položaja. To zavlačevanje razčiščenja položaja pašičevcem seveda ne prija, zato se čujejo iz njihovih vrst vedno ostrejši glasovi, ki napovedujejo odkrito borbo proti Uzunoviću in Maksimoviću. Grozje celo, da bodo vsi pašičevski ministri odstopili, ako se Uzunović in Maksimović ne umakneta iz vlade.

Značilne za resen položaj so

številne avdijence pri kralju.

Tako je bil v ponedeljek v avdijenci prometni minister Vukićević, ki ga smatrajo za Uzunovićevega namestnika v novi vladi. Avdijenca ni prinesla odločitve, vendar se zatrjuje, da ima

Vukićević novo vlado že sestavljeno,

tako da bo za primer odstopa Uzunovića vladna kriza hitro rešena. V novi vladi bi bili poleg dosedanjih strank še davidovičevci in radičevski odpadniki — nikičevci. V tej vladi Uzunović in Maksimović ne bi bila.

Posebno pozornost pa je vzbudila v političnih krogih

avdijenca notranjega ministra Maksimovića.

Maksimović je bil v torek celi dve uri pri kralju. Kakšna je bila vsebina razgovora, Maksimović ni hotel izdati javnosti. Nedvomno pa se je nanašala na sedanje kritično stanje vlade. Maksimović je takoj po avdijenci posetil ministrskega predsednika Uzunovića in se z njim razgovarjal pol ure.

Radikalni prvaki, ki se ne nagibajo odločno k nobeni obeh struj,

skušajo na vsak način doseči sporazum obeh struj

in rešiti radikalno stranko, ki kaže vedno večje razpoke, kar je znak, da se je ta stranka preživela. Lepljenje razpok pa ne more imeti trajnejšega uspeha, ker proti prirodi ni leka. Radikalna stranka je bila sicer svoječasno steber Srbije, danes pa je izgubila svoj zmisel, ker je ne vežejo več notranje programatične vezi in je tako rekoč le skupina ljudi, ki jih kolikor toliko še drže skupaj tradicije.

Sotesčan:

Med trnjem in osatom

(Povest.)

(Konec.)

«Bežite, lepó vas prosim. Slutim, da se bo nekaj pripetilo...»

«Sama sva tukaj, nihče me ni videl. Kje je Martin?»

«Vsak hip lahko plane izza ogla. Ali ne veš, da te zalezuje?»

«Prinesel sem mu zdravila. Nekaj tehle kapljic v vino ali v žganje in več ne bo pokusil nobene pijače.» Segel je v žep po stekleničico ter jo postavil prednjo na okno.

«Ali bo res pomagalo?» Žena je radovedno motrila svetlo tekočino, ki se je iskrla v steklenici.

«Hitro bo učinkovalo. Martin bo ozdravljen in ti boš srečna...»

«V vino ali v žganje, praviš, naj mu kanem nekaj kapljic... So li prijetnega okusa? Ali ne bodo pokvarile pijače? Čakaj, naj poskusim.»

«Ne smeš!» ji je odločno prepovedal. «Vsaka količina bi ti škodovala. Kar je zate smrt, je zanj zdravilo.»

«Strup?» se je nenadoma posvetilo v njeni glavi. «Moža naj bi zastrupila? Tega ne storim za vse na svetu...»

«Ozdravila ga boš, kar pomeni rešitev.»

«Nikdar! Še hujše naj trpim do zadnjega dihaja, samo morilka — nikoli!»

«Poslušaj me, ženica. Gre za tvojo bodočnost...»

«Poslušala sem vas in bila nesrečna. Iz semena vaših nasvetov je zrastle sedanje trnje, čigar sadovi so bridkosti in trpljenje. Nekdaj ste me omamili z medom, a zdaj mi ponujate strup, da izlečim bolečino...»

«Ker te ljubim, Lojzika. Vsaka druga pomoč je izključena. Nikar ne odklanjaj!»

«Greh je taka ljubezen. Bežite, zapeljivci!»

Komaj je izrekla zadnjo besedo, se je zablislilo izza ogla in počil strel. Lojza je vztrepotala, steklenica s strupeno tekočino ji je padla iz roke na kameniti tlak in se je razbila na drobne kosce.

«Zadel me je v koleno leve noge. Uh, kako me je zabolelo...» Orivelj je bolestno stisnil ustnici in prebledel.

«Martin je streljal, je šepetala in obupno vila roke. «Bežite, ako vam je mogoče!»

Skočil je po eni nogi od hiše na vrt, odkoder je bežal v dolino. V gozdu blizu Razorja se je zgrudil na tla in ni mogel več naprej. Leva noga mu je popolnoma odpovedala. Zastrupiti je hotel Urbinca, s čimer si je nakopal lastno nesrečo. Prejel je plačilo.

Takoj po usodnem strelu je Martin pridrel v kuhinjo s puško, katero je dvignil visoko nad trepetajočo ženo.

«Kdo je bil tukaj?» je zagrmel v gromovitem srd.

Nekdo je šel mimo pa se je spotoma ustavil...»

«Del časa sta govorila. Videl sem ga, ko je prišel potihoma kot lisjak. Zalotil sem vaju, ve moreš mi utajiti. Kdo je bil, odgovori!»

«Tujec je zgrešil pot in vprašal za prenočišče...»

«Lažnivka! On je bil — tisti, ki... Zato sem šel po puško in pomeril... Odšel je po eni nogi, drugo je vlekel za seboj...»

«Brezsrčnež!»

«Prav me imenuješ. Nimam srca, odkar se je spremenilo v kamen, ki ne čuti in ne pozna usmiljenja; nimam vesti, ki je oglušela v krik najinih razmer; nobene dolžnosti ni več med mano, ki bi me vezala nate... Pojdi torej, kamor hočeš, in nikoli več se ne povrni!»

Spretno se je izognila udarcu puškinega kopita, ki je priletelo na ognjišče ter se prelomilo na dvoje. Preplašena je bežala iz kuhinje v hladno noč.

Ob hiši so se nabrali sosede, ki so čuli strel in prišli na lice mesta. Izsledili so kri pod kuhinjskim oknom in hiteli za krvavimi sledovi. V dolini ob gozdu jih je iznenadilo bolestno vzdihovanje. Našli so trgovca ob posekanem drevesu.

«Orivelj!» je ostrmel Bašelj, ki mu je prvi posvetil v obraz. «Pomislite, njega je obstrelil!»

«Pomagajte mi domov,» jih je poprosil. «Ranil me je v koleno.»

Dva močna mladeniča sta ga prijela pod pazduho ter ga povedla na dom. Lagal jima je, kako je v Razorju zgrešil pot in nagovoril Urbinko skozi odprto okno. Takoj je počil strel, krogla mu je siknila v koleno.

«To ni človek, ampak zverina,» so se zgražali sosede nad Urbinom ter mu odmerjali zaslužno kazen. Vse do pičice so verjeli

Poslanci Samostojne demokratske stranke gledajo ves dirindaj le od strani.

SDS se ne ponuja v vlado,

ker je načelna in ne mara iti v vlado samo za čast ministrskih stolčkov. Naš predsednik Svetozar Pribičević je odločno izjavil, da ne more biti v vladi, v kateri ne bi mogel delovati po programu svoje stranke. Naše prvo načelo pa je, da se mora delati resno in da se morajo že enkrat rešiti važna vprašanja, ki čakajo na rešitev že celo vrsto let in ki se doslej niso rešila zaradi neprestanih vladnih kriz, tako da včasih izgleda, kakor da se te krize izzivajo le z namenom, da se zavlačuje resno delo.

Med važnimi vprašanji je gotovo najvažnejše, vsaj za nas Slovence,

vprašanje izenačenja neposrednih davkov.

To izenačenje mora biti takšno, da bo obenem omililo davčna bremena, pod katerimi trpimo predvsem Slovenci. Davčna omiljenja, kakor nam jih uvaja začasno novi finančni zakon, so majhna in tudi prav čudna, ker deloma omiljujejo, sicer v neznatni meri, davčna bremena bogatinom, zato pa nalagajo nova bremena siromakom. Tak način vodenja davčne politike se vidi mislečim ljudem skoro nemogoč, a je vendar dejstvo. To je neresno početje, za katero so odgovorni naši klerikalci, ki bi morali glede na slovenske razmere prepričati n. pr. povišanje davkov siromašnejše plačanim zasebnim nameščencem, povišanje davkov ročnim delavcem v državnih obratih, uvedbo taks za prenos od staršev podedovanih posestev tudi za siromašnejše kmete. Tako reševanje davčnega vprašanja samo povečuje bedo in se na ta način pač menda nikjer drugje na svetu ne vodi davčna politika. Saj je vendar jasno, da so plače nižjih zasebnih nameščencev in delavcev tako bedne, da ne omogočajo niti zadostne prehrane. Sedaj pa gredo te siromake še pritisnit pod davčni vijak.

Čas je, da se

davčno vprašanje prime resno v roke

in da se več ne zavlačuje. Samostojni demokrati zahtevajo, da pride novi davčni za-

kon takoj pred Narodno skupščino. Davčne olajšave, ki jih nudi finančni zakon, so lahko sploh brez praktičnega uspeha, ako bo kazalo, da je treba iz davkoplačevalcev iztisniti več denarja. Ako je odpravljen 30odstotni pribitek na dohodnino, pa ostane še silno raztegljiva redna dohodnina. Kaj pomaga, če je pribitek odpravljen, ko se pa po potrebi lahko redna dohodnina nategne kakor gumi. Naš kmet vé iz prakse, da je kljub stalno enakim ali celo morda manjšim dohodkom plačeval sedaj večji sedaj manjši davek ne glede na dejansko premoženjsko stanje. Kje je krivda te čudne davčne prakse, ne bomo raziskovali. Mi beležimo samo vidno golo dejstvo.

Večina naših kmetov danes tudi ne vé,

kakšne davke plačuje.

Zato bo moral biti novi davčni zakon jasen in enostaven. Vsakemu, tudi preprostem davkoplačevalcu mora biti jasno, kaj plačuje. Važno je nadalje,

da se v vsej državi uvede enaka davčna praksa

in da se povsod z enako vestnostjo in uvidenostjo izterjavajo davki. Klerikalci, ki so sedaj v vladi in bodo najbrže ostali tudi v novi kombinaciji, še prav nič ne kažejo vnetosti za rešitev tega važnega vprašanja. Njim je več za to,

da svoje vladovanje izkoristijo za svojo stranko

in dajo Sloveniji vedno bolj čutiti svojo mogočnost. Prestavljanje uradnikov, ki jim iz strankarskih ozirov ne prija, upokojevanje in podobno ne koristi ne kmetu ne obrtniku ne delavcu, ki so vsi trije siromaki. Tudi izpremenitev volilnega reda Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je političen čin, ki naj privede zbornico v naročje SLS ter odvzame ta gospodarski parlament gospodarskim krogom, za katere je namenjen. Komu naj to koristi, ako se v zbornico namesto resnega dela uvede politično prerakanje?

Naš spor z Italijo se bliža zaključku. Te dni se bodo

začela direktna pogajanja z Italijo.

Posredovanje Anglije in Francije je privedlo do tega, da je Mussolini moral popustiti, zlasti ker ves svet ni verjel v krivdo Jugoslavije, pač pa je večina svetovnega časopisja odločno dolžila Italijo zahrbnih spletk. Naša država ni imela nikdar namena zanetiti upor v Albaniji in je obdolžitev Italije iskala samo navidezen povod za zasedbo Albanije po italijanskih četah, ki naj bi z zlaganim utemeljevanjem ščitila Albance pred nami. Italijanska politika je šla vedno za tem, da oslabi Jugoslavijo, ki je Italiji prevelika ovira za njen imperializem in vpliv na Balkanu. Za našo oslabitev se Italija poslužuje predvsem Albanije, s katero je tudi sklenila zaveden dogovor, ki bo prišel v obravnavo pri naših pogajanjih z Italijo. Italija bo zahtevala, kar je nedvomno za popuščanje v albanskem vprašanju, odobritev tako zvanih nettunskih dogovorov, ki so v sedanji obliki za nas nesprejemljivi, ker bi od njih imeli koristi le Italijani, nam pa bi gospodarsko zelo škodovali. Nadutost in domišljavost italijanskega fašističnega režima se bo že še ugnala, ker fašiste zna pravilno oceniti tudi ostali svet, ki ne bo dopuščal, da bi oni zanetili ponoven svetovni požar.

Položaj na Kitajskem je vedno bolj kritičen in je sedaj kritičnost še bolj napelo

prekinjenje diplomatskih odnošajev med Rusijo in Severno Kitajsko.

Do spora je prišlo namreč zaradi zasedbe ruskega sovjetskega poslaništva v Peking po kitajskih oblastvih, ki so baje našla na ozemlju poslaništva orožje in neke listine. Ruska vlada je poslala kitajski vladi noto, v kateri protestira proti temu kršenju mednarodnega prava ter izjavlja dvom o najdbi orožja. Obenem se v noti namigava, da je kitajska vlada to storila pod vplivom nekkih držav, ki hočejo izzvati Rusijo v vojno. V znak protesta je ruska vlada takoj odpoklicala iz Pekinga ruskega odpravnika poslov z vsem osebjem ter izjavila, da se ta ne bo vrnil prej, dokler kitajska oblastva ne vrnejo zaplenjenih listin in ne izpuste aretiranih nameščencev. Prav verjetno je, kar trde ruski listi, da je za sporom neka velesila, ki išče prelom z Rusijo, posebno, ker Rusija pod-

uglednemu gospodu in sklepali soglasno, da se gotovo ni s slabim namenom ustavil pod oknom zakonske žene. Od vseh strani so zmerjali Martina ter mu dokazovali Lojzino nedolžnost, obsojajoč njegovo nepremišljeno ravnanje. Zbudili so mu kesanje ter ga napotili, da je prosil trgovca za odpuščanje.

Grivelj mu je odpustil pod pogojem, da se poboljša. Vdano je prenašal bolečine vzlic preteči nevarnosti. Noga mu je postajala višnjeva — zdravniki so ugotovili zastrupljenje.

Lojze drugi dan ni bilo nikjer. Domov na Lanišče ni šla, ker si z grehom na vesti ni upala pred starše. Iskali so jo po skednjih in kozolcih — povsod, kjer je kdo vedel za kakšno skrivališče. V srcu slehernega vaščana je raslo neovrgljivo mnenje: Lojza je skočila v vodo, ali si je drugače vzela življenje.

Do mozga je pretresla Martina ta novica. Ves dan ni pokusil opojne pijače; sklenil je, da se ji v spomin na ta usodni dogodek odreče za vedno.

Vest o samomoru Urbinke se ni izkazala za resnično. Klemenčev pastir, ki je rezal v gozdu trte, je prinesel novico, da je našel žensko, ležečo na obrazu v kupu listja. Ni pa vedel, ali je živa ali mrtva, ker se je iz strahopetnosti ni upal pogledati.

Brž se je zbralo nekaj vaščanov, katere je moral voditi na označeno mesto. Našli so Urbinko vso premraženo, zarito v vlažno listje, kjer si je poiskala zavetje in sklenila prebiti noč. Dolgo niso mogli iz nje spraviti besedice, zaman so ji prigovarjali, naj vstane in gre z njimi. Naposled so jo siloma dvignili,

pri čemer so dognali, da je ne držijo noge. Morali so pripraviti nosilnico ter jo naložiti.

Vso noč so jo zalivali z domačimi zdravili in greli s toplimi obkladki. Proti jutru jo je začela kuhati vročina, zdravnik je ugotovil težko vročinsko bolezen.

Bolnica je izgubljala zavest. Zmedeno je govorila o Martinčku, o strelu ter o človeku, ki jo hoče zastropiti. Zvijala se je in tolkla z rokami, grozovito je trpela.

Martin je stal ob bolniški postelji in stregel bolni ženi. Nesreča ga je izmodrila in prebila led v njegovem srcu. Borba življenja s smrtjo ga je pretresla do kosti, hlad in otrplost sta zapuščala njegove občutke. Ob vzglavju je sedel Martinček, ki so ga brzojavno poklicali iz mesta.

Po mučnem trpljenju ji je nekoliko odleglo in je prišla k zavesti. Ozrla se je na moža in na sina, bridkost in trpljenje sta bila izražena v tem pogledu.

«Martin, odpusti», je izrekla s slabotnim glasom. Dolgo se je bojevala, preden je mogla izreči to besedo.

«Lojza, ti mi odpusti», jo je prosil skesano. «Mojo brezsrčnost in podivjanost...»

«Zakrivilo jo je nepošteno dejanje... Glej, Martin, varala sem te, tvoj sum je bil upravičen... Zdaj, v objemu smrti pa govorim resnico: ti nisi oče otroku, ki stoji pred tabo. Z lažjo sem izsilila zakon in pokrila sramoto...»

Tla so izginjala Urbinu pod nogami po tem razkritju. Zdelo se mu je, da se pogreza nekam v globino in izgublja pamet in besedo.

Topo je gledal predse, kakor da ne verjame odkriti izpovedi umirajočega bitja.

«Nisem storila tega iz svojega nagiba», je pojasnjevala. «Bila sem zapeljana... Tisti tam doli, ki me je onečastil, me je napeljal k drugemu grehu, k lažem in k sleparstvu...»

«Kdo?» je vprašal Martin rahlo brez nejevolje.

«Grivelj... Ti sa ga kaznoval, Bog ga bo sodil... Prišel si o pravem času, prav je, da nisi odlašal... O, kako grenko je ob smrti spoznanje greha, kako bridko je kesanje! Odpusti, Martin, žal mi je, kar sem ti storila.»

«Odpuščam, Lojzika. Obljubljam tudi, da se bom poboljšal in skrbel za otroka.»

«Ti pa, Martinček, ne pozabi zadnjih besed svoje nesrečne matere», se je prošeč obrnila na sina. «Varuj mladost, kadar prihrujejo viharji, ohrani poštenost, ne bodi zapeljivec!»

«Prisegam, mati!» Mladenič je pokleknil pred njeno postelj in močil očevo z vročimi solzami.

Mir ji je zasijal na obrazu po sinovi obljudi. Pred hišo je zabrnal zvonček, duhovnik je nesel bolnici zadnjo popotnico. Kmalu po obhajilu so ji smrtne težave vzele besedo in se ni več zavedla.

Istočasno je pojema tudi Grivelj v smrt-nem boju. Zastrupljenje krvi, povzročeno po usodnem strelu, se je širilo od rane proti srcu. Nobeno zdravilo mu ni moglo ohraniti življenja.

Izpolniti so mu morali poslednjo željo: videti je hotel Martinčka, kateremu je volil v

pira Južne Kitajce (Kantonce) v boju proti Severni Kitajski. Cilj Kantoncev pa je: svobodna Kitajska, ki naj obračuna s koristolovskimi in imperijalističnimi Evropci.

DOPISI

BLATNA BREZOVICA. V kratkem se bodo vršile v naši občini občinske volitve. Sedaj ima vaš Verd v občinskem odboru pet odbornikov in še župana, vse druge vasi pa le po enega odbornika. Radovedni smo vsi vaščani, kakšno stališče bo v bodoče v tem oziru zavzemal g. dekan. Upamo, da se ne bo na shodih sedaj več trudil le za verdske bogatine; nekateri od teh pravijo: «Mi smo pravi kmetje, ki imamo tudi gozdove, vsi drugi kmetje iz ostalih vasi so pa proti nam berači in zato tudi v občinskem odboru ne smejo imeti več kakor po enega odbornika.» — Mi kmetje ostalih vasi pa smatramo občinski odbor za odbor treznega gospodarstva in ne za odbor politične nadvlade Verdjanov. Mi hočemo, da se odborniki v bodoče razdele po vaseh po enakem številu. To število odbornikov pa bomo dosegli le s tem, če bodo gotove vasi skupno ali pa posamezno postavile svoje kandidatske liste.

POLJANSKA DOLINA. Na velikonočni ponedeljek popoldne ob 3. bo priredil Sokol igro «Revček Andrejček». Igra je vzeta iz preprostega kmetijskega življenja preteklega časa. Je resna, pa tudi tu in tam šaljiva. Po igri bo kakor po navadi prosta zabava. Vsi v Sokolski dom! — V Vodnikovo družbo se je letos zapisalo v dolini prav lepo število starih in novih članov, tako da je število članov od lanskih izdatno poskočilo. Bilo bi jih lahko še več, ko bi se vsi tisti, ki sicer napredno mislijo in imajo veselje do branja lepih in poučnih knjig, vpisali. Morda se bo kdo še premislil in pristopil zadnji trenutek. Do velike noči je še čas. — Velika noč se bliža. Vse poganja in zeleni. Veselja, kakor ga običajno nudijo lepi velikonočni prazniki, letos v dolini ne bo, posebno ne za one, ki imajo svoja zemljišča ob vodi, katera so v veliki meri opustošena, razrita in posuta. Prešlo bo nekaj let, da se bo vse to zabrisalo, popravilo, zasulo in zaraslo. V tem oziru nam letošnja velika noč ne bo to, kar nam je bila prejšnja leta. Pa kakor je velika noč praznik na

spomin novega, lepšega življenja, tako naj bodi tudi nam kljub vsemu velika noč vsaj okrepčilo nade v lepše čase, ki jih želi dopisnik «Domovine» vsem bralcem in bralkam v dolini, pa tudi vsem drugim ožjim rojakom v naši dolini.

PODGORA PRI BEGUNJAH. Nikakor ne spimo, ker ni nobenega glasu od nas, temveč nasprotno, prav živahni smo. V nedeljo 3. t. m. smo imeli v Slatini dobro obiskan enodnevn sadjarski cepilni tečaj pod vodstvom nadzornika g. Turka iz Radovljice, za kar mu ostajamo prav hvaležni. — Pri nas hudo pobirajo za Orlovski dom v Begunjah. Celo pri poravnava iztiskavajo iz siromakov prispevke za Orlovski dom.

GOLNIK. V tukajšnjem sanatoriju je 3. t. m. pevsko društvo «Grafika» iz Ljubljane priredilo koncert in 8. t. m. ZKD iz Ljubljane kinematografsko predstavo. Tukajšnji bolniki, samotni in ločeni od ostalega sveta, se iskreno zahvaljujejo za te prireditve in prosijo tudi druga človekoljubna društva, naj sledijo temu vzgledu ter jim pomagajo lajšati bol.

RAČNA. V naši dolini tvori največjo nadlogo naš potok, ki ima navadno dva izvirka. Kadar pa pade mnogo dežja, nastane še tretji, takrat se zlije voda po njivah in travnikih ter uniči pridelke. In baš ob tem potoku imajo številni kmetje svoje njive. Odškodnina, ki jo dobimo, nam mnogo ne pomaga, pač pa nam bi več pomagalo, če bi se potok temeljito reguliral. Vesele praznike uredništva, bralcem in bralkam «Domovine».

Sv. LENART V SLOVENSKIH GORICAH. Ker smo napredni in pošteni naročniki «Domovine», se moramo tudi mi oglasiti v našem listu. Povedati moramo, da nas naročnike «Domovine» napada g. župnik v Zamarkovi. Tudi pri spovedi nimamo miru, čeprav je to politična zadeva in nima z vero ničesar opraviti. Naj si pa zato nikar ne misli, da smo mi strahopetci in da nas bo ugnal. Ne bomo se ustrašili, temveč bomo še bolj širili «Domovino».

MULJAVA. Blagoslovitev naše nove brizgalne bo na velikonočni ponedeljek s sveto mašo in darovanjem za brizgalno v cerkvi Matere božje na Muljavi. Ne zamudite redke slavnosti! Posebna prilika se nudi gg. izletnikom in prijateljem starih zgodovinskih krajev.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo bo vprizorilo Finžgarjevo narodno igro «Divji lo-

vec» nepreklicno v nedeljo 8. maja t. l. Vprizori-lev bo združena z velio majniško veselico. Sednja društva naj blagovolijo ozirati se na to prireditve. Zaradi večjih priprav se je morala tombola v prid Društvenega doma preložiti na jesen in se bo vršila na angelsko nedeljo. Tombola bo po številu dobitkov prekašala vse dosedanje tombole pri Mali Nedelji.

SOLČAVA. (S m r t n a k o s a.) Tukaj je te dni umrl Janez Štifter v visoki starosti 87 let. Pokojnik je bil brat znanega profesorja Fedorja Matjejevića Štifterja, ruskega državnega svetnika, ki je od leta 1871. služboval v Kalugi ter pred nekaj leti tamkaj umrl.

SV. JERNEJ NA DOLENJSKEM. Že dolgo se nismo oglasili v naši «Domovini». Sedaj smo pa primorani, da odgovorimo naši duhovščini na njihovo gonjo proti našemu listu na prižnici, v spovednici in kjerkoli. Naš gospod kaplan kar na cesti ustavlja ženske in jih sprašuje, ali je njihov mož ali brat naročen na «Domovino». Govoril je celo, da ne bo na velikonočno soboto blagoslavljaj kolača po vaseh, kjer so naročniki «Domovine» in «Jutra». S tem misli preplašiti kmete, da bi se odpovedali «Domovini». Pametnejše bi bilo, da se duhovščina drži le dolžnosti svojega poklica, vse drugo pa pusti pri miru, posebno gonjo proti «Domovini», proti kateri ne more navesti nobenega resničnega dejstva. Mi napredni možje smo brali in bomo tudi naprej brali napredne liste, vrhu tega pa še klerikalne, da bomo primerjali, kateri listi so odkritosrčnejši, dostojnejši in poštenjši.

TRŽIŠČE. Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v Tržišču namerava ustanoviti okrožni osek za gasilno društvo s sedežem v Pijavcah. V to svrhu vabi vse, ki se zanimajo za gasilstvo, na pogovor iz ondotne okolice. To so vasi: Pijavce, Tržišče, Kapla vas, Skrovnik, Bruna vas, Most, Sv. Rok, oboje Jesenice, Zagorca, Hrastovca, oboje Mladatiče, Gabrijele, Polje in Karmelj. Kjer je stvar zelo potrebna in gospodarskega pomena, se gotovo udeležite vsi razgovora, ki se bo vršil na belo nedeljo ob 3. uri popoldne pri g. Jermanu v Pijavcah. Natančna pojasnila nam bo podal zastopnik iz Ljubljane.

RAKA. Mi Račani smo tako srečni, da bo pri nas voda kmalu dražja kakor vino. Imamo vodovod, za katerega vzdrževanje plačujemo 200-odstotno doklado, a vodo imamo pa po večini le,

oporoki bogato dediščino. Milo ga je pogledal in krčevito stisnil njegovo desnico.

«Kaj pa mamica?» se je glasilo njegovo vprašanje.

«Umirajo», mu je odvrnil jokaje.

«Odpusti, Lojza!» je vzdihnil proti nebu. «Na svidenje pred sodnim stolom! — Ti pa, Martinek,» ga je pritegnil k sebi za roko, «ohrani me v spominu kot očeta, a ne posnemaj me v življenju. Ne obsojaj me, kadar dorasteš, glej, da ti ne bo škodovalo podedovano premoženje.»

Otožno je brnel drugo jutro pri fari mrtvaški zvonec, oznanjajoč smrt trgovca Grivlja in Urbinke, nekdanje Gorenčeve Lojze. Skupaj sta odložila svoje slabosti in isto jutro ju je zagrnila hladna zemlja. Smrt ju je združila.

Pri vaškem zobodrcu.

Gašper se je zvijal bolečin, ko mu je vaški zobodrc izdrl zob ter končno zakričal: «Saj to niti ni bil tisti zob, ki me je bolel!»

Zobodrc (mirno in ravnodušno): «Le počakajte, bova že še tudi tistega dobila.»

Zvestoba do groba.

Župnik je zalotil vaško lepoticu, ki se je glasno jokala, ter jo sočutno vprašal za vzrok.

«Kaj se ne bi jokala, častiti gospod, ko pa mora moj Janez k vojakom tja dol v Macedonijo!»

Župnik je obupano dekletu tolažil: «Nikar ne žaluj, saj se bo Janez vrnil že čez 18 mesecev!»

«Oh, moj Bog,» je deklica še glasneje ihtela, «do takrat bom že davno imela drugega!»

Ivan Albrecht:

Prva ljubezen ne zarjavi

(Dalje.)

Tine je skušal ubirati druge strune, a ni imel posebne sreče. Franca je bila vedno pri enem, kot večča, ki ne more od luči.

Malo kislega obraza je šel Tine proti domu, tam si je pa že spet toliko opomogel, da je s spretno besedo zazibal Janeza Cokljača v najslajše sanje. Celo razgrel in razvnel se je tesač. Liter za litrom je moral na mizo. Tudi jezik se mu je nenavadno ravzozljal.

«Tako jo imam rad, veš, Tine, da bi kar —»

Zgrabil je napol dogotovljeni čevlji in ga stisnil s tako močjo, da je jela popuščati dretna.

«Nikar no, Janez, mi boš vse pokončal, se je smejal Tine.

Oba sta bila tako zadovoljna, da sta za mašo opravila kar doma.

Ker je bil Janez po vinu tako glasen, se je ustavila šepasta Novakovka, ko je šla mimo Smrekarjeve hiše proti cerkvi. Ker je čula govorjenje in smeh, je tik pod oknom začutila, da so se ji odvezali trakovi pri čevljih, pa je morala obstati in jih spet zavezati. Kakor je zavila in zapletla, nikakor ni bilo prav. Šment se je to nedeljo tako branil, da je bila Novakovka že res nejevoljna. Medtem je slišala, kaj vse pripoveduje tesač Cokljač in kaj kvasi Smrekarjev čevljar. Med mašo ji je novica ves čas rojila po glavi. Nič prav

ni mogla Novakovka moliti, posebno ker je še čisto blizu nje stala tista Franca.

«Ti šmentana deklina,» je premišljevala Novakovka, «takega fanta ima!»

Po maši je šla z Ipavčkovu Reziko.

«Kaj je kaj novega, mati?» je vprašala šivilja Rezika.

Starka se je zasmejala:

«O, danes pa vem novico, danes! To je res novica! Stavim, da je še ne veš!»

Rezika je nestrpno pogledala starko in obstala.

«No, ali si že kaj misliš?»

«Pa ne, da bi Metlakovka umrla?»

«To ne bi bilo nič novega», se je nasmehnila Novakovka. «Saj smo tako vsi na tem, ona pa že celo, ko je že čisto pri kraju.»

«No, povejte, no —»

«Lebanova dekla bo nevesta —»

Reziki so se razširile oči:

«Kaj —? Franca?»

Rezika je namreč našta po svojem rojstvu že precej čez trideset let in je bila še vedno samica. Zato ji je šla novica tembolj k srcu.

«Ona, ona,» je nadaljevala Novakovka. «Pa še kakšnega fanta ima! Kaj misliš?»

Šivilja je ugibala in naštevava, vendar ni zadela pravega.

«Iz Trstenika,» ji je pomagala Novakovka.

«Kdo bi pa bil tam tak?» je premišljevala Rezika. «Pa ne celo Cokljač, tisti Janez?»

Novakovka je hitro prikimala.

«Kdo bi si bil mislil —» je zamišljeno odvrnila Rezika. Bil ji je namreč Cokljačev.

kadar dežuje. Poleg tega imamo še vodnjak na Rupi, za kojega popravilo imamo plačati 2000 Din. Zaradi nepravilne porazdelitve zneska na interesente se vsi branijo tega plačila. Ker je županstvo že lansko leto denar založilo in je potrebno, da se ta znesek pri županstvu čimprej poravnava v svrhu zaključitve računov za l. 1926., svetujemo merodajnim činiteljem, da zadevo uredi s pravično razdelitvijo med interesente, upoštevajoči, da so nekateri delno izvršili že predplačila. Ako pa merodajni gospodje tega ne morejo ali ne znajo, bomo primorani obrniti se na srezko poglavarstvo, da zadevo pravično uredi. — R a č a n.

NOVI KOT. Slabo navado imajo gotove osebe v naši vasi, ki neprestano brez podpisa ovajajo bodisi tega ali onega. Svetujemo jim, da se na ovadbah podpišejo, ako so toliko junaški, ter prevzamejo jamstvo za ovaduške nesramnosti, da jih lahko pozovemo pred sodišče. Zadnjič se je eden le ujel. Ako se bodo ovadbe le še ponavljale, jamčimo, da bomo glavnega povzročevalca javno ožigosali. Toliko v ravnanje onim, ki mislijo, da je ovaduštvo časten posel.

PRECETINCI. Od nas se ne oglašamo pogostokrat, dasi imamo v naši majhni vasi precej «Domovinarjev». Naša vasica je majhna, a vendar prijazna. Samo ceste kvarijo prijazno sliko. Ceste, Bog se usmili, so v takem stanju, da se skoro ni mogoče voziti po njih. Zakaj se klerikalci in pucljenci, ki imajo vse v rokah, bolj ne pobrigajo za ceste, nam ni jasno. Vse ceste, posebno pa ona, ki gre od okrajne ceste skozi Sitarovce, Precetine in v Berkovce, je zelo potrebna nameti. Nameti pa morajo biti v polnem redu, a ne tako, kakor so bili doslej. Na več krajih bo treba skopati jarke. Jarki morajo biti dovolj široki in globoki, da bodo lahko odvajali zbirajočo se vodo. Torej na delo! — Uboga «Domovina» in «Jutro», kaj se o vama govori, da sta brezverska itd. Tudi naš g. kaplan rad udriha po 'brezverski' «Domovini». Žena nekega klerikalnega zagrizenca je trdila, da hoče g. dr. Žerjav vse duhovnike uničiti in da je «Domovina» o tem pisala. Čitatelji «Domovine» pa vedo, da je to nesramna laž, ki ni prav nič krščanska. «Domovina» je in bo ostala pošten časopis ter bo vedno zagovarjala čistost lepih krščanskih nauk. Vzlic vsemu preganjanju se oglašajo novi naročniki. Saj pravi pregovor: Prepovedan sad diši!

Zadnje čase imamo zelo slabo vreme, ki nam ovira delo v vinogradu in na polju.

ŠT. ANDRAŽ PRI VELENJU. Malo nas je tukaj naročnikov «Domovine», jedva trije, pa še to je nekaterim preveč. Hočejo nas zatreči, kar se jim pa ne bo posrečilo, temveč se bo zgodilo baš nasprotno: še nekaj novih naročnikov bomo dobili. Nedavno so naprosili nekega gospoda iz Nazarij pri Mozirju, da je s prižnice poklical vse gorje na nas uboge «Domovinarje». Imeli smo namreč kar štiri dni duhovne vaje. Ni mnogo manjkalo, da ne bi omenjeni gospod skočil s prižnice. Ako nas hoče zavreči radi «Domovine», mu povemo, da nam to ne pripravlja nikakih skrbi, ker Bog ni politik, kakor so gotovi gospodje. Našemu gospodu župniku moramo že v čast priznati, da pušča take stvari pri miru, zato pa smo seveda dobili omenjenega gospoda. Somišljeniki, ne dajmo se! Stopimo na noge pod geslom: «V slogi je moč.» Pridobivajmo naročnikov, da bo naše številce večje! Ne ustrašimo se nikakega obrekovanja, ki nam ne more nič škodovati, ker je brez podlage! Saj vemo sami, da je «Domovina» list za našo izobrazbo, zabavo in končno tudi za politiko.

MALA NEDELJA. (Smrtna kosa.) Dne 10. t. m. je po daljšem bolehanju umrl g. Franc Klemenčič, skrben družinski oče iz Moravcev. Pokojnik je svoječasno deloval pri tamburaškem in pevskem zboru ter bil dalje časa tudi cerkveni pevec. Pevski zbor mu je za slovo zapel ginljivo nagrobnico. Bodi mu zemljica lahka in ohranjen blag spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

POMLADNA PAŠA.

Za našo goved bi blo najbolje, ako bi se pasla od spomladi do jeseni. To je pa le po travnatih krajih mogoče. Drugod nam manjka pripravnih in zadosti obsežnih pašnikov in zato se moramo omejevati le na pašo in na pašne prostore, ki so nam v enem in drugem letnem času na razpolago.

Pomladi začnemo s pašo, kakor hitro je trava dosti odrasla. Po naših krajih je že sredi aprila

čas, da pričnemo s pašo. Do tega časa se trava že dosti razvije, posebno še, če je bil pašnik jeseni pognojen. Ob tem času, ko začne pašna, bi moralo biti v svisljih še dosti suhe krme, ki jo moramo po potrebi tudi med pašo pokladati.

Ker je vsak nagel prehod iz hlevske reje na pašo kvaren za prebavo in za zdravstveni počut živali, je treba, da prehajamo na mlado pašo previdno in polagoma, slično kakor je treba tudi jeseni polagoma preiti od zelene klaje na suho. Najslabše ravnamo, če mora živina zaradi nastalega pomanjkanja krme prezgodaj in naravnost na pašo. Žal, da se to pri nas še pogostoma dogaja.

Dobra pomladna pašna vpliva zelo ugodno na počut živine in s tem vred na ves njen užitek. Najbolj poznamo to na večji mlečnosti, pa tudi na vsem drugem počutku pašnih živali, če jih zadostno varujemo pred neugodnimi vplivi vremena. Ugodno vpliva pašna pa tudi na travno rušo, kajti prav pomladna pašna pripomore veliko, da izgineta mah in škodljivi plevel, zlasti tisti, ki se razširja po svojem semenu. Prav iz tega vzroka so se poprijeli ponekod apomladne pašo tudi že na plevelnih in mahovitih obronkih, da so jih na ta način očistili. Godi se to presledkoma na ta način, da se del travnika vsako tretje leto popase, nato pa dobro z gnojnico zagnoji, da ni košnja preveč prizadeta. Na izhojenih travnikih mah rad izgine. Marsikateri travnik bi se dal tudi pri nas na ta način očistiti mahu in plevela, zlasti tudi zloglasnega škrobotca.

Pašne prostore pa lajmo gnojiti! Le na gnojeni paši dobimo tečno in res mlečno hrano. Na lačnem pašniku se živina slabo preživlja in lačna in nemarna okolu tava.

ŠMARNICA IN HMELJ.

Noben sadež se ni v zadnjem času začel tako naglo širiti po naših vinorodnih krajih kakor šmarnica in hmelj. In to brez vsakega vsiljevanja od poklicanih strani! Koliko si je treba sicer prizadevati, da se kaj dobrega doseže, tukaj pa je šlo brez truda in težav, pa tudi brez vseh podpor.

Na našo nesrečo se je šmarnica že po vseh vinorodnih krajih pojavila. To pa zaradi tega, ker jo ni treba škropiti in ne cepiti in ker daje pri vsem tem močno pijačo. Kakor da bi bilo pri našem vinogradništvu vse le na tem ležeče in

daši dokaj mlajši od nje, tako všeč, da se je prav rada ozirala za njim. Zdaj, ko je izvedela to novico, jo je zbolela misel, da ji je zopet splavalo eno upanje p) vodi.

Novakovka je opazila spremembo na njenem obrazu. S tistim čudnim mirom, s kakršnim včasih stari ljudje uživajo ob mukah in nadlogah mlajših, je pripomnila:

«Ja, ja, svet je na kolescih, ljuba moja. Midve ne moreva prav nič pomagati.»

Nato se je poslovila in odšvedrala spet proti svoji bajti.

Ipavčkova Rezika je potem poskrbela, da je prišla Franca v sloves Janezove ljubice.

Cokljaču je bilo to celo všeč. Še parkrat je po Tinetu povprašal, kako kaj misli, a Franca ga je vedno odpravila s tolažbo, naj počaka. In Cokljač je res potrpežljivo čakal in pričakal, da mu jo je Metlak, stari Groga Ocepke kmalu po smrti svoje Špele odpeljal v svojo bajto.

Takrat je tesač kakor brez uma pridrvel k Tinetu.

«Kaj —» je dejal in sedel na klop za pečjo. Gledal je srepro in divje, kakor da ni pri pravi pameti.

«Kaj boš,» je skušal Tine, «ne bodi no! Misliš, da je samo ta svet? Deset na vsak prst, pa še kakšnih! Kadar hočeš, jo dobiš, ne bodi no!»

Tesač je gledal, poslušal in odkimaval.

«Tine —»

Smrekarjev je spet začel z lepimi besedami, toda Janez je zastokal:

«Franca je samo ena na svetu!

To je izrekel neverjetno naglo in odločno, potem pa je spet mirno poslušal Tinetove tolažbe. Čez nekaj časa je nato dejal:

«Jaz grem —»

«Kam?»

Nekaj časa ga je nezaupno gledal, nato pa dejal:

«Po svetu!»

Kakor je izgovoril, je vstal in odšel. Še besede ni rekel v slovo in niti ozrl se ni, ko ga je Tine klical nazaj.

Prva ljubezen ne zarjavi.

To je bilo komaj teden dni po Francini poroki z Metlakom. Odtlej ni živ krst nič slišal o njem. Kakor da se je v zemljo udrl, tako brez sledu je izginil Janez Cokljač...

V.

Tisto jesen, ko je bila Metlakova Matildka že v sedmem letu in je jela hoditi v šolo, je Groga obolel. Njegova bolezen sicer ni bila huda, nadložna pa le tako, da siromak ni mogel iz postelje. V noge mu je pritegnilo in mu vzelo vso moč.

Franca mu je stregla z veliko potrpežljivostjo. Prigospodarila sta bila v teh kratkih, manj kot osmih letih res toliko, da sta stali dve kravi v hlevu in dve svinji v svinjaku.

Ocepkova bolezen se ni premaknila nikamor. Dan je bil enak dnevu, večeri dolgi, noči tesnobne in neznosne. Vse, kar je kdo svetoval, prav vse je Franca poskusila. Devala je Grogovi na noge pregrete lanene in kopne pleve, poparjen seneni drob, pokadila ga je z gadovo srajco, zaobljubila se na Brezje, dala pri sv. Antonu za mašo, vezala živ

vozel nad možem, toda bolezen je le bila vedno enaka. Nazadnje je šla na Tolminsko, kjer je živel sloveč zagovornik. Možakar jo je vprašal:

«Koliko je pa star tvoj mož?»

«Dve leti mu manjkata do sedemdesetih.»

«No, seve,» je menil zagovornik, «leta res še niso tako visoka, saj sem jaz že blizu osemdesetih, pa mi še nič ne manjka. Samo tole je, veš, žena: tvoj Grog je preveč pretegnjen od dela. Bo težko kaj!»

Franca je skomignila z rameni.

«Rada bi mu še pomagala —»

«Ali te nič ne nadleguje mladost,» jo je kar naravnost vprašal starec.

Metlakovka se je zdrznila. Kar nekako zagorelo je v njej, ko ji je ta prsteni starec omenil mladost. Skoro sram jo je bilo in ni vedela, kaj bi odgovorila. Samo odkimala je in pogledala v tla. Čudne misli, ki so spale vseh dolgih osem let, so ji ob zagovornikovi opomnji šinile v glavo. Sicer jih je takoj pregnala, se nasmehnila in še enkrat odkimala, češ: «Kjer je dosti dela in trpljenja, ni časa misliti na mladost,» ali nekaj neprijetnega je le obtičalo v srcu. Kakor izpod pepelnate usedline se je jela dvigati podoba Janezova, sicer obleдела, vendar še vedno vabljiva.

Z negotovostjo v glasu je vprašala:

«Ali res ni nobene pomoči za Grog?»

«O,» je mirno odvrnil starec, «Bog vsem pomaga, temu tako, drugemu drugače. Kar lepo voljno naj potrpi in z Bogom naj bo spravljen, ti mu pa še privošči za slovo, kar bo želel. Saj ne bo dolgo.»

kakor da bi bila glavna stvar, da pridelek doma v deželi popijemo! Veliko je vredna pocenitev dela, toda ne vse. Premalo računamo s tem, da ima biti naše vinogradništvo pridobitna in hasnovita panoga in da se ima pridelano vino čim laže in čim boljše v denar obračati; pa ne «pod vejo». Nesreča je za nas, da smo po vinskih krajih pijači tako vdani in da gojimo in razmnožujemo trte brez pogleda na razvoj vinske trgovine in zato tudi brez smotrenega načrta.

Pri današnjih težkih časih je treba, da gre vinski pridelek v denar in da pridelujemo sorte, ki dajo dobro tržno blago. To velja še posebno za kraje, ki so po svoji naravi manj ugodni za vinogradništvo. Šmarnica mora izginiti iz naših nasadov, ne pa da jo širimo! S tako pijačo si kvarimo dobro ime domačega vina in s tem tudi vso vinsko trgovino.

Druga rastlina, za katero je nastal pravcati lov po nekaterih krajih, je hmelj. Povsod ga hočejo saditi, zato ker je imel v zadnjih letih lepo ceno. Tudi pri hmelju gre stvar gladko od rok, brez posebnega pouka in brez podpor. Po strokovnih listih se je opozarjalo samo na ugodne in slabe letine, na boleznin in škodljivce in na potrebne poskuse s to rastlino. Poskusi so se sicer že delali pred leti, tu in tam na Kranjskem, toda brez zadostnega uspeha, tako da so poskusni nasadi zopet izginili. Vsaka rastlina potrebuje za dobro uspevanje gotovih pogojev, ki se tičejo zemlje, lege in podnebja. V sedanjih časih pa tudi skrbnega dela. Prav po vinskih krajih nastaja vprašanje, kdo bo pa obdelaval vinograde in hmeljnike, ki zahtevajo toliko dela in denarja! Stvar je vredna, da jo dobro preudarimo, preden se je lotimo!

KROMPIR «ALMA».

Za kmetovalca ni vseeno, ali pridelava na oralu 80 metrskih stotov krompirja ali pa 160 metrskih stotov! Take razlike se pa danes dejansko gode na različnih kmetijah. Če pridelamo 160 metrskih stotov, so dohodki še enkrat tako veliki. Pridelki krompirja se ravnaajo predvsem po gnojenju in obdelovanju, ali zelo močno se obračajo tudi po sorti krompirja. To je dognano in to potrjujejo vsi poskusi, ki so jih do sedaj napravili naprednejši kmetovalci z raznimi vrstami krompirja. Pri nas se za to še zmeraj premalo zanimamo, dasi bi morali ravno kot mali posestniki

obračati vso skrb na to. V zvišanju in zboljšanju pridelkov nam je iskati danes boljšega izbajanja!

V zadnjih dveh letih se je po naših krajih zelo dobro obnesel krompir «Alma». Ta sorta se odlikuje po svoji rodovitosti, po svoji utrjenosti proti boleznim in tudi po svojem dobrem okusu. Lansko leto je bilo zaradi moče dosti neugodno za vse sadeže, in vendar se je krompir Alma primeroma prav dobro obnesel. Krompir Alma je podolgovat, bel krompir, ki je v tem pogledu nekoliko podobben oneidi. Ima pa bolj sploščene ali celo napete oči.

Na vsak način je po dosedanjih izkušnjah važno, da delamo z njim še nadaljnje poskuse, da se povsod in popolnoma prepričamo, kake vrednosti je za različne naše kraje. Dosedanji poskusi so se po raznih krajih prav dobro opanesli. Krompir je bil debel in zdrav in je dal mestoma tudi dvanajstkratni pridelek.

Tudi krompir «Iabel» se je po nekaterih krajih odlikoval s svojo rodovitostjo in urejenostjo in je želeli, da ga še nadalje preskušamo, da se docela prepričamo o njegovi vrednosti. V vsaki vasi bi morali delati take poskuse! Prepričati se moramo sami in na lastne oči, kake vrednosti so te vrste krompirja v primeri z našimi dosedanjimi. Potreben semenski krompir, naročen s Tirolskega, se dobi še pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

Vinarsko društvo v Mariboru za vso Slovenijo

V soboto dne 2. t. m. se je vršil v prostorih srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru ustanovni občni zbor nove enotne organizacije vseh vinogradnikov v mariborski in ljubljanski oblasti pod imenom Vinarsko društvo v Mariboru. Društvo ima namen, da vsestransko pospešuje vinarstvo in vse panoge kmetijstva, ki so z njim v zvezi. Društvo bo skušalo doseči združenje vseh kmetijskih organizacij v Sloveniji in vsej državi v eno veliko, močno, vse panoge kmetijstva zastopajočo organizacijo.

Po sprejetju društvenih pravil je bil izvoljen odbor, kateremu stoji na čelu kot predsednik g. Gabrijel Majcen iz Maribora; prvi podpredsednik je kmetijski svetnik g. inž. Josip Zidanšek iz Maribora; drugi podpredsednik oblastni poslanec g. Josip Nemanič z Dolenjskega. V odboru

so gg.: Globelnik, Lavoslav Bučar, Joško Janžič, inž. Ivo Zupanič, inž. Goriup, Miha Brenčič, Josip Zabavnik, Lojze Zupanič, Srečko Robič, Klotar Bouvier, Jakob Rajh, Robert Košar. Virilisti so: oba kmetijska referenta mariborske in ljubljanske oblasti, ravnatelj srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru ter ravnatelj kmetijske šole na Grmu. Računska pregledovalca sta gg. Sotler in dr. Lašič.

Po izvolitvi odbora je bila predlagana zahvala z zaupnico vinarskemu ravnatelju g. Puklavcu, ki je zaradi svoje predčasne upokojitve odložil vsa svoja častna mesta, ter se je obenem izrekla prošnja za njegovo nadaljnje sodelovanje. Predlog je bil soglasno sprejet.

Novoustanovljeno društvo začne izdajati meseca maja svoje glasilo mesečnik «Naše gorice». Glasilo bo obravnavalo poleg vinarstva in kletarstva tudi ostale panoge kmetijstva, ki so v zvezi z vinarstvom. Člani društva bodo dobivali list brezplačno; za nečlane stane 40 Din. Članarina znaša za tekoče leto 20 Din.

Vinogradniki in prijatelji vinogradništva, pristopite k Vinarskemu društvu, ki si je stavilo kot svojo glavno nalogo ščititi v sedanjem težavnem gospodarskem položaju le Vaše interese. Prijave sprejema društveni tajnik inž. Ivo Zupanič, srednja vinarska in sadjarska šola v Mariboru.

Gospodinjski tečaj in razstava v Metliki

Metlika, aprila.

Nedavno upokojeni šef kmetijskega oddelka pri velikem županu g. Sancin si je v svojem delovanju prizadeval, da bi pripomogel k napredku kmetijstva v Beli Krajini. Tako je vedno vzpodbujal naše kmetske veljake, da bi poslali svoje hčerkice v gospodinjski tečaj. V ta namen je tudi izposloval od ministrstva za kmetijstvo in vode podporo podružnici Kmetijske družbe v Metliki v znesku 5000 Din. Načelnik podružnice g. Markar, a zlasti upravitelj tukajšnje šole g. Konrad Barle sta potem zbrala mladenke za ta gospodinjski tečaj, ki je bil tudi dovoljen. Zanj se je prijavilo toliko število učenek, da se mora tečaj vršiti dvakrat.

Prva prireditev tega tečaja se je pričela dne 17. januarja t. l. Podružnica Kmetijske družbe je

Franca so zasketele solze v očeh.

«Ali naj grem čisto prazna domov?»

«Tak bi za tolažbo rada kaj?»

«Če drugega res ni, vsaj to —»

Starec jo je nekaj časa pustil samo v sobi, ko se je pa vrnil, je prinesel dve steklenici.

«Tole naj uživa, s tem ga pa maži. Eno čisti kri, eno pa meči in tudi lajša bolečine —»

Franca se je zahvalila in s težkim srcem odšla proti domu.

Bilo je že blizu božiča, hladen in zoprn čas. Po ravnih je brila burja, da je človeka pretresalo do kosti, v gorah pa je že ležal sneg.

Ko je šla proti Gričem, se je bilo že znočilo. Zato do zadnjega trenutka ni opazila Novakovke, ki ji je naglo švedrala nasproti.

«Dober večer, Franca,» je pozdravila starka, «komaj smo te pričakali. Grgo je tako prišlo, da so ga morali prevideti. Še zdaj molijo ljudje pri njem.

Franca se je prestrašila.

«Oh, mati, mogoče bo pa le še odleglo —»

«Ne verjamem. Včasih se revež kar čisto izgubi —»

«Da bi me le še spoznal! Tako sva se lepo razumela —»

«Ti si znala z njim, res, pravijo,» je potrdila Novakovka in takoj pikro pripomnila:

«No, po pravici rečeno: bajto si zaslužila v teh osmih letih. Saj vem, koliko je trpljenja s starim človekom.»

Franca je nalašč preslišala njene besede. Hitela je proti hiši in kmalu pustila starko daleč za seboj.

Soba, kjer je ležal Grgo, je bila polna ljudi, ki so molili litanije za umirajoče. Dišalo je še po svečah in po kadilu. Kraj postelje je ihtela Matildka.

Franca se je komaj pognetla do bolni-kove postelje ter mu takoj začela z zagovornikovim mazilom utirati noge. Tgea posla se je lotila s tako vnemo, da ji je kmalu curljal pot z obraza.

Bolnik je nekaj časa ječal, za tem pa se je umiril in odprl oči.

«Ali si prišla?» je dahnil in kakor smehljal se je zasvetilo v medlih očeh.

«Zdravil sem ti prinesla,» ga je pogladila ona po čelu, ki je bilo znojno in hladno.

Ljudje so obmolknili. Tudi Matildka je nehala ihteti, ko je zagledala mater.

Franca je hitro dala Grgo zdravil. Ko je zaužil naročeno količino, je kmalu zadremal. Ženske, ki so opazovale prizor, so se zavzele:

«Joj, kako mu je odleglo.»

Potem so šepetaje ugibale o njegovem življenju in smrti.

Grgo je spal mirno, dihal globoko in sploh bil videti tak, kakor da je čisto zdrav.

Polagoma so se jeli ljudje razhajati.

«Čudna ženska, ta Franca,» so ugibali spotoma.

«Tako star, pa mu še tako streže —»

«I, saj bo vse njeno —»

«Naj bo! Koliko jih pa je, ki še za grunt ne bi storile tega, kar Franca za bajto.»

«Že vé, da ji je treba pokore,» je pripomnila Ipavčkova Rezika, ki je še vedno sami-

čevala in nikakor ni mogla odpustiti Franci, da bi jo bil imel tesač Janez kdaj tudi samo v mislih rad.

«E, kaj bo neki delala pokoro! Saj mora tudi dosti trpeti pri tej bajti,» so se potegovale zanj nekatere ženske.

«Hčer ima pa le,» je s poudarkom pripomnila Novakovka.

«Saj to jo menda tako veže na Grgo,» se je oglasila Lebanka.

«Veže, veže, samo na koga,» je natolcevala šivilja Rezika.

Po kratkem odmoru spet Lebanka:

«E, beži, beži, Reza, pa ne bodi neumna! Kar je Franca služila pri nas, nisem nikoli nič slabega opazila na njej.»

«No, gospodinjica se dekla ne hodi kazat, kadar jo zmagujejo slabote,» se je zahihitala brezzoba Novakovka. Ipavčkova pa:

«Kar Matildko pogledite!»

«Čisto cel Grgo,» je rekla Lebanka.

«Pa še malo Cokljača povrhu,» je odvrnila šivilja.

Lebanka se je zasmejala:

«Ti tudi gledaš kakor tisti, ki je očala kupoval, pa knjigo narobe držal —»

«Včasih je pa narobe prav,» je rekla Novakovka.

«Pa naj bo,» se je skoro razjezila Lebanka. «Čenče so čenče, Grgo se pa lahko srečnega šteje, da je tako ženo dobil.

Odločna beseda je ukrotila vsevedne jezike. Skoro neopazeno in čisto tiho so se ženske razkapljale vsaka na svoj dom.

(Dalje prihodnjic.)

preskrbela prostor, drva in stanovanje učiteljicama. Tečaj je vodila gdčna. Helena Černetova, kateri je bila pridružena še ga. Dolžanova. Prostovoljno je pri tečaju pomagala tudi tukajšnja učiteljica ženskih del gdčna, Lina Fröhlichova. Učenk je bilo 23, in sicer le okoliške mladenke.

Omeniti moramo vztrajnost učenk, ki so morale vsak dan napraviti uro in še več hoda v Metliko in nazaj.

Naravnost presenetila je vsakega obiskovalca razstava, katero so učenke priredile ob zaključku tečaja zadnje nedelje v marcu t. l. v prostorih osnovne šole. Za razstavo je vladalo ves čas veliko zanimanje, posebno pri okoliških kmetih. Velika množica ljudi je že pred osmo uro čakala pred šolo na otvoritev razstave, ki je bila prvotno določena za 11. uro, ali zaradi navala okoliškega prebivalstva je vodstvo tečaja bilo primorano otvoriti razstavo že ob 8. uri. Razstavnih materialov so tvorili perilo in kuharski izdelki. Perilo je bilo najpopolnejše zastopano, dočim so kuharski izdelki vsebovali večinoma pecivo.

Z ljubljanskim vlakom sta se pripeljala, da si ogledata razstavo, sedanji šef kmetijskega oddelka g. Černe in srezki poglavar g. Kaki. Popoldne se je vršil banket, kjer je prvi imel nagovor g. Černe, a njega je pozdravila v imenu učenk z ginjačnimi besedami učenka Zormanova. Načelnik tukajšnje podružnice Kmetijske družbe g. Makar je pozival v svojem govoru g. Černeta, naj sledi na tem važnem mestu v svojem delovanju svojem predniku g. Sancinu. Govorili so še drugi udeleženci in vsi poudarjali pomen takih tečajev, ki so kmetškemu prebivalstvu prav potrebni. Ob 16. uri je bila ta uspela razstava zaključena z razprodajo peciva.

Druga prireditev tega gospodinjkega tečaja se je otvorila v petek 1. t. m. Vsem, ki so si količkaj prizadevali bodisi za organizacijo, bodisi za uspešno vodstvo tečaja, gre v narodu samem od ust do ust pohvala.

Pomladni tečaji pri državnih trtnih in sadnih nasadih v Pekrah in Kapeli

Mariborsko veliko županstvo razglasa, da se bodo vršili pomladni poučni tečaji od 20. do 28. t. m. v državnih trtnih in sadnih nasadih: 1.) v Pekrah (pošta Limbuš pri Mariboru) in 2.) v Kapeli (pošta Slatina Radenci).

Delovni program za tečaje je tale: a) pouk o vzgoji ameriških podlog kakor tudi o domačih trtnih vrstah in sadnem drevju; b) izbor in priprava zemljišča za vinograd in sadovnjak; c) priprava materiala za cepljenje trt in sadnega drevja; d) o načinu cepljenja in praktično izvrševanje načinov, po katerih se vrši cepljenje trte in sadnega drevja; e) sajenje trt in sadnega drevja na stalno mesto in negovanje prva leta; f) obrezovanje in vzgoja trt in obrezovanje krove pri sadnem drevju; g) o peronosopri, oidiju in grozdnem zavijaču in njih zatiranju; h) o zatiranju samorodnih trt (šmarnice itd.) in precepljanju sadnih dreves.

Vsak udeležence tečaja dobi prosto prenočišče in dnevno po 10 Din kot prispevek za prehrano. Razen tega dobe na koncu tečaja odlični tečajniki nagrado v cepilnem orodju.

Tečaji so namenjeni v prvi vrsti kmetiškim in viničarskim mladeničem, potem pa tudi drugim interesentom, ki se hočejo udeležiti tečajev ob svojih stroških.

Kdor se želi udeležiti katerega izmed navedenih tečajev, se mora čimprej, najpozneje pa do 18. t. m. ustno ali pisмено prijaviti pri upravniku nasada, kjer se želi udeleževati tečaja. Prijave za udeležbo sprejemajo tudi srezki kmetijski referenti.

Uvoz ponarejenega italijanskega vina v našo državo

Veliko ogorčenje med vinogradniškimi krogi vzbuja vest nekega vojvodinskega lista, da so se v zadnjem času uvozile iz Italije v našo državo

velike količine ponarejenega vina, ki se razpečava po raznih krajih naše države pod označbo dalmatinskega vina. Povprečna cena temu vinu na debelo je izredno nizka, in sicer 2-50 do 3 Din za liter.

Pristojnim oblastvom v Vojvodini pa je vendarle vzbudila prenizka cena sum, za to se je dalo vino preiskati in preiskava je dognala, da je bilo vino ponarejeno v Italiji, in sicer po receptu: 1 hl vina, primerna količina vinske esence in drugi dodatki dajo 10 hl vina.

Potrebno bi bilo, da se takšna preiskava izvrši tudi pri nas v Sloveniji, kajti tudi pri nas se dobe vina z označbo dalmatinska, ki se točijo po nemogočih cenah. Sploh je podoba, da je v Sloveniji v prometu mnogo ponarejene brozge, ki kvari zdravje pivcev. To je privedlo Klub poslancev SDS v mariborski oblastni skupščini do tega, da je izročil skupščinskemu predsedstvu predlog, ki se glasi:

Zadnje čase se po naši oblasti prodaja mnogo vina, glede katerega se vsestransko sumi, da ne odgovarja zakonskim predpisom.

Pri nas še velja avstrijski vinski zakon, ki se pa glede kontrole ne izvršuje, ker kletarski nadzornik ne dobi primerne kredita za potovanje in je vrhu tega preobložen z drugimi referati.

Vsi vinogradniki po državi gotovo imajo pravo, da tudi pri nas prodajajo svoja vina. Domačih vinogradnikov pravica pa je zahtevati od javnega oblastva, da ga štiti konkurence s ponarejenimi vini.

Ker glede tega v novem državnem proračunu ni mnogo predvideno, predlagamo, da oblastna skupščina sklene:

1. Uvede se vinska kontrola v smislu starega vinskega zakona, in to, dokler ne dobimo novega vinskega zakona.

2. Zasigurajo se za to potrebni krediti že v sedanjem oblastnem proračunu.

Vinarstvo je zelo važna panoga narodnega gospodarstva v naši oblasti, in je v nujnem interesu vinogradnika in konsumenta, da se onemogoči točenje ponarejenih vin.

Uničevanje rjavih hroščev

Iz zadevnega razglasa velikega župana ljubljanskega povzemamo: Ker imamo letos zopet hroščovo leto, bo nastopil te pomladi navadni rjavi hrošč (keber) skoro v vseh občinah ljubljanske oblasti, kakor vse kaže, v običajni ogromni množini. Glede zatiranja tega, za vse naše kmetijske kulture zelo opasnega škodljivca, ki posebno v obliki črva (ogrc) izpodjeda skozi par let korenine vseh kmetijskih rastlin in s tem uničuje zlasti poljske, vrtno, sadonosne in travniške pridelke milijonske vrednosti, se odreja te tole:

Predstojniki občin, kjer se pojavi rjavi hrošč, imajo skrbeti in pravočasno vse potrebno ukreniti, da ga posestniki, oziroma zaupniki kulturnih zemljišč z vsemi svojimi silami pokončujejo. Ker je uspeh zagotovljen samo, ako se zatiranje tega požrešnega škodljivca splošno in skupno vrši, je vsak posestnik dolžan, da pri tej akciji krepko in vestno sodeluje. Zatiranje hrošča se vrši navadno na ta način, da se hrošči ob zgodnjih jutranjih urah, a če je oblačno in hladno, tudi ves dan stresajo raz dreves (v poštev pridejo v prvi vrsti drevesa v legah, ki nudijo hrošču največ in najboljše paše, in so radi tega tudi najbolj napadena) v spodaj razgrnjene rjuhe ali plahte ter se nato poberejo v vreče ali kake druge posode. Tako zbrani hrošči se potem poparijo.

Tako uničeni hrošči se uporabijo za kompost (gnoj, mešanec); ponekod jih tudi suše in potem uporabljajo kot krmo za prašiče ali kure.

Občinski predstojniki zlasti v krajih, kjer primanjkuje delovnih moči, lahko pritegnejo spozumno s šolskim oblastvom tudi šolsko mladino k sodelovanju pri zatiranju tega največjega sovražnika naših kulturnih rastlin. Občinski predstojniki so za to osebno odgovorni, da se ta naredba točno in s flegom izvede ter so dolžni po izvršeni akciji o poteku zatiranja hrošča izčrpno poročati velikemu županu.

Vsako opuščanje dolžnosti, ki jih ta naredba nalaga občinskemu predstojniku, se kaznuje z denarno globo od 200 Din; oni posestniki pa, ki bi se upirali tozadevnim županskim odredbam, se istotako kaznujejo z denarno globo do 200 Din in bodo razen tega primorani plačati še stroške za pobiranje hroščev, ki se bo v takih primerih izvedlo po občinskem uradu.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Položaj na žitnem tržišču ne pokazuje pomembnejših sprememb. Promet je omejen in izvoz neznamenit. Italija in Avstrija uvažata ameriško in deloma romunsko ter madžarsko žito, ki je boljše kakovosti, vrhu tega pa cenejše. Na novosadski blagovni borzi so bile zadnje dni za 100 kg naslednje povprečne cene: pšenica 295 do 308 Din, oves 185 do 190 Din, turščica 155 do 170 Din, moka «0» 450 Din.

ZIVINA: Cene za prvovrstno blago krepkejšje. Na mariborskem sejmu v torek so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, debeli, 8 do 8 Din 25 p, poldebili 7 Din 50 p do 8 Din, bikl za klanje 6 Din 25 p do 7 Din 50 p, krave, klavne, debele, 6 Din 20 p do 7 Din, plemenske 4 do 5 Din 25 p, klobasarice 2 Din 50 p do 3 Din 50 p, molzne in breje 4 do 6 Din, mlada živina 6 Din 25 p do 9 Din 50 p. Na ljubljanskem sejmu minul teden so bile povprečne cene za kilogram žive teže: voli, prvovrstni 9 Din 50 p, drugovrstni 7 Din 50 p, tretjevrtstni 6 Din 50 p, krave, debele, 5 do 6 Din, klobasarice 2 Din 50 p do 3 Din, teleta 10 do 11 Din 50 p. Konji po kakovosti do 5000 Din komad. Prasi, po starosti in kakovosti od 175 do 300 Din komad. Cene nespremenjene, le prvovrstni voli so se podražili za 50 par pri kilogramu.

Sejmi

15. aprila: Skocijan pri Krškem, Hotedršica, Borovnica, Slovenska Bistrica, Št. Janž pri Dravogradu.

16. aprila: Križevci (prekmurski).

18. aprila: Moravče pri Domžalah.

19. aprila: Kapele pri Brežicah, Grahovo, Vrhnika, Novo mesto, Lesce.

20. aprila: Št. Vid pri Litiji, Žiri, Št. Ilj pod Turjakom.

21. aprila: Kandija (sejem za živino in stavbeni les).

22. aprila: Motnik, Nova cerkev.

23. aprila: Zagradec, Sv. Jurij ob Pesnici, Ptuj.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800 Din 50 p do 808 Din 50 p;

100 nemških mark za 1350 do 1353 Din;

100 italijanskih lir za 274 Din 44 p do 276 Din 44 p;

1 dolar za 56 Din 75 p do 56 Din 95 p;

100 francoskih frankov za 223 Din 75 p;

100 češkoslovaških kron za 168 Din 30 p do 169 Din 10 p;

100 švicarskih frankov za 1094 do 1097 Din.

Kratke vesti

— Promet z valutami in devizami na ljubljanski borzi. Po beograjskih vesteh je finančni minister dovolil ljubljanski borzi za blago in vrednote tudi poslovanje z devizami in valutami.

— Obrestna mera pri Obrtni banki SHS. Upravni odbor Obrtne banke SHS je sklenil, da bodo obresti za vezane vloge znašale največ do 6 odstotkov, obresti za nevezane vloge in tekoče račune pa 3-5 odstotka.

— Jugoslavija na svetovni gospodarski konferenci. V Ženevi se bo vršila v mesecu maju svetovna gospodarska konferenca, katere se bo udeležila tudi Jugoslavija. Kot izvedenec za Slovenijo je določen glavni tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo dr. Fran Windischer.

— Nova tvornica v Celju. Poleg svoje tovarne za posodo gradi tvrdka Westen v Gaberju pri Celju novo tovarno za umetna gnojila. Delo hitro napreduje, tako da bo tvornica gotova že letos.

— Naši gojenci na kmetijskem tečaju v Danski. Na poziv danske vlade je naše ministrstvo za kmetijstvo in vode izbralo šest gojencev, ki bodo v Kopenhagnu študirali dansko kmetijstvo, predvsem mlekarstvo. Določeni gojenci so: inženjerji agronomi Velibor Branković, Karel Vrečko in Matija Absec; absolvirani gojenci kmetijskih šol: Gojko Kozomara, Ivan Benko in Uroš Vojinović. Tečaj bo trajal eno leto.

— Nemčija zabranila uvoz svinj iz Jugoslavije. Nemška vlada je iz zdravstvenih razlogov zabranila uvoz živih in zaklanih svinj iz Jugoslavije. Naše gospodarske kroge je ta vest presenetila posebno zaradi tega, ker se vrši izvoz svinj iz Madžarske v Nemčijo popolnoma nemoteno, dasi vladajo tam v zdravstvenem oziru slabše razmere nego pri nas.

Redni občni zbor organizacije «Edinost» v Mengšu se bo vršil v nedeljo 24. t. m. z običajnim dnevnim redom. Bratske organizacije Ljubljana, Kranj, Kamnik in Domžale vabimo na udeležbo. Po občnem zboru bo družabni pomenek s prosto zabavo.

Osrednji športni svet. Vse organizacije opozarjamo na sklepe delegatskega zbora v zadevi letošnjega športnega delovanja. Načelniki sekcij imajo skrbeti za izčrpna poročila, predvsem Hrastnik, Jesenice, Kamnik, Kranj in Ljubljana,

DOMAČE NOVOSTI

* **Novo organizacije SDS v ptujskem srezu.** Pri Sv. Barbari v Halozah se je osnovala 10. t. m. krajevna organizacija za občini Gradišče, Sv. Barbara in Hruškovec s približno 10 člani. Istega dne se je ustanovila nova krajevna organizacija v občini Stojanci, ki šteje okrog 40 novih članov. Na obeh zborovanjih je poročal narodni poslanec dr. Pivko, istotako na občnem zboru že poprej ustanovljene organizacije Sv. Marko pri Ptuj.

* **Protiv novim davčnim obremenitvam zasebnih nameščencev.** V Mariboru je imela občni zbor podružnica Zveze zasebnih nameščencev ter se je ob tej priliki sprejela resolucija, s katero občni zbor protestira proti novim davčnim obremenitvam zasebnih nameščencev, ki jih je naložila sedanja klerikalno-radikalna vlada s finančnim zakonom za leto 1927-28. Zahtevali so tudi podaljšanje zaščite stanovanjskih najemnikov vsaj do leta 1930, in zakonito uvedbo osemurnega delovnika in popolni nedeljski počitek za vso državo brez izjeme.

* **Zdravje rumunskega kralja se je zboljšalo.** Kakor javljajo iz Bukarešte, se je zdravstveno stanje rumunskega kralja Ferdinanda, očeta naše kraljice, znatno zboljšalo. Zaradi tega se je v Rumuniji pomirila tudi politična napetost, ki je nastala spriče nerešenega vprašanja rumunskega prestolonasledstva.

* **Nepovoljne prilike za izseljence v Kanado.** Naš generalni konzulat v Kanadi resno opozarja vse one, ki se nameravajo izseliti v Kanado, naj pridejo samo taki, ki iščejo kmetijskega zaposlenja. S farmerjem naj sklenejo pogodbo vsaj za eno leto, da ne ostanéjo pozimi brez posla. Nikar pa naj ne prihajajo taki, ki bi se iz Kanade radi vtihotapili v Zedinjene države, ker bi jih na meji gotovo zalotili in obsodili na leto dni zapora. Tvorliških in rudniških delavcev je v Kanadi že dovolj in bi novi prišleci ne našli dela.

* **Občinske volitve v Celju se bodo vršile v nedeljo 19. junija t. l.** Začetek volitev bo ob 8., oddajanje glasov se bo zaključilo ob 17. Izvoljenih bo 33 odbornikov in 33 namestnikov. Mesto je razdeljeno na dve volišči, prvo v telovadnici meščanske šole in drugo v pritličju poslopja mestnega magistrata. Za glavno volišče je določeno prvo. Točenje alkoholnih pijač je na dan volitev in dan poprej na ozemlju vse občine strogo zabranjeno.

* **Razpust okrajnega zastopa v Laškem.** Tudi ta okrajni zastop je postal žrtev klerikalnega režima in je bil gerent dr. Roš z vsem sosvetom odstavljen. Zasluge, ki si jih je pridobil sedanji gerentski sosvet za naš okraj tekom dveletnega gerentovanja dr. Roša, so velike in jih ne more nihče utajiti. Toda zastop je moral iti, ker ni bil klerikalen.

* **Važen sklep za rudarske upokojece.** Krajevni odbor Bratovske skladnice v Trbovljah je sklenil: 1. Novoupokojencem in nezgodnikom z dvotretjinsko delazmožnostjo, ki so bili upokojeni pred 1. aprilom in se še niso prijavili za vstop v bolniško blagajno, se dovoli pristop k temu zavarovanju v roku 3 mesecev od 15. t. m. dalje. Po preteku tega časa je prijava za bolniško zavarovanje nemogoča. 2. Člani, ki bodo upokojeni ali jim bo priznana nezgodna renta po tem razglasu, smejo ostati člani bolniške blagajne le, če se priglase takoj ob upokojitvi, oziroma priznanju nezgodne rente. V smislu odredbe Glavne bratovske skladnice v Ljubljani spadajo upokojevcem in nezgodnikom v 4. kategorijo in plačajo polovični mesečni prispevek 25 Din, s čimer si pridobe pravico do prostega zdravljenja, zdravil in pogrebne.

* **Opozorilo.** Gospod dr. Gustav Gregorin, za priseženi sodni tolmač italijanskega in nemškega jezika, nam sporoča, da prevzema razen poverljivih prevodov iz enega v drugega teh jezikov tudi nepoverljive prevode iz francoskega, angleškega, ruskega in srbohrvaškega jezika ter prevode vsakovrstnih spisov, posebno pa vlog na politična, sodna in upravna oblastva sploh, iz omenjenih tujih jezikov v srbohrvaščino.

* **Orli se uprli duhovniku.** Pišejo nam: G. vrhniški dekan ni dovolil Orlom iz Verda prirediti v Katoliškem domu na Vrhniki, kjer on zavzema predsednikovo mesto, igro «Moč teme», češ, da je pohujšljiva. Uzaljeni Orli pa niso poslušali svarila svojega dušnega pastirja in so to igro priredili demonstrativno v nedeljo v dvorani gasilnega društva v Blatni Brezovici. Dvorana je bila nabito polna, četudi je bilo Marijinim devicam in vsem ostalim katoliškim društvom pod smrtnim grehom zabranjeno udeležiti se te pohujšljive igre.

* **Pismo iz Francije.** Iz Ste Margueritte nam pišejo: Dela in kruha imamo tu dovolj. Kadar po končanem delu spijemo kupico, se večkrat pogovarjamo o Trboveljski premogokopni družbi, kjer smo mnogo let delali, nazadnje pa nas je družba postavila na cesto. No, pa nič hudega, saj smo tu našli delo. Bližajo se velikonočni prazniki in se tudi mi spominjamo sorodnikov, prijateljev in prijateljic ter čitateljev in čitateljic «Domovine», katerim vsem skupaj želimo vesele praznike, da bi jih zdravi in veseli obhajali še mnogo let: Anton Povše (Javorje), Ignac Vodušek (Primskovo), Anton Uštar (Moravče), Anton Zupančič (Martinja vas pri Veliki Loki).

* **Velikonočni pozdravi iz Kanade.** Iskrene pozdrave pošiljamo za velikonočne praznike vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno fantom in dekletom slovenski fantje iz Kanade (Edmonton): Šopšič Ludovik (Metlika), Martin Gosena (Radovica), Franc Tome (Subor), Martin Vivoda (Krašnji vrh), Anton Govednik (Lokvica), Anton Suklje (Lokvica), Franc Klepec (Bereča vas), Ivan Juršič (Bereča vas), Anton Štefanič (Primstek), Štefan Zalec (Obrh).

* **V Ljubljani najdeno človeško okostje.** Delavec Anton Janežič je v Zeleni janti ob Tovarniški ulici kopal na kupljeni parceli temelj za svojo hišo. Kak poldrugi meter globoko je izkopal dve človeški okostji. Takoj je o tem obvestil policijsko stražnico v Udmatu. Pravijo, da je bilo nekaj tam pokopališče. Okostji sta še precej dobro ohranjeni.

* **Rimske izkopine v Prijepolju.** Pri odkopavanju rimskega mesta pri Prijepolju v Bosni so delavci na njivi kmeta Milovana Bendića našli na ruševine starega rimskega svetišča, ki je bilo zgrajeno v prvem stoletju po Kristovem rojstvu za časa vlade cesarja Klavdija.

* **Smrtna kosa.** Rodbini Dralka na Rakeku je umrla 11letna hčerka Milovana. — V Studencih pri Mariboru je umrl v 43. letu starosti g. Josip Semolič, torpedski vodja naše vojne mornarice v pokoju. — V Črni pri Prevaljah je umrl tamošnji župnik g. Josip Dobrove. Pokojnik je bil zelo dober duhovnik in navdušen narodnjak. Dolga leta je bil tudi občinski odbornik. — Na Glincah pri Ljubljani je preminul g. Josip L. o. j. k., oficijal v tobačni tovarni. — Na Viču je umrl g. Rajmund Andretto, tovarnar. — Blag jim spomin!

* **Italijansko letalo nad Sušakom.** Te dni je nad Sušakom letal italijanski hidroplan. Prebivalstvo je bilo zaradi tega zelo ogorčeno, češ, da je italijansko letalo vohunilo.

* **Znižanje notarskih pristojbin.** Na podlagi pooblaščenja novega finančnega zakona je minister

„EDINOST“

VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

Vstajenje

Pred tremi leti je vznikla v nas mladih ideja jugoslovenskega mladinskega demokratskega pokreta. Niso naš vodile k temu sebičnost ali osebne ambicije, temveč iskrena ljubav do naše mladine, jutrišnjih činiteljev naroda.

Videli smo, da se trudijo razne politične stranke in klike, ki jim po večini načeljujejo razni politični srečolovci, zlasti pa črna in rdeča internacionala, dobiti v svoje kremlje našo neorientirano mladino in jo vzgajati za bodoče agitatorje preživelih ali zgrešenih idej, da bi tako z njihovo pomočjo dosegli temne politične cilje. Uprli smo se temu in se trdno odločili, delovati z vsemi svojimi silami na to, da prekrizamo brezvestne račune raznim gostobesednikom in da odvrnemo mladino od škodljivih vplivov.

«Ne boste več ribarili v kalnem!» smo jim zaklicali in se napolnili med mladino z našim evangelijem, z besedo in dejanjem, s knjigami in tamburicami, v neodoljivem hotenju, da delujemo med njo v smislu tega svojega bojnega klica. Ta naš glas ni ostal doma, v ozkem krogu prijateljev, ta naš glas je prodril ter prodira dalje kot val morja v najširše plasti naše mladine in prodreti mora v zadnjo gorsko vas. Tudi tam bodo zavihrali naši prapori!

Mi hočemo, da mladina izpregleda, da se ji razbistri razum. Vcepiti ji hočemo jekleno značajnost ter srčno kulturo in jo tako vzgojiti za prave demokrate in plemenite člane človeške družbe. Hočemo, da bo mladina, ko doraste, zrela. Iz naših vrst mora iziti elita našega naroda, iz naših vrst naj izide mogočen kader mož in žena, ki bodo zreli v vseh vprašanjih javnega življenja; le ti bodo poklicani stopiti na čelo svojega naroda in ga voditi.

Zavedati se moramo, da blagostanje naroda ne zavisi le od obilnosti njegovih dohodkov ali od lepote javnih palač. Njegova blaginja se nanaša zlasti tudi na število njegovih izobraženih občanov in učenih mož, na srčno in duševno kulturo ter na značajnost. V tej smeri moramo iskati blaginjo naroda, njegov napredek, njegovo resnično in temeljno moč.

Pomlad je tu, zato je čas, da vsi primemo za pluge, da izorjemo ledino in posejemo rodovitno seme na naša polja, da homo v jeseni tudi želi! Čas je, da se pripravljamo in usposabljam, kajti jutri stopimo v življenje in v življenju nas čaka borba, nas čaka mnogo važnega dela: na kulturnem, gospodarskem, socialnem, političnem polju itd. Pri tem pa moramo biti svobodomiselnih in razsojati z lastnim razumom, samozavestni, borbeni in vztrajni. Po tej začrtani poti moramo korakati neustrašeni in neutrudljivi naprej preko vseh zaprek, da tako dosežemo naše ideale. V žem znamenju bo prišlo za nas vstajenje!

Ivan Sedlar.

pravde sestavil posebno komisijo, ki naj izdela uredbo o znižanju notarskih pristojbin. Ta uredba naj stopi v veljavo v roku treh mesecev po uveljavljenju finančnega zakona.

* **Mlada zaljubljenca iz Avstrije.** Sin uglednega veleindustrijskega iz Gradca 23letni Fran Kandler in mlada, 19letna židinja Gertruda Goldnagel sta se strastno zaljubila. Oviro njune ljubezni je delal varuh mlade Gertrude dr. Haluška, ki je strogo pazil na svojo mlado varovanko. Zaljubljenca sta se zamogla sniti le tu in tam in samo za trenutek. Taki trenutki pa so zadostovali, da sta se zmenila za daljše potovanje v Jugoslavijo in prispela te dni v Ljubljano. Tu sta se ustavila v hotelu «Slon», kjer sta spravila tudi svoj avtomobil. Naslednji dan sta se nameravala odpeljati naprej na Hrvaško, kar pa se jima ni posrečilo. Strogi varuh je med tem namreč že dognal, da sta se ubežnika odpeljala v Jugoslavijo. Stopil je brž k telefonu in javil dogodek ljubljanski policiji s prošnjo, da mu vrne njegovo varovanko. Te dni zjutraj je res presenetil zaljubljeni par v hotelski sobi detektiv ter privedel oba na policijsko ravnateljstvo, kjer so sklenili, da odpošljejo oba s primernim spremstvom zopet domov v Gradec.

* **Požar v Mengšu.** Pred kratkim ponoči je v Mengšu pogorel dvojni kozolec posestnika Kandušarja. Požar je nedvomno zanetil zlobna roka, ker je bil kozolec precej oddaljen od steze.

* **Požari po strelji.** V noči od petka na soboto je udarila strela v hišo posestnika Loščarja na Žirovskem vrhu, ki je pogorela do tal. Enaka nesreča je zadela posestnika Anžona. Strela je uždrgala njegov kozolec v Račevi. Ogenj se je kmalu razširil tudi na njegovo hišo in hlev. Vsa ta poslopja je požar popolnoma uničil. V Zireh je strela udarila v hišo posestnika Maksa Nagliča ter napravila na strehi znatno škodo.

* **Težka nesreča.** Posestnikov sin Andrej Suhadolec iz Dobrave je naložil v tobačni tovarni v Ljubljani na enovprežni voz lesne odpadke. Ko je voz zapeljal na Tržaško cesto, je po nesreči zavozil v neki kostanj. Težko naloženi voz se je prevrnil in padel na Suhadoleca. Suhadolec je obležal s težkimi telesnimi poškodbami in so ga morali prepeljati z rešilnim vozom v splošno bolnico.

* **Tri smrtne žrtve zaradi eksplozije bombe.** Iz Južne Srbije nam pišejo: Dne 5. t. m. se je več orožnikov bregalnškega orožniškega bataljona nahajalo na službenem sestanku v Ilavici pri Strumici v Južni Srbiji, pri kateri priliki je enemu orožnikov še na nepojasnen način na pasu se nahajajoča bomba eksplodirala in je bil en orožnik na mestu ubit, dva sta pa na posledici težkih poškodb takoj umrli. Štirje so ostali težko, pet pa lahko ranjenih, ki se sedaj zdravijo v štipski bolnici. Nesreča je pretresla vse, tam službujoče orožnike.

* **Najdena utopljenka.** V Dravogradu je našel železničar France Naglas pod mežiškim mostom truplo šletne Marije Naveržnikove, ki je pri sankanju meseca januarja padla v reko.

* **Stekla mačka ogrizla deklico.** Iz Podturjaka pri Ljubljani poročajo, da se je na mački posestnika Kremplja pojavila steklina. Mačka je grizla les in kamenje ter nevarno ogrizla tudi petletno domačo hčerko Karlino. Mačko so pobili, deklico pa odpremili v Pasteurjev zavod v Celje. Mačko je preiskal živinozdravnik ter ugotovil steklino.

* **Pokvarjeno dekle** je 15letna Antonija P. iz Gaberja pri Celju. Dasi še mlada, je precej izurjena žeparica. Nedavno je izmaknila na Glavnem trgu Mariji Mlinarjevi iz žepa denarnico. Ker so jo videli hoditi po trgu, je padel takoj sum na njo. Ko so jo prijeli na domu, so našli denar v nogavici, denarnico pa je zavrgla. Bila je že petkrat radi tatvine kaznovana.

* **Kupčija z dekleti tudi v Trbovljah.** Občinska policija v Trbovljah je prejela prijavo, da so razvijali agenti z dekleti veliko delavnost tudi v Trbovljah. Policija je takoj stopila v zvezo z orožniškimi postajami v Trbovljah in v Hrastniku, da se onemogoči nadaljnje zavajanje deklet in da se zlikovci izsledijo.

* **Mati previjala pokopanega otroka.** Na zagrebškem pokopališču je grobar Mato Leskovac zapazil žensko, ki je razkopavala in nespretno

popravljal neki grob. Hotel ji je zato pomagati pri ureditvi groba. Nenadoma pa je zadel z lopato na trd predmet: bila je krsta pokopanega dva meseca starega otroka. Grobar je dogodek takoj prijavil mestnemu magistratu. Krsto so potem odprli in ugotovili, da je bil mrtvec previt v svež povoj, prejšnja obleka otroka pa je ležala v prsti pod krsto. Nesrečni otrokovi materi se je namreč omračil um in je že večkrat prišla previt svoje mrtvo dete.

* **Obesil se je.** Te dni so našli pri tako zvanem žegnanem studentu pod samostanom lazaristov na hribu sv. Jožefa pri Celju obešenega delavca Karla Skočirja iz Westenove tovarne v Gaberju. Baje je že večkrat izjavil, da se hoče usmrtiti.

* **Poskus samomora postopačice.** V zagrebških policijskih zaporih je poskušala izvršiti samomor znana postopačica Ana Janžekovičeva iz Ptuja, ki je bila iz Zagreba izgnana. Ubila je šipo na oknu ter si z ostrim steklom prerezala žile na levi roki. Policijski zdravnik ji je takoj prevezal rane.

* **Misteriozna smrt savskega čolnarja.** Meseca decembra lanskega leta je postal mladi savski čolnar Josip Prožek iz Dola pri Lazah žrtev Save. Te dni pa so v Zagorju ob Savi potegnili iz vode že razpadajoče truplo ponesrečenega čolnarja. Izvršil se je pregled trupla in zdravnik je ugotovil na utopljenca težko rano zadaj nad tilnikom. Pri utopljenca tudi niso našli denarja. Že meseca decembra se je pojavil sum, da je Prožka nekdo vrgel v Savo. Ta sum je sedaj še okrepljen. Sum leti na ribiškega čuvaja, ki se že nahaja v preiskovalnem zaporu.

* **Fantovski pretep iz Sv. Florijana pri Rogatcu** nam pišejo: Eno zadnjih nedelj je šel Rudolf Karlin iz občine Sv. Florijan pri Rogatcu obiskat neko dekle v Sečavo. Tam so ga napadli znani pretepači, da so ga morali prepeljati v bolnico v Celje, kjer je ostal tri tedne. Karlin je pameten in pošten fant, ki nikdar ne izziva.

Velikonočni pozdravi naših fantov - vojakov

Ptuj. Vesele velikonočne praznike žele vsem bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje vojaki, služuči pri 4. pionijskem bataljonu v Ptuj: Janko Hren, Stane Vesel, Alojz Bezovšek, Ivan Prestern, Anton Dolar, Filip Copič, Maks Šarc, Jože Černelič, Avgust Kramar, Ivan Sodnik, Vinko Vozel, Alojz Erjavc, Viktor Brec, Otmar Kovač, Franc Krajnc, Franc Klančar, Ivan Sevšek, Jakob Kavčič, Josip Elikan, Izidor Glavač, Tomo Kaur, Ivan Kosmač, Franc Trtnik, Jože Ponikvar, Anton Pezdir, Anton Kalar, Alojz Kalan, Anton Strah, Viktor Gasper, Leopold Oberšek, Franc Dovgan, Jože Zupan, Matevž Ceferin, Leopold Gartner, Leopold Drčar, Jože Kunčič, Jože Repše, Anton Kosec, Nande Škarje, Blaž Gogala, Peter Gajda, Jože Letonja, Mirko Pipan. Posebno pozdravljamo slovenska dekleta.

Zagreb. Vesele velikonočne praznike želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje, služuči v štabu savske divizijske oblasti v Zagrebu kot pisarji, ordonanci itd.: Peter Šenk (Kranj), Joško Dolinšek (Trbovlje), Bratuša Matija (Ivanjkovec), Franc Anderluh (Rogaška Slatina), Vinko Fingušt (Pragersko), Selišek Jože (Ptuj), Trnovec Janko (Kapela), Ozmec Bogomir (Velika Nedelja), Pihlar Franc (Ptuj), Anton Slana (Kapela), Jakob Črnčič (Gornja Radgona), podnarednik Avgust Malavašič (Ljubljana), Alojz Podlogar (Radeče-Zidani most).

Petrovaradin. Srečne in vesele velikonočne praznike ter obilo piruhov želimo vsem slovenskim fantom in dekletom, bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje vojaki potiske pekarske čete v Petrovaradinu (Srem): Stanko Gorec, Anton Bučar, Janez Dular, Janez Čarman, Peter Erelah, Janez Hribar, Janez Antončič, Janez Gazvoda, Janez Pavlič, Franc Nastran, Anton Plevel, Jože Muren, Franc Selan, Franc Keber, Jože Roblek, Martin Krašovec.

Osijek. Vesele velikonočne praznike želimo vsem fantom in dekletom slovenski vojaki pri 41. pp., mitr. četa v Osijeku: Janko Erzožnik

(Žiri), Davorin Maček (Dol. Logatec), Franc Triller (Stara Loka), Franc Arko (Sodražica), J. Starovašnik (Godič), J. Šleber (Bistršica), J. Dolinar (Sebenje), Fr. Škrabo (Tomišelj), M. Zalokar (Rodica), T. Repnik (Presejce), M. Babnik (Bizovik), L. Grm (Pleše pri Hinjah), J. Novak (Zlato polje), Fr. Jagodič (Kamnik), Mato Stepančič (Kočevje), J. Gostič (Ljubljana), Slavo Jereb (Ljubljana).

Skoplje. Avijatičarji slovenski fantje, služuči v tretji zrakoplovni skupini (vazduhoplovni grupi) v Skoplju želimo vsem slovenskim fantom in dekletom, bralkam in bralcem «Domovine» vesele velikonočne praznike: Anton Stariha (Dragomlja vas), Andrej Bombač (Rakek), Franc Remič (Ljubljana), Josip Držaj (Radovljica), Valentin Krišelj (Kranj), Milan Dolenc (Borovnica), Leon Cestnik (Trbovlje), Maks Lešnik (Maribor), Edvard Petek (Ptuj).

Skoplje. Vesele velikonočne praznike želimo slovenske fantje, službujoči pri 21. pešpolku češkoslovaškem v Skoplju vsem znancem in prijateljem, fantom in dekletom, starim in mladim: Martin Kočevar (Dragomlja vas), Janez Škof (Gornji Suhor), Janez Tomc (Bušinja vas), Franc Krašovec (Lokvica), Matija Muc (Primostek), Feliks Hribar (Trnovje), Anton Povše (Brezje), Alojz Škrjanc (Mala Račna), Ludovik Gregorinčič (Ključarovec), Franc Steh (Mala Račna), Martin Simonič (Vinji vrh), Jože Plut (Stari vrh), Jože Kofal (Vrtača), Franc Suhovenc (Otavec), Jože Plut (Vinji vrh), Anton Smrekar, Martin Ogolin (Hrib), Anton Pašič (Štrekljevec), Miha Agnič (Zastava pri Črnomlju).

Plevlje. Podpisani slovenski vojaki 6. čete 48. p. p. v Plevlju ob Črni gori želimo vse najboljše k velikonočnim praznikom vsem staršem, bratom, sestram, fantom in dekletom: Ciril Konda (Prapreče pri Semiču), Jožef Slanc (Berčice), Marko Oberman (Vidošiči), Jožef Papič (Geršiče), Matija Rus (Dobravce), Miko Muc (Zemeljna), Janez Jurajevčič (Kaplišče), Franc Vranešič (Tribuče), Jožef Agnič (Tušev-dol), Leopold Novak (Griblje).

Strumica. Vsem slovenskim fantom in dekletom, posebno svojcem, pošiljamo iskrene pozdrave, želeči jim mnogo piruhov in zabave v velikonočnih praznikih, slovenski orožniki: Franjo Vidic, Ivan Amhič in Peter Rupar, točasno v bregalnškem orožniškem bataljonu.

Kosovska Mitrovica. Vesele velikonočne praznike vsem prijateljem in znancem žele slovenski fantje iz solnčnega juga Kosovske Mitrovice: Nikola Šuštaršič, Jože Babič, Peter Štukelj, Anton Štukelj, Janko Pezdirc, Miko Jurejevčič, Tomo Starešinič, Janez Mihelič, Jakob Stariha, Jakob Grahek, Peter Junko, Jožef Junko, Pavel Šauer, Stanko Jerman, Alojz Derganc, Janez Stare.

Vršac. Vesele velikonočne praznike in obilo piruhov žele vsem bralcem in bralcem «Domovine» slovenski fantje, ki služimo pri 4. konjeniškem polku v Vršcu (Banat): kaplar Ivan Romec (Vevče), redovi: Franjo Šuštar (Vel. Lašna pri Kamniku), Pavel Hostnik (Šmartno pri Litiji), Alojzij Cerle (Krško), Franc Cimperman (Ig), Josip Žebovec (Moste pri Kamniku), Jožef Bogovič (Dolenja vas), Miha Blatnik (Selo), Franc Rezar (Ljubečno), Jožef Lorgar (Št. Vid), Franc Oset (Črnolica), Anton Rečnik (Ponikva), Anton Vavkan (Mislinje), Jože Preskar (Globoko), Anton Zorko (Pohaca), Jožef Ban (Dolje pri Brežicah), Rok Suhodolnik (Solčava), Jakob Plaznik in Anton Funtek (oba Luče), Janez Stare, Franc Resnik, Anton Šepetar (Bizeljsko), Janez Levičar (Trška gora), Anton Junker (Raka), Janez Sivko in Karel Nimčič (oba Šmarje), Franc Rangus (Stara vas), Ivan Držanič (Artiče pri Brežicah), Franc Zorko (Veliko Mraševo), Štefan Kozmelj, Franc Leskovšek in Janez Bračko (oba Zibika), Albin Jenšek (Ljubljana), Janez Zajc, Avgust Slapar, Martin Lidnik (Dolina), Leopold Antloga (Zgornja Ložnica), Ivan Gubenšek (Pilištanj).

Štip. Vesele velikonočne praznike želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje, služuči v 23. p. p. v Štipu (Makedonija): podnarednika Hinko Šerc (Maribor) in Franjo Zveglja (Velika Nedelja); kaplarji: Alojz Presiček, Franc Zimšek in Jurij Kranjc (Kozje), Josip Po-

valej (Smarje); redovi: Žani Penič, Franc Omrzu in Ivan Kostanišek (Koprivnica) in Tone Plinterič (Brezice).

Beograd. Slovenski fantje v kraljevi gardi želimo vsem slovenskim fantom in dekletom vsele velikonočne praznike in mnogo zabave: kaplar Alojz Šraj (Bloke), Matija Udovič (Planina pri Rakeku), Dominik Gorjup, Metod Mandeljc.

Beograd. Vesele velikonočne praznike želijo domačim fantom in dekletom ter vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje gojene vojno-administrativne šole v Beogradu: Jožko Nagode (Ravniki pri Logatcu), Jožko Weibl (Ljubljana), Silvij Čevnja (Kamnik), Milan Kondrič (Novo mesto), Viljem Šibic (Ljubljana), Gilbert Dernač (Ptuj), Stanko Burkeljca (Ljubljana), Jožko Ižep (Velikovec pri Mariboru), Karel Petrič (Ptuj), Karel Peleček (Gorenja vas nad Škofjo Loko), Valter Ramšak in Albin Ralca (Maribor).

ZDRAVSTVO

z Oranž in citrone proti španski bolezni. Šolski zdravnik ubožne šole v Norwoodu v Angliji je dal naročiti oranže za šolske otroke, ki so bili, kakor se zatrjuje, zaradi velikega uživanja oranž obvarovani pred špansko boleznijo. Angleški zdravniki pravijo, da je dnevno zaužitje vsaj dveh oranž dragoceno varovalno sredstvo proti kužnim boleznim, zlasti ker uživanje oranž tudi krepi človeka. Pred leti so proti španski bolezni uporabljali z uspehom tudi citrone. Kakor je podoba, sadovi te vrste sploh učinkujejo proti kužnim boleznim dihalnih organov.

z Proti oslovskemu kašlju ni boljšega sredstva kakor sprememba zraka. Otrokom nikdar ne dajaj preveč slaščic in raznih sladkih zdravil proti kašlju, ki samo pokvarijo želodec. Hrana otrok mora biti lahka. Zelo napačno bi bilo, ako se otroci v tem času ne kopljejo. Dobra nega kože baš v tem času podpira zdravljenje.

z Krive noge pri otrocih so posledica prezgodnjega stanja ali pa slabih kosti. K temu prideta pogostokrat še težko prebavljiva hrana ali pa bivanje v zaprtih prostorih in nezdravem zraku. Otroke s slabimi kostmi ne postavljaj prezgodaj na noge, prepreči pa tudi predolgo trajajoče ležanje. Predvsem dajaj otroku lahko prebavljive jedi, kakor mleko, jajca, pšenični in ječmenov zdrob, sadje, mesno juho, zelenjavo in sočivje, toda prav malo krompirja. Starejšim otrokom dajaj precej graha, ki vsebuje mnogo fosforovokalega apnenca, ki je potreben za okrepitev kosti.

z Važnost spanja za otroke. Spanje je bistvene važnosti za otroke. Edini čas, ko bi morali biti dojenčki prebujeni, je oni, ko zauživajo hrano. Prav nič posebnega in izrednega ni, če spe dojenčki v noč, od šestih do šestih. Spati pa morajo v dobro prezračeni, vendar primerno topli sobi. Spati morajo otroci mnogo tudi pozneje, ko doraščajo.

z Sredstvo proti potanju nog. Pravijo, da je proti potanju nog izvrstno sredstvo mlado sveže brezovo listje. Zjutraj in opoldne se brezovi lističi v zadostni meri nadevajo v čevlje, ki jih obuješ brez nogavic. Ako to ponavljaš, baje že v treh dneh trajno odpraviš to zlo. Boleča mesta, ki nastanejo na nogah zaradi potanja, minejo, ako jih drgneš z vročo vodo.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Pismo Prapreškega Toneta

Ježica, na cvetno nedeljo.

Dvans šmo mi kristjan jmel cvetno nedelo in se spominal, kokr se v evangel bere, da ja Zveličar sluvesn na oslic jezdu u Jeruzalem. Judi so pasekal palmove veje in tla pogrinal pred Njim in ga vesel pozdravil.

A kuga je bvov pa čez mav cajta potl? Znova so kričal, pa že hujsi, toda koko: «Križi ga, križi ga!»

Al tak lde še žve na svet, k bi tko preminat soj prepričajne? Ja, še žve! To so pred usm usi hinave. Sej pravjo star lde: Kb hinavšna gurova, bna bvov treba nč z drvni kurt. Th hinavcu ja zvo, zvo velik, še pusebn pr nas na Slovenskem. Uzrimo se sam na nekatero voditlne ud naših klerikavcu. Kja bva še Austrija so se tku pehal zajno, dab bli kmav use noge znoucal. No, ksmo dubil našo Jugoslavijo, so pa tud znal ti lde varšt pvajš po vetr in so se tko napihval kokr žabe u mvak. Ja, marskter th ldi je bl kriču in vatu se pukazat za hujsiga Jugoslavana kt res tist, kja ke zajno devu al trpu. Pred ldm so vatl še več velat kt pa naš muže in fanti, kso bli dobravalc.

Zde jan čas, ko niso bli klerikave u vlad, kaj so use ubetal in pisal ldem, kuga boja use zajne dvabrga naredil. Ja, kar nebasa so nam ubetal na zeml.

Letas so prišli u vlado. Al so nam že kaj res dvabrga naredil? Dvabrga še prav mav, a hudga že velik! Pr sedajmo državmo proračun so menda kar kimal, pa use potrdl. Te posledce bo občutu tud usak nihov valive, kse zastojn trošta z mejnim davkam. Raduvedn sm, koko se bojo ti lde pr rhodnih volivah zgovarjal pred valivci. Nardit bojo mogli jano dvabro farbo, de bojo žno valivce mazal. Narhujs so pa przadet ubog reduciranc, kso kar naravnost varžen na cesto. Nas ste že križal in nam navažil, pa ne sam nam, temveč tud našim držinam križe na rame.

Koko se boste zde izgovarjal? «Domovina», k vam in pove dvast britkih pu pravc, boste, kajne, še bl prpodaval brat sojm ldem, deb ke resnice ne zvedl?

Pa kokr je Kristus ustav iz groba, tko tud mi upamo na ustajenje. Upajne jmamo, de do nebes ne boste zrastl in de bo pršu tud za nas dan ubračuna. Deb se to le ke kmav zgodivl! Potm bi jmel tudi mi ubog reduciranc, če ne letos, pa saj drug let srečne in zadovolne velikonočne praznike.

Vestfalsko pismo

Marl, - Hüls, aprila.

Siučajno sem dobil v roke tretjo številko «Našega Zvona», ter čital članek pod naslovom «Še enkrat naši nasprotniki in mi.» Na prvi in drugi strani ta časopis samo obira do kosti tukaj na tujem v miru živeče rojake, poleg tega pa piše stvari, da se mora razsoden človek prijeti za glavo. Predvsem se list zaletava v predsednika Zveze jugoslovenskih delavskih podpornih društev, gospoda Bolho, ter mu očita, da je že večkrat prevaral svoje pristaše. Po dopisnikovem mišljenju je pač vsakdo nepošten, kdor ne vleče za vrv «Našega Zvona».

Dopisniku in vsem tukajšnjim rojakom pa moram povedati, da je stvar popolnoma drugačna. Tisti možje, ki so bili baje prevarani, so samo častihlepni in so postali nasprotniki samo iz užaljenosti. Mislim predvsem enega moža, kateremu se njegove neresnične trditve prav lahko dokažejo. Vsi člani naših društev natančno vemo, da je vse skupaj neresnica in se zato tembolj čudimo, da prinaša katoliški list obrekovanja.

Ako bi tukaj na Nemiškem imeli samo take Slovence, kakršen je dotičnik, bi bilo prav žalostno, kajti ta mož se svojega materinega jezika sramuje.

Dopisnik pravi tudi, kako g. Bolha spravlja denar iz ljudi in navaja, da sta mu neki mož in ženska plačala 21 mark za dokumente, da bi se mogla poročiti, čeprav je dobro vedel, da je to nemogoče, ker je ona že poročena. Dopisniku povemo, da je tudi pri tej zadevi imel dopisnikov pošteni mož svoje prste vmes. Ti hudobni in neutemeljeni napadi na g. Bolho ne bodo ničesar zalegli, ker ga vsi poznamo kot človeka, ki se je za nas že mnogo prizadeval.

Še dolgo ni vse v redu, ako kdo vleče za vrv «Našega Zvona». Od «Našega Zvona» bi pričakovali manj politike ter hujskanja, saj je med njegovimi glavnimi stebri duhovnik. Že dolgo časa čitam «Domovino», toda onega sovraštva do vere in cerkve, kakor pravi dopisnik «Našega Zvona», doslej še nisem mogel izslediti v tem časopisu. Če

«Domovina» res včasih okrea kakšnega kaplana ali župnika, ki imata v cerkvi mesto verskih naukov politične pridige, je to popolnoma v redu. Časopis je zato tu, da nam prinaša novice iz vseh krajev, dnevne, politične in druge ter da obenem graja včasih tudi slabe strani.

Kar se pa tiče vsiljevanja «Domovine» in «Jutra», pa moramo povedati dopisniku, da se «Naš Zvon» baš tukaj v Marl-Hülsu zastojn vsiljuje, in to tudi takšnim, ki niso prav nič radovedni na njegovo hujskanje.

Mnogo piše «Naš Zvon» tudi o političnem položaju v Jugoslaviji, o oblastnih skupščinah in o drugem, pa smo mi prav radovedni, kako se bodo gospodje ministri sedaj zavzeli za uboge jugoslovenske delavce doma in na tujem. Kakor čitamo v listih, nova vlada ne kaže prevelikega usmiljenja z delavci. Saj je cela vrste delavcev odpuščenih iz državnih podjetij.

Dopisniku «Našega Zvona» še povemo, da je on bolj potreben izpreobrnjenja kakor mi. Njegova dolžnost je, opominjati rojake, da ne zatajujejo svojega rodu in da ostanejo pošteni. Politike bi tukaj prav za prav nič ne potrebovali. Glede številnih očitkov naj velja našim nasprotnikom: Pometite najbrej pred svojim pragom! M. J.

Pismo iz Južne Srbije

Strumica, aprila.

Dragi čitatelji in čitateljice «Domovine», gotovo Vaš bo zanimalo nekaj vrstic o južnih krajih Srbije, kamor je tudi nas Slovence privedla usoda. Nahajamo se ob grško-bolgarski meji, vzhodno od reke Vardarja, odkoder se razprostira Strumiško polje tja do Stipa. Ker smo oddaljeni mnogo kilometrov od železnice, je prebivalstvo, ki živi v teh krajih, gospodarsko in kulturno zaostalo. Nahaja se tu mnogo Bolgarov in Turkov. Do leta 1912, je spadalo to ozemlje še pod Turčijo in so gospodovali tukaj turški begi, katerih last je bila vsa zemlja; njim so morali vaščani obdelovati zemljo za polovico pridelkov. Ljudstvo si ni smelo postavljati hiš po svoji volji in je o tem odločeval beg, radi česar so še danes vsi zelo siromašne in ne morej jim najti primere v Sloveniji. Čudno torej ni, da je spričo takih razmer nesrečno ljudstvo tako zaostalo. Hiše imajo zgrajene večinoma tako, da so izpletene iz vej in potem z blatom obmetane. Hiša ima navadno eno sobo, ki jim služi za vse. Pohištva ne poznajo in imajo namesto postelj iz slame spletene preproge, na katerih spijo. Tudi lesenih tal v sobi ni nikjer videti, še manj pa miz ali stolov. Če pride tujec v kakšno hišo in ga povabijo, naj sede, mora sesti kar po turško, čeprav je to precej nerodno. Mesto peči imajo v sobi ob steni poseben na tleh pripravljen prostor, kjer kuhajo na ta način, da obesijo kotel nad ognjem. Kruh pripravljajo in spečejo takole: testo polože v skledo, ki jo pokrijejo in potem vse skupaj zagrebejo v pepel; v dveh urah je kruh pečen.

Škoda zemlje, ki jo tukajšnje ljudstvo neuko obdeluje. Ako bi jo Slovenci imeli, bi živeli v blagostanju, ker ta zemlja je zelo rodovitna in uspevajo v teh krajih opij, ki ga prodajajo po 1000 Din kilogram, potem riž, bombaž, vinska trta in vse vrste žita.

Ob drugi priliki Vam bom opisal šege in običaje tega ljudstva, ki so prav zanimive. Pozdravljaj vse napredno misleče rojake

Zaloščan.

Čudna zverina.

Mala Nežika opazi na omari umetno zobovje svoje matere. Preplašena hiti k materi in ji pravi: «Mama, na tvoji omari je strašna zverina: brez nog, brez oči, brez trebuha, samo zobovje ima.»

Hvaležna poslušalka.

Nov kaplan je imel dolgočasno pridigo, da je vse po cerkvi dremalo, samo neka stara gospa je obupno ihtela. To je kaplanu zelo ugajalo, zato je po maši stopil k njej ter jo vprašal, zakaj je bila tako silno ginjena.

«Ah, gospod,» je gospa še nadalje ihtela, «moj sin tudi študira bogoslužje, a če se ne bo naučil boljše pridigovati, potem je ves denar proč vržen.»

Gobe za dom in prodajo

Kmalu bodo naši gozdovi polni gob. Res je sicer, da pomladni čas nima toliko gob kakor jesenski, vendar smatramo za umestno, da že sedaj podamo nabiralcem gob nekaj potrebnega pouka.

Seveda za tiste, ki poznajo le jurčke (goban, globanja, vrganj) in morda še lisičke, ne nudijo gobe izdatne žetve. Kdor pa pozna večino užitnih gob, ne bo napravil nobenega pohoda v gozd, da bi ne prinesel domov dovolj gob za kosilo, sušenje ali vlaganje. V naših gozdovih rase nad 200 vrst užitnih gob, med temi je kakih 50 vrst dobrih, prav toliko srednjedobrih, ostale pa so manj vredne, vendar še vedno uporabne za dom, bodisi posušene ali vložene v kis. Strupenih je le kakih 5 vrst, med njimi so najbolj nevarni strupeni kukmaki ali krompirjevke, nadalje mušnica in vražji goban. Vse te strupenjače pa imajo tako očitne znake, da si jih vsakdo lahko zapomni na prvi pogled. Seve je treba imeti pri roki knjigo z dobrimi popisi in naravnimi slikami. Tako knjigo imamo Slovenci že tri leta. (Naše gobe. Po lastnih izkušnjah in raznih virih spisal Ante Beg. Slikal Drag. Humek. Znižana cena v platno vezani knjigi 50 Din. Dobi se v vsaki knjigarni.) Gobe so zelo važno živilo v domači prehrani in trgovini. V zadnjih dveh letih se je izvozilo iz Slovenije za približno 50 milijonov dinarjev suhih gob.

Inozemstvo, ki kupuje naše gobe (največ Amerika), so naši izvozniki že v začetku razvadili, da smatra za porabne gobe le jurčke (globanje). Pri tem bo najbrž tudi že ostalo, dokler se taki predsodki ne ovržejo. Povpraševanje pa je tudi po suhih kukmakih (šampionih) in smrčkah (mavrohih). Za domačo porabo pa so prav tako dobre bodisi sveže, posušene ali konzervirane vse druge vrste užitnih gob. Za sušenje niso primerne le mlečne in posebno vodene, oziroma sluzave gobe. Ako bi torej poznali in porabili za dom vse druge užitne gobe, bi tako zване izvozne gobe lahko vse prodali.

Pri nakupu suhih gob za izvoz posebno gledajo na svetlo barvo in tanke narezke. Da se doseže svetla barva, je treba po možnosti sušiti gobe na solncu ali sploh na zračnih prostorih, nikakor pa ne v pečeh. Narezke je treba previdno raztrositi, da ne leže drug na drugem. Lahko se tudi nanizajo na niti in obesijo med okna. Za domačo porabo pa jih smemo sušiti tudi na peček ali v pečeh in sušilnicah. Vedno pa se morajo posušene gobe hraniti na suhih in zračnih prostorih, najbolje v vrečah, ki se obesijo v podstrešju ob strop. Katere gobe so za sušenje, katere za vlaganje v kis, vse to izvemo iz omenjene knjige, ki bi morala biti vsaj v vsaki javni in šolski knjižnici. Posušene lisičke, ježevke, prstke je najbolje zmlati (v navadnem mlinčku za kavo ali jedra) ter prašek hraniti v zaprtih posodah.

Napačna je razrada, da so za vlaganje v kis sposobne le mlade, drobne glibice. To je velika potrata, ker tak drobiž ne zaleže niti desetine, kar bi zalegla dorasla goba. Kakor je zabranjeno na trg donášati drobno in nezrelo sadje, tako bi se tudi predrobne gobe ne smele prodajati. Najboljša in najizdatnejša je goba v svojem popolnem razvoju, nekako pet dni stara. Take gobe se za vlaganje ali razrežjejo na lističe kakor za sušenje ali pa na večje kose. Iz vseh užitnih gob se tudi kuha prav okusen sok (ekstrakt) kot pritek k juham.

Za razlikovanje užitnih gob od strupenih ni zanesljivih znakov. Treba jih je poznati. Napačno in povsem zastarelo je mnenje, da so strupene tiste gobe, ki prerezane ali pretrgane izpremenijo barvo, ki izločujejo mleko ali počrniijo srebrno žlico. Nekatere prav dobre gobe imajo taka svojstva, najbolj strupeni vrsti, krompirjevka in mušnica, pa jih nimata. Kot znak neuporabnosti je zopern zatohel ali omoten duh in grenek, pekoč okus.

Tudi dobre gobe so lahko škodljive, ako so že prestare, melike, razpadajoče ali predolgo nabrane. Gobe je treba nabirati le v suhem vremenu, jih takoj osušiti in polagati v košaro, koš

ali škatlo, ne pa v vreče, rute ali nahrbtnike. Doma je treba gobe takoj razrezati ali pa vsaj razložiti na hladnem in zračnem prostoru, ne pa jih pustiti v posodah ali na kupih, ker se razširijo črvi, oziroma se vnemejo. Postana gobja jed je tudi lahko škodljiva.

Kdor je količkaj previden, temu se ni treba bati zastrupljenja z gobami.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Pismeno občevanje in razvoj pošte

Ko smo v prejšnjih poglavjih govorili o raznih surovinah, pridelkih in izdelkih ter o raznih izumih in napravah, si hočemo v naslednjih vrsticah ogledati napravo, ki pospešuje izmenjavo misli in tvornih vrednot med narodi, to je pošto.

Pošta imenujemo s pravico pljuča v velikem prometnem organizmu. Kot osvežujejo pljuča našo kri ter tako vzdržujejo ves organizem, tako oživlja pošta vse moderno družabno življenje, ker pospešuje izmenjavo misli med narodi. Kakor ne more človek živeti brez pljuč, prav tako ne more moderna kulturna država živeti brez pošte. Le vprašaj trgovca v večjem mestu, kaj pomeni zanj, če je poštni promet po vremenskih nezdah za nekaj časa prekinjen!

Pošta se je morala razvijati z drugimi prometnimi sredstvi. Pošto so uvedli v Srednji Evropi v začetku 16. stoletja. Njen pomen je vedno bolj rasel. Temeljito pa se je morala pošta predružititi z uvedbo parnikov in železnic, ki so hitro izpodrinili stare poštno vozove.

Železnice in parniki so prevzeli večino nalog, ki jih je prej imela vozna pošta. Prej tako občasovani hitri poštni vozovi so v kulturnih državah kmalu izginili. Glavne prometne žile so danes železnice; poštni voz pospešuje izmenjavo misli in osebni promet le po postranskih prometnih žilah.

Prekomorski parniki vzdržujejo zvezo med posameznimi deli sveta. Zato imamo parnike, ki odhajajo redno ob gotovem času.

Pa tudi notranji ustroj pošte se je moral času primerno razvijati. Poštni urad iz leta 1820. s svojimi tedanjimi napravami sodi prav tako malo kakor stari poštni voz v naš čas, ko se enega samega dne napišejo milijoni pisem in ko izhaja v kakem evropskem velikem mestu en dan več časopisov kakor pred sto leti na vsem svetu.

Države so bile prej naziranja, da jim mora pošta donášati dobiček, to se pravi, da ljudje zato pišejo pisma, da država kaj zasluži. Temu načelu so odgovarjale tudi visoke pristojbine. Tako je imela na primer Anglija poštno tarifo 4 penijev za razdaljo 15 angleških milj. Za več milj je bilo treba več plačati, za petdeset angleških milj na primer 14 penijev. Ta cena je veljala za en list; če je imelo pismo več listov, na primer tri pole, je bilo treba plačati trikrat več. Tako se je prigodilo, da je moral Anglež v začetku 19. stoletja plačati za zavoj pisem in časopisov iz Grčije 77 funtov šterlingov, v našem denarju približno 20.000 Din. Da so se prepričali, kakšno je pismo, so poštni uradniki preiskavali pisma na vse mogoče načine. Take razmere so bile pri vseh evropskih poštah. Zato je umljivo, da so postali ljudje s takimi poštnimi napravami vedno bolj nezadovoljni. Nezadovoljnost je bila največja na Angleškem, kjer so pisali največ pisem.

Tu se je pojavil mož, ki je leta 1837. nastopil z zahtevo po reformi pošte. Bil je to Anglež Rowland Hill, ki je zahteval, naj se plača za vsako pismo en peni, pa naj bo naslovljeno kamorkoli. Angleško občinstvo, zlasti trgovci, so toplo pozdravili to zahtevo. Temu enodušnemu glasu se tudi vlada ni mogla več ustavljati, zato je sklenila, da uvede to novost.

Prva leta je imela država pač izgubo, a že po desetih letih je imela dobiček; kajti učinek nizkih pristojbin je, da se mnogo več piše in da se z veliko množino majhnih dohodkov krije izguba. Z zmago pristojbine enega penija je bil za poštno reforme led prebit.

Prišla je olajšava za olajšavo, izboljšanje na izboljšanje. Leta 1840. so uvedli na Angleškem znamke in po cestah nabiralnike.

Rowlanda Hilla so poklicali v ministrstvo, kjer je prevzel vodstvo angleške pošte, ki jo je povzdignil na ono stopnjo, po kateri se odlikuje še danes pred drugimi podobnimi ustanovami.

Angleškemu zgledu so sledile tudi druge države. V Zedinjenih državah Severne Amerike so uveljavili načelo: Pošta je za občinstvo, ki ima pravico, zahtevati od države dobro in ceneno pošto. V Ameriki so poštno pristojbine jako nizke, tako da ima država vsako leto več milijonov izgube.

Tu ne moremo govoriti o vseh nadaljnjih poštnih reformah, omeniti hočemo le najvažnejše.

Uvedba dopisnic v šestdesetih letih prejšnjega stoletja dobro služi občinstvu, je korak dalje v pocenitvi pristojbin. Sem spada tudi uvedba «poštnega povzetja» in «poštnih nakaznic». Za trgovca najvažnejša novost pa je poštna hranilnica.

Da lahko gredo pisma hitro iz dežele v deželo, so morale države sklepati med seboj pogodbe. Danes je ves svet združen v društvu, ki ureja poštni promet vseh držav. Svetovno poštno združenje združuje danes vse kulturne narode z lastnim poštarstvom, obsega torej skoro ves svet.

Pregledali smo razvoj poštarstva v glavnih potezah. Da si ta razvoj še bolj nazorno predočimo, primerjajmo tri leta iz zgodovine pošte: 900., 1800. in 1900. Leta 900. je prenašal popotnik ali potujoči trgovec pisma iz mesta v mesto; leta 1800. obstoje že pošte, a pismo od nas v Ameriko stane še nad deset goldinarjev tedanje veljave ter potrebuje 60 do 70, da celo 100 dni, da dospe na svoj naslov; leta 1900. pa stane pismo v Ameriko 25 vinarjev prejšnje veljave ter potrebuje, da pride na svoj naslov, le štirinajst dni.

Te tri vrste pisemskega prometa so dovolj zgovorne slike stanja omike teh treh razdobj.

Ciganska zvijača

V gostilno k «Trmastemu oslu» je prispela družba ciganov in sedla za mizo. Mnogo so popili in pojedli. Naposled so vprašali gostilničarko, ki je bila baš sama doma, koliko so dolžni.

«Petdeset dinarjev,» je dejala žena.

«Jaz bom plačal,» reče eden ciganov.

«Ne boš ti plačal, jaz hočem plačati, ker bog ve, kedaj se potem zopet vidimo,» so začeli kričati cigani drug na drugega.

«Veste kaj, prijatelji, da se ne bomo prepirali, kdo bo plačal, zavežimo gostilničarki oči in prvi, katerega bo ona z zavezanimi očmi prišla za roko, mora plačati.»

Vsi so bili zadovoljni s tem predlogom, tudi gostilničarka. Ko so zavezali gostilničarki oči, so cigani hitro sezuli svoje raztrgane čevlje ter jo drug za drugim popihali iz gostilne.

Takoj ko so cigani odšli, je vstopil gostilničar, kin mož in žena ga je zgrabila za roko, rekoč: «Ti boš plačal!»

«Mož se je začudil, ko je videl svojo ženo z zavezanimi očmi: «Kaj si zblaznela?»

Žena je spoznala glas svojega moža, potegnila robec z oči in videla, da so jo ciganski potepini salamensko grdo potegnili na led.

Rado Persolja.

Zadel je.

Profesor: «Kaj je to: Dokler smo mladi, si jo želimo, ko pa jo imamo, ne maramo več za njo.»
Dijak: «Žena.»

Napačno je razumel.

Kakor znano, so za časa vojne gnali k vojakom postarne moše, ki niso bili poprej pri vojaki. V nekaj dneh so jih v vojašnici naučili najpotrebnejših predpisov, nato pa so jih poslali v službo.

Tak starejši vojak je šel proti večeru, kakor doma na vasi, s pipo v ustih po mestu, srečal osornega častnika, a ga ni pozdravil.

«Mož, ali ne veste, da morate salutirati?»

«Vojak: «Baš sinoči so nas učili, da s pipo v ustih ne smemo salutirati...»

ŽENSKI VESTNIK

Snaga in red obvarujeta moža pred pohajkovanjem

Zene se kaj rade pritožujejo o svojih možeh, da jih ne strpi doma, da posedajo po gostilnah, da so sitni in podobno.

Res je nekaj takih mož, ki so po naravi čmerikavi, a pretežna večina je takih, ki so sitni zaradi tega, ker ni dom urejen, kakor bi moral biti.

Vzemimo moža, ki ves dan trdo dela. Ves dan morda ne sliši prijazne besede. Komaj čaka konca dela, da pohiti domov v krog svoje družine. Kako vesel je žene ali otrok, ki mu že naproti priletijo in ga pozdravijo. Ko vstopi, najde svoj dom snažen in v lepem redu, večerjo okusno pripravljeno, ženo snažno oblečeno s smehljajem na obrazu, ki ga prijazno in brez vsiljivosti povprašuje o tem in onem. Mož, ki ima prijeten dom ter skrbno, snažno in ljubeznivo ženo, bo vedno zadovoljen in ne bo pohajkoval.

One žene pa, ki zanemarjajo sebe in svoje domove, može tako rekoč same odganjajo od doma. Ako te tvoj mož najde vsak večer, ko pride domov, vso razkuštrano in umazano, sredi navlake in sredi s cunjami obloženih stolov, da mož nima niti kam sedeti, potem se ne čudi, če mož sili od doma ter je siten in nezadovoljen. Včasih se sicer ne more pomagati, ako doma ni vse v redu, toda sme biti samo izjema. Tudi ob boleznih seveda ne more biti vse v najlepšem redu. Drugače pa, kjer ni boleznih, ni nobenega vzroka za zanemarjenje.

Naj bo obleka še tako preprosta, ako je snažno oprana, lepo gladko zlikana, napravi dober vtis. Nasprotno pa je najdražja obleka brez učinkar, ako je zmečkana ali zamazana. Isto velja za vso notranjost domov. Ni potrebna razkošna oprema stanovanj, pač pa mora biti snažna in lično postavljena.

Znatno več zadovoljnosti in sreče bi bilo v družinah, ako bi ženske gledale malo več na snažnost in dobre gospodinjstvo. Pa tudi znatno manj nezvestih mož bi bilo, če bi se vse ženske ravnale po teh nasvetih. Kako naj tudi mož ljubi svojo ženo, v kateri vidi posebnost zanikrnost! Včasih se čuje: moj mož je bil tako dober, sedaj pa ga je tista in tista zavedla na kriva pota. Ni to prav, kar počne tak mož, vendar poišči, žena, vzrok moževe nezvestobe in ga odstrani, dokler je čas!

Najboljša lepota daje mati narava

Ne bo to v celem veljalo za ženstvo vseh slojev, o čemer bomo tu pisali. Mnogo sredstev, ki jih bomo priporočili, naša podeželska dekleta že imajo, dočim jih meščankam in sploh ženstvu, ki ne dela v prosti naravi, primanjkuje.

Velike vsote izdajo naše ženske za razna lepota, mazila, barvila, in to deloma že na kmetih. Ni jim zameriti tega, kajti vsaka je rada lepa; to je že v ženski naravi in ni prav nič hudega, ako se drži prava mera. V naslednjem hočemo pokazati pot, kako se do lepote sredstev pride prav poceni in celo zastoni.

Nimajo vse ženske izurjene in večje roke za lepoticenje. Marsikatera se namaže preveč, s čimer doseže baš nasprotno od tega, kar name-rava; namesto privlačno, jo dela nakopičena barva grdo. Ženske, zakaj se ne seznanite z najboljšo učiteljico lepote, ki vam daje na razpolago najboljša lepota sredstva? Zakaj ne stopite v oskrbo matere narave in se ne poslužujete sredstev, ki vam jih ona ponuja? Poslušajte, katera lepota vam mati narava priporoča:

Solnčni žarki so najboljša mazilo za obraz. Solnčni žarki pomagajo telesu, da sprejema v svoje stanice prebavljeno hrano, krvi pa pomaga, da se okrepi; na ta način deluje na kožo, ki postane čista in lepo pridobi naravno barvo. V zimskem času nadomestuje solnčne žarke ribje olje.

Mleko pa je izvrstno barvilo. Mleko je dobra hrana, lahko prebavljiva in redilna. Pij mleko v zadostni količini in videla boš, da ti bo narava sama pobarvala tiste dele obraza, kjer si prej uporabljala barvilo, namreč ustnice in lica.

Kopanje je lepotilna pomada. Bolj ko vse drugo, odloča o lepoti kakovost kože. Z ničemer pa ne dosežeš takega učinka, da bi si pridobila čisto, gladko in rožnato kožo, kakor baš s kopanjem. Ne zanemarjaj rednega kopanja, kajti mati narava pravi, da je to največji greh zoper lepoto.

Telovadba in gibanje na svežem zraku sta pospeševalca lepote oči. Lepota oči ni toliko odvisna od njihove velikosti ali barve, kolikor mnogo bolj od tega, ali so živahne. To se lahko doseže z naravnimi sredstvi, brez vseh umetnih pripomočkov. Kolikor ti je le dano priložnosti, se gibaj na svežem zraku. Kisik, ki ga pri tem vdihaš, podeli tvojemu telesu živahnost, zdravje. In ako je telo zdravo, so tudi oči zdrave. Zdrave oči pa dobe živahen prikupljiv lesk, ki ga ne morejo nadomestiti nikakr umetna sredstva.

Zelenjava in sadja sta najboljši okrepiči. Vrednosti zelenjave in sadja ne moremo nikoli dovolj preceniti. Pogosto uživanje zelenjave in sadja pospešuje tudi delovanje črevesja in odstranjuje zaprtje. Zaprtje pa je smrtni sovražnik lepote telesa in kože.

Spanje naj nam velja kot kožna voda. Razne tekočine, ki jih uporabljajo ženske za izmivanje kože, se dozdaj še niso posebno izkazale. Kot izpremenbo pa poizkusite enkrat nadomestek za te tekočine, ki vam ga nudi mati narava, namreč spanje, in opazujte razliko. Spanje poživiti telo, utrujeno od dnevnega dela in okrepi živce. Ako si ne privoščiš dovolj spanja, dobiš starikav obraz ne glede na to, koliko let imaš. In česa se vendar vsaka ženska bolj boji kakor znamenj starosti na svojem obrazu? Ako si torej hočeš ohraniti dolgo časa mladosten obraz, hodi zgodaj spat.

Vidite torej, kako lepota sredstva vam daje v roko mati narava. Kljub temu, da so ta sredstva cenena, vendar brez primere učinkovitejša, kakor vsa umetna nadomestila, za katera pa morate plačati drag denar in še nimate od njih prave koristi.

Uporaba in hranilna vrednost jajc

Jajca so med najizdatnejšimi hranili. V njih se nahajajo v večji ali manjši meri vse tiste snovi, ki so potrebne našemu telesu: beljakovina, tolišča, voda, razne rudninske snovi. Največ se rabijo jajca kokoši, potem pa tudi rac, gosi in nekaterih drugih ptic. Po svoji sestavini se jajca med seboj malo razlikujejo. Ali so jajca dobra ali ne, je odvisno od njihove starosti, od živali, ki so jih izlegle, in od krmljenja perutnine. Perutnina, ki se krmi z mesnimi odpadki, črvi, zrnjem in semenjem, leže okusnejša jajca kakor perutnina, ki dobiva le krompir ali pa malovredno svinjsko hrano. Tudi zelenjava mnogo pripomore k okusu jajc. Na zraku preležana jajca se pokvarijo.

Pri nakupovanju jajc bodi gospodinja zelo previdna. Ali so jajca sveža ali stara, spoznamo že, če jajce malo pretresemo; če jajce klopota, je to slabo znamenje. Sveža jajca imajo lepo belo lupino, so prosojna, ako jih držiš v temnem prostoru proti luči ter imajo le majhen zračni mehurček na špičastem koncu. Ako pa se vidijo v jajcu črne pege, tedaj je jajce pokvarjeno, in to tem bolj, čim večje so pege. Jajca, ki so spodaj popolnoma črna, a zgoraj svetla, so popolnoma gnila.

Starost jajc lahko ugotoviš tudi na naslednji način: Napravi precej slano vodo. Čim bolj jajce pada proti dnu, tem bolj je sveže. Prav stara plavajo celo na površju čiste studenčnice.

Kadar se za porabo prebije lupina, je treba velike previdnosti. Gospodinja se vselej prepričaj prej, preden primešaš vsebino jajca živilu, če je porabno ali ne. To se zgodi na prav lahek način, samo poduhati je treba jajce, pa vemo, pri čem smo. To je dobro v dvojnem oziru. Prvič ne izgubimo časa, ki bi ga sicer izgubili, če bi

morali jed pripravljati še enkrat, in drugič se izognemo škodi, ki nam nastane, ako stepemo sprideno jajce v jed, ki postane zaradi tega nerabna. Uživanje pokvarjenih jajc je tudi zdravju škodljivo.

Jajca uživamo sirova, kuhana, pražena ali primešana drugim jedilom. Sirova so sicer manj v navadi, toda najbolj zdrava, če so od zdravih živali. Ker imajo jajca mnogo mastnih snovi v sebi, zato se ne sme pri njih nikdar rabiti preveč drugih tolišč, sicer so težko prebavljiva. Iz beljakovine se delajo kaj okusne primesi za jedi, kakor n. pr. sneg. Mehko kuhana jajca naj vro 3 do 3 in pol minute, tedaj je beljak le malo trd rumenjaki tekoči. Ako se kuha 5 do 6 minut, tudi rumenjaki zakrknje; če se kuhajo drobna jajca 8, debela 10 minut, so trdo kuhana. Mehko kuhana jajca so lahko prebavljiva in zato zlasti bolnikom dobra in tečna hrana. Ker prodre pri kuhanju vselej nekaj vode skozi lupino v jajce, se morajo kuhati le v čisti vodi. Če kuhana jajca deneš takoj v mrzlo vodo, se jim lupina lepo odlušči. Ako jajca zmrznejo, jih devljemo v slano vodo, kjer se odtalijo in postanejo zopet porabna.

Ravnanje s čevlji

Zaradi dežja, snega, vročine in mokrote izgubi obuvalec na prožnosti in ličnosti ter postane trdo in nelepo. Zato je treba tako obuvalec pravilno snažiti, da postane usnje zopet lepo.

Vsakdanji preprosti čevlji se osnažijo s pomočjo krtače blata in prahu. Od časa do časa se lahko zmijejo z mlačno milnico. Ko so takšni preprosti čevlji očiščeni nesnage, jih s pomočjo krtačice počrtnimo z voščilom, katero razredčimo z mlačno vodo, nakar jih z mehko krtačo zlikamo. Mesto navadnega voščila se uporablja tudi mastno mazilo ali olje za čevlje, ki napravi usnje nepremočljivo. Trpežnost podplatov se podvoji, ako se večkrat namočijo z oljem ali z vročo mastjo.

Za čevlje iz finega usnja uporabljamo voščilo boljše vrste. Z mehko volneno krpo se to voščilo tenko in enakomerno namaže ter z enako krpo ali mehko krtačo zlika. Čevlji ostanejo dolgo časa lepi, če jih včasih namesto z voščilom namažemo z mlekom ali s sladko smetano. Enako se čistijo čevlji iz rumenega, rjavega ali drugobarvnega usnja, le da se vzame voščilo iste barve, kakor je usnje. Tudi pri teh je dobro uporabljati včasih mleko namesto voščila.

Za lakaste čevlje uporabljaj nalašč za to pripravljeno voščilo, ki se dobi v prodajalni, ali jih pa namaži z oljem. Samoumevno je, da je treba čevlje vedno najprej očistiti prahu in blata ter jih šele potem namazati in zlikati. Da se usnje ne bo grbančilo ali pokalo, natlači lakaste čevlje takoj, ko jih sezuješ, s papirjem ali deni kopito vanje.

Suknene čevlje skrtači; ako se nahajajo v suknu madeži, jih odstrani z bencinom.

Za čiščenje belih čevljev si napravi gosto kašo iz žgane magnezije in iz bencina. S tem odstrani madeže. Dalje pa ravnaj z njimi kakor z lakastimi. Uporabljeni moraš seveda le belo voščilo.

Galoše izmij z mlačno vodo, pri tem pa pazi, da ne pride voda vanje. Nato jih osuši z mehko cunjjo, namaži z voščilom, z oljem ali jih drgni s čebulo.

Mokre čevlje natlači s papirjem, s senom ali jih napolni z ovsom. Vanje lahko deneš tudi nogavico, v katero nasuj drobnega suhega peska. Na ta način se čevlji ne skrčijo in ohranijo prvotno obliko. Čevlji naj se vedno le počasi suše.

Za kuhinjo

Telečja jetra v smetani. V posodo deni žlico masti, prav toliko masla, nekoliko koščkov korenja, peteršilja, čebule in pol žemlje ali toliko belega kruha, zrezanega na drobne koščke. Sedaj prideni jetra, katera si prej namakala v svežem mleku, in jim odstrani kožo. Jetra večkrat obrni, da se od vseh strani enako opečejo. Prideni nekaj kisle smetane, ko je enkrat čebula nekoliko zarumenela. Dodaj nekoliko juhe, soli, popra, maja-

rona, lorberjev list in limonine lupine. Nato pusti, da vse skupaj dobro prevre. Za tem odstrani jetra na krožnik in jih polji s precejeno omako, katero prej po okusu okisaj.

Dva recepta za hrenovo omako. Deni v kozice dve žlici masti, žlico sladkorja in tri žlice moke ter mešaj toliko časa, da bo svetlorumeno prežganje. Nato prilij žlico kisa in toliko juhe, da bo prežganje primerno gosto. Ko dobro prevre, pridene pest drobno zribanega hrena. Če treba, prilij še malo juhe ter osoli. — Obribaj in zreži na rezine dve žemlji, vlij nanje mrzle juhe ter deni na štedilnik, da zavre. Polem dobro raztepi, pridene žlico kisa, za noževno konico žafrana, žlico razcvrtega presnega masla in pest zribanega hrena. Če treba, prilij še malo juhe ter osoli. Vreti pa ne sme več. Če pa denes poleg žemelj dva ali tri zrna stolčenega česna kuhati, imaš česnov hren.

Pomarančna omaka. Obribaj 4 majhne koščke sladkorja ob pomarančo; razgrej za pol jajca masla in deni noter žličico sladkorja! Ko se speni, dodaj še tri žlice moke in naredi bledorumeno prežganje. Deni potem noter ob pomarančo obriban sladkor, sok dveh pomaranč, zalij malo z vodo in vinom, pridene sladkorja in malo soli! Skuhaj, da je omaka gosta kakor vsaka druga.

Limonova omaka. Razgrej za pol jajca masti ter ji pridene žličico sladkorja. Ko se speni, dodaj še tri žlice moke. Ko je prežganje rumeno, vrzi noter od pol limone rezane lupine, zalij z juho, kolikor je treba, pridene sok poldruge limone in sladkorja po okusu. Nato skuha. — Limonova omaka se napravi tudi takole: Naredi prežganje kakor pri prejšnji. Deni noter lupine in sok poldruge limone. Namesto z juho zalij s toplo vodo in s toplim vinom. Pridene soli in sladkorja po okusu.

Poljska torta. Štiri rumenjake raztepi z 10 dkg sladkorja, primešaj 5 dkg drobtin, 5 dkg stolčenih orehov, nekoliko cimeta, negeljnovih žbic in limonovih olupkov ter počasi peci v posodi, namažani z mastjo. Ko se ohladi, prereži čez polovico ter nadevaj z marmelado in rozinami.

Praktični nasveti

Pranje in likanje zastorov. Bele ali kremastobarvne zastore izpraši najprej dobro, potem jih zgani in jih namoči v mehki vodi, kateri moraš primešati skodelico bencina. Sedaj zastore nalahno menčaj in jih izperi v več čistih vodah, dokler niso popolnoma čisti. Zastorov ne smeš dosti ovijati, ker se sicer strgajo, niti jih ne smeš kuhati, ker jih s tem poškoduješ. Skoro suhe zastore škrobi v kuhanem gostem škrobu, izplakni jih nato v mrzli vodi ter jih obesi na primeren prostor, da se posušijo. Če hočeš, da se ti zastori nič ne raztegnejo, jih napni mokre v okviru, ki morajo biti nalašč za to napravljeni. Tudi zadošča, če privežeš primerno dolgo rjuho na kole ali na ravno ograjo ali na primerno široke in dolge deske; na to rjuho pritrdi z zaponkami zastor ravno po nitih za toliko časa, da se posuši. Če so bili zastori kremastobarvni in so izgubili v perilu svojo barvo, pridene škrobu, v katerem jih škrobiš, nekoliko okra ali kake druge rumene barve. Poizkušaj pa barvo prej na kakl drugi slični tkanini. Sploh daš lahko zastorom poljubno barvo; v prodajalnah za barve dobiš različne barve, s katerimi lahko barvaš zastore. Navadno dobiš zraven tudi navodilo, kako je treba uporabljati vsako posamezno barvo. Zastore likaj na veliki mizi še nekoliko vlažne in narobe. Pazi pa, da jih ne razvlečeš. Potegni jih po niti, bolj na širjavo kakor na dolžino.

Proti mravljam velja kot izvrstno sredstvo v prah zdrobljeni galun, katerega natrosiš povsod, kjer imajo živalce dohod v hišo, tudi po oknih. Čim pridejo živalce do galuna, se takoj obrnejo in se ne vrnejo zlepa.

Osveženje ovenelega cvetja. Kakor pravijo, je za osveženje cvetja priporočljiv naslednji recept: Položi stebelca ovenelih cvetlic do ene tretjine v vrelo vodo, pa pusti tako, dokler se voda ne ohladi. Medtem se bo cvetje popolnoma osvežilo. Končno odreži oparjene konce stebelc in daj cvetje v hladno vodo. Torej poizkusite!

Strašna noč v sibirskem pragozdu

«Res je, zablodili smo,» je dejal Potap Maksimovič svojemu spremljevalcu. «Kaj naj napraviva?»

«Ali nisi bil še nikdar v tej pokrajini?» je vprašal Stukolov.

«Ne. Prvič v svojem življenju sem tu,» je menil Maksimovič plašno.

«In tvoji delavci,» je nadaljeval Stukolov, «niso bili še nikdar tu?»

«Kaj pa misliš,» je rekel Potap Maksimovič, «živa duša ne pride nikdar v ta kraj.»

«Kje pa smo prav za prav? Nihče ne pozna tega kraja; saj se že mrači. Lepo kašo smo si skuhal! Naj Vas vse skupaj... Da bi vsaj ne šel z Vami!» se je hudoval Potap Maksimovič. «Doma sedeti,» je nadaljeval, «pri tiho brenčečem samovarju bi bilo prijetnejše.» Maksimovič se je zaglobil v premišljanje.

Naenkrat ga je potresel Stukolov: «Priatelj, osvesti se, midva nisva doma, temveč sredi sibirskih gozdov. Od lakote ne bomo poginili, ker imamo zalog za ves teden, in za konje je tudi poskrbljeno.»

Potap Maksimovič je vstal in zaklical obupno: «Toda volkovi, volkovi! Človek božji, kaj ne poznaš nevarnosti?»

«Bog je milostiv,» je mrmral Stukolov. «Saj vidiš, da ne moremo nadaljevati potovanja, konji so preveč utrujeni in noč se bliža. Moramo se tu utaboriti.»

Dočim je bil del delavcev zaposlen z izpreganjem konj, so drugi znašali skupaj les in napravili ogenj, da bi se varovali pred divjimi živalmi, ki so se glasno potikale po gozdovih.

Nastopila je noč. Rdeči žar ognja, ki je kričeče osvetljeval debela drevesa, je slika v bleščeče beli sneg sence, ki so se premikale kakor skrivnostni duhovi.

S prasketanjem gorečih vej in rezgetanjem konj so se družili skrivnostni glasovi sibirskega gozda. Kakor plašno jokanje otrok se je prikradel skozi temo gozda krik čuka in iz daljave se je zaslišal jadikujoči glas kakor klic človeka na pomoč v obupnem boju s smrtjo. Na vrhu prastare smreke se je zdramila veverica, splasena po nenavadni luči. Skoro neslišno je skočila na naslednje drevo, potem na sosednje in dalje, dalje, proč od človeka in ognja.

Vse tiho in mirno.

Toda že se sliši lahko prasketanje in krvoločna kuna se plazi počasi preko trdega snega k votlemu drevesu, kjer sniva divji petelin s svojimi rdečimi očmi.

Še eno minuto je vse tiho, potem rezek krik, prhutanje s perutnicami in zopet grobna tišina.

Privabljen po konjih Potapa Maksimoviča se je previdno bližal ris, toda ogenj ga je zadržal, da je ostal mrmrajoč zadaj, gledajoč mrko z okroglimi zelenimi očmi.

Gozdni prebivalci ne žive kakor mi: Oni opravljajo pojedine ponoči.

Ta hip se oglasi v daljavi zategnjeno tuljenje. Kmalu slede enaki glasovi z druge strani in prihajajo vedno bliže. Tuljenje preneha in zasliši se godrnjanje živali ter škripanje z zobmi. Noben glas se ne izgubi v skrivnostni tišini gozda.

«Volkovi,» je zašepetal plašno Potap Maksimovič in zbudil svojega spečega prijatelja.

«Kje?» je mrmral zaspano Stukolov.

«Kaj jih ne slišiš?» je vprašal Potap Maksimovič vse bled.

«Meso vohajo,» je odgovoril mirno Stukolov.

«Grozno,» je jecljal Potap Maksimovič.

«Ne tako boječe, dragi prijatelj; pazite šamo, da ne ugasne ogenj. — Hej, otroci!» je zaklical Stukolov delavcem. «Zbudite se! Kako morete spati! Naložite drv na ogenj!»

«Za Boga,» se je prestrašil Potap Maksimovič, ko je zaslišal tuljenje volkov od vseh strani.

Živali so se že videle osvetljene od ognja so obstopile taborišče in mlele z zobmi.

«Nič ne de,» ga je pomiril Stukolov, «samo da ne ugasne ogenj. V sibirskih gozdovih se dožive še strašnejše stvari. Škoda, da nimam puške!»

«Molči! Požrle Te bodo vendarle,» je obupaval Potap Maksimovič. «Glej, glej, od vseh strani silijo v nas!»

Volkovi so se stalno bližali, bilo jih je že kakih petdeset, če ne še več. Njihova drznost je naraščala vsako minuto; v oddaljenosti kakšnih deset metrov so sedeli okrog ognja, tufili in kazali zobe.

Potekla je ena ura.

Bilo je nemogoče vzdržati v takem položaju do jutra. Toda Stukolov je bil izkušen mož, naročil je svojim ljudem, da se postavijo okrog ognja in na ukaz vržejo goreče veje proti volkovom.

«Ena, dve, tri,» je kričal Stukolov in goreče veje so letele po zraku v volkove. Ti so se preplašeni umaknili in se ustavili nekoliko dalje od taborišča.

«Ena, dve, tri,» je ponovno zaklical Stukolov in možje so ponovno vrgli goreče veje v čredo volkov.

Zverine so zatulile in ko je Stukolov zagrabil kakšne tri metre dolgo gorečo vejo in planil naprej, so se volkovi razpršili in v nekaj minutah je prenehalo tuljenje.

«Sedaj se ne bodo več vrnil,» je dejal Stukolov, se zavil v svoj kožuh in legel v sani.

V zmoti

(Dogodbica.)

Ali ni bilo to nekaj posebnega, da je bil Počakar, mož stare korenine brez volilnega boja izvoljen s častno večino za župana svoje občine? Saj so mu občani celo streljali s topiči in malo je manjkalo, da ni pritrkavalo pri vaški podružnici. Ves dan je moral stiskati roko številnim prijateljem, ki so mu hodili čestitat, ter si ginjen brisati solzne oči.

Hitro so razbobnali časopisi njegovo slavo, katere je hotel biti možak še posebno deležen in zato se je podal v sosednjo faro, kjer ga je poznalo tudi nekaj oseb. Utrujen od hoje je sedel pod visoko lipo, nedaleč od bližnjega trga ter se je naslonil s hrbtom na raskavo deblo.

Mimo je prišel mladenič s koso na rami; spoštljivo se je ozrl proti lipi ter je privzdignil klobuk.

«No, ta me že pozna,» si je mislil Počakar. «Čital je o meni v časopisih.»

Za njim je prišla mladenka v belem predpasniku z zavilanimi rokavi. Prijazno se je ozrla na lipo ter se je globoko priklonila.

«Tudi ta me pozna,» se je zadovoljno pogladil po bradi. «Prav je, da tudi ženske čitajo časopise.»

Po cesti mimo lipe je pridirjala kopica otrok. Tekmovali so med sabo, kdo bo hitrejši, v kar so bili tako zaverovani, da bi jih ne bila mogla zlepa zmotiti kaka stvar. Ob drevesu se sicer niso ustavili, pač pa so v naglici snemali klobučke ter napravljali rahle poklone.

«Čast komur čast!» je menil ponosen. «Lepo je, da mladina pozdravlja; to so uspehi dobre vzgoje.»

Tako se je naslajal Počakar več ur ob pozdravljanju in priklanjanju, zakaj ves čas so hodili mimo in vsak ga je počastil po krajevnem običaju. Cejo gospod župnik mu je izkazal zasluženo čast.

Pečat na njegovo slavo pa je pritisnila Pruhlja, uboga beračica, ki je s svojimi težkimi koraki zavila s ceste ter se je vrgla pred lipo na kolena.

«No, tega bi pa ne bilo treba,» je odkimaval čeravno mu je ugajalo. «Sicer pa taki ljudje že vedo, kje se morajo prikupiti...»

Ko je beračica odkrivila, je vstal tudi Počakar ter je ginjen zaradi izkazanega spoštovanja pričel ogledovati drevo. Tedaj je zapazil križ pritrjen na deblo, precej visoko od tal.

«A, tako?» je vzkljnil razočaran in jo poparjeno odkuril.

Soteščan.

Preprosto.

Kmeta, ki je vodil vola, je ustavil stražnik: «Kaj ne veste, da je ta pot samo za pešce?»

Kmet: «No, seveda, saj gre moj vol tudi peš...»

Kazen prevzetne grajske hčere

(Pripovedka.)

Od številnih podružnih cerkvic, ki pripadajo obsežni moravški dekaniji, je najpri- ljubljenejša Limbarska gora, ki je sloveča božja pot sv. Valentina. Baš na nasprotnem, skoraj za polovico nižjem hribu proti jugo- zapadu pa je ljubka cerkev sv. Mohorja.

Prav v obilnem številu prihajajo ljudje na prijazni mohorski grič na velikonočno jutro, ko se vrši tam služba božja že ob petih zju- traj. Mnogokrat sem tudi jaz pohitel na pri- jazni mohorski grič, ki je eno uro oddaljen od moje rojstne vasi Prapreč. Običajno smo šli skupaj Flajšmanov oče in Pozničev An- drejče in jaz. V sosednji vasi so se nam obi- čajno še pridružili Prgačev oče, star Ra- deckijev vojščak.

Vse prekratka se mi je vselej zdela pri- jazna gozdna pot skozi Gradiške brde. Kako tudi ne, ko so nam Prgačev očka radi po- vedali kako zanimivo pripovedko. Zlasti mi je ugajala pripovedka o kazni prevzetne grajske hčere. Pripovedka se glasi:

Pred davnim časom je bil nekje na Kranj- skem mogočen grad na strmem griču. Naši predniki, ubogi tlačani, ki so bili pod oblast- vom teh krutih graščakov, so imenovali svo- je gospodarje pečinske gospode. Najbolj v spominu od roda do roda jim je ostala prev- zetna grajska hči Magdalena. V ošabnosti in neusmiljenosti je prekašala že itak krutega svojega očeta in valpta.

Po strmi grajski stezi, ki je vodila proti gradu, ni šla nikdar peš; vselej jo je moral nesti kak tlačan v nalašč za to narejenem stolu.

Kadar je jezdila na iskrem konju po do- lini, so morali biti tlačani na vso moč urni, da so se ji hitro umikali s pota, sicer bi jih zadeli udarci z bičem. Dostikrat se je pri- merilo, da je tako zalotila kakega betežnega starega človeka, pa tudi temu ni prizanesla.

Nekega leta na velikonočno nedeljo je proti opoldnevu prišel na pečinski grad star romar in prosil za jed. Stara grajska kuha- rica Neža je že pod košato lipo na dvorišču prinesla starčku na mizico topla jedila, pa je prišla tja grajska hči Magdalena.

«No, potepuh,» tako je začela, «odkod in kam pa ti potuješ? Najbrže si romar, pa ho- diš po svetu in nadleguješ ljudi, da te redijo kakor čebele trote.»

Ubogi starček je vstal izza mize, odložil žlico in slovesno spregovoril:

«Zlahitna grajska gospica, nisem potepuh, ampak spokoren romar, ki se vračam iz sve- te dežele. Gospica, tudi vi ste potrebni po- kore in dolžni izkazovati usmiljenje...»

Starec ni utegnil izreči svojih misli do konca, okrutnica ga je udarila z bičem preko obraza, da je bil takoj ves v krvi. Kakor besna je tirala starčka proti vratom grajske- ga obzidja.

«Martin,» tako je ukazala grajskemu ču- vaju, «iztiraj tega nesramnega potepina po bregu nizdol, čeprav ga suneš v prepad. Glej, da mi takih ljudi ne boš več puščal noter, sicer bo pel tudi po tvojem hrbtu bič!»

Ošabnica je skokoma odvihrla nazaj v grad. Čuvaj Martin pa je brisal krvavo obli- čje romarjevo. Ko sta se ločila, je romar zapretil s svojo romarsko palico proti gradu:

«Bogu pravičnemu, katerega sveti grob sem obiskal, prepuščam maščevanje, ki mora pravično zadeti in udariti!»

Nekaj dni nato je grajska ošabnica ne- nadno zbolela. V groznih mukah se je zvijala v svoji beli postelji. Zdravilo jo je več zdrav- nikov, pa nobeden je ni mogel rešiti. Šesti dan zatem je umrla. Ko je ležala mrtva, je bil njen obraz grozno spačen in čudne barve.

Koj prvo noč, ko so položili Magdaleno v grajsko grobnico, je vse grajske ob enajsti

uri ponoči zdramilo skrivnostno vzdihovanje, ki se je nekaj časa slišalo kot mila prošnja za pomoč, potem pa spet kot obupni kriki pobesnega človeka. Vmes se je čulo včasih močno ropotanje in se je tresel ves grad.

Zaradi teh nočnih nemirov, ki so se do- gajali vsako noč od enajstih do dvanajstih ponoči, so najprej hlapci in služabniki za- pustili grad.

Graščak je tekom par mesecev večkrat dobil druge ljudi, a vsi so mu kmalu pobeg- nili. Ko je videl, da ti nočni nemiri ne nehajo, se je tudi sam preselil na pristavo. Še po- dnevi je vsakdo s strahom prišel v grad, a v njem prenočiti si ni upal nihče več.

Po bližnjih in daljnjih cerkvah je graščak dajal za svete maše, da bi dobila pokoj nje- gova umrla hči, a vse je bilo brez uspeha.

Dobro uro od tega gradu je takrat živel tudi Šmrekarjev Florijan. Z materjo sta sta- novala v svoji siromašni koči. Mati je hodila k sosedom v delo in poleg tega tudi nabirala raznovrstna zdravilna zelišča, a sin njen je opravljal tesarska dela. Bil je krepak in po- gumen fant. Florijanu je bilo znano, da straši na pečinskem gradu.

Graščak je začel po nasvetu nekega po- božnega meniha iskati človeka rešitelja, ki bi bil toliko pogumen, da bi šel v običajnem ponočnem času v grajsko grobnico in vpra- šal umrlo hčer, česa potrebuje njena nepokoj- na duša. Za hrabrega rešitelja je dal razgla- siti nagrado.

O vsem tem je zvedel tudi Florijan. Ko je nekega večera sedel z materjo v koči, je menil, da bi on šel rešiti nemirno dušo umrle grajske hčere.

Stara njegova mati se je križala od groze, ko ji je sin razodel svojo misel.

Pa Florijan jo je miril: «Mati, saj to Bog ne more šteti v zlo, če se lotim tega posla, saj se ne bom iz slabega namena. Pomagal bom vam in sebi, saj vidite, kaka siromaka sva pod tem milim nebom.»

Par dni zatem je pogumni Florijan odšel k slovečemu staremu puščavniku, ki je bival sredi velikega gozda, pa mu je odkrito po- vedal namen svojega obiska.

Stari puščavnik je odložil veliko knjigo, iz katere je bral, pa mu je govoril:

«Mladi fant, vidi se ti, da si poštenjak. Tudi to ti verujem, da bi rad pomagal svoji ubogi materi, kar je lepo, zelo lepo od tebe! Pa pomisli, kar ti bom povedal! Ali so boš tudi upal vse narediti?»

Puščavnik mu je vse razložil, kaj ima storiti, in mu končno rekel: «Če v resnici tako ljubiš svojo mater, boš dovršil. Samo v Boga zaupaj in Njegovo Mater!»

Florijan se je poslovil od starega puščav- nika s trdno voljo, da hoče vse to izvršiti.

Zelo se je razveselil pečinski graščak, ko se je oglasil pri njem Florijan in mu povedal namen svojega prihoda.

Ponoči istega dne je odšel pogumni fant v grad, da poizkusi izvesti svojo namero.

Ko je odhajal, so govorili grajski ljudje: «Težko, če bomo še kdaj videli živega. Ško- da ga bo.»

Florijan je odšel najprej, ko je prišel v grad, v veliko grajsko sobano in se odločil tamkaj čakati usodne ure.

Točno ob enajsti uri se je začel običajni nemir, ki je prihajal iz grobnice. Fant se je še pobožno prekrizal in odšel na lice mesta. Po raznih hodnikih in stopnicah je prišel do grobnice. Kljub pogumu bi bil pred grobnico kmalu od strahu odrevenel. Pred seboj je videl grozne pošasti, ki so sikale v njega plamene.

Ko si je Florijan nekoliko opomogel od strahu, je zaklical, kakor ga je naučil pu- ščavnik:

«Vsak dober duh Boga časti, a zakaj ga ti ne, duša umrle grajske hčere?»

Duh iz grobnice se oglašil:

«Tudi jaz bi častila Boga, a prej ne do- sežem usmiljenja, dokler ne privedeš semkaj tistega romarja, ki sem ga udarila po obrazu na veliko noč. Toda pripeljati ga moraš sem- kaj baš na velikonočno soboto od enajste do dvanajste ure, torej pred pričetkom velike noči. Sedaj veš vse. Reši me, duša krščan- ska, me moraš!»

Florijan je odšel in sklenil izvesti vse do konca, naj se zgodi, kar se hoče.

Dolgo, dolgo je blodil Florijan po svetu in iskal romarja, naposled ga je vendar našel; bil je star graščak. Ko je ta vse izvedel od fanta, mu je rekel:

«Dobro, fant, ker se žrtvuješ, in vse to zaradi svoje matere, da bi ji pobiljšal živ- ljenje v zadnjih letih, ti storim to: «Od- puščam prevzetcnici, saj dosti trpi!»

Domenila sta se, kje se snideta na dolo- čeni dan.

Z mrakom vred na velikonočno soboto je prijezdil stari graščak, bivši romar, v sprem- stvu dveh hlapcev in se ustavil pred Flori- janovo kočjo.

Florijan je spremljal jezdece do pečinske pristave. Tamkaj je moral pečinski graščak pod prisego obljubiti nekdanjemu romarju, da bo lepo ravnal z vsemi tlačani in siromaki.

«Če pa ne boš držal svoje prisega, vedi, da se bo s teboj še hujše godilo kakor s tvojo hčerjo, ki bo še nocoj rešena.»

Ob določeni uri sta odšla romar in Flori- jan pred grobnico graščakove hčere.

Ponovno kakor prvič je Florijan govoril: «Vsak dober duh Boga časti.»

Duh grajske hčere se oglašil: «Ali je tukaj isti romar?»

«Da, tukaj sem! Bodi ti odpuščeno, naj najde tvoja duša večni mir in pokoj!»

Grozne pošasti so z velikim grmenjem in tuljenjem izginile. Ves grad je objel lep rajski sijaj in začulo se je lepo rajsko petje.

Res veselo veliko noč sta imela Florijan in njegova mati. Sedela sta za grajsko mizo v lepi dvorani. Na prostornem grajskem dvo- rišču pa so se radovali ubogi tlačani, kajti graščak je povabil vse svoje ljudi, da so se pri njem gostili.

Ker pečinski graščak ni imel nobenih otrok, je vzel Florijana z materjo k sebi na grad in mu po smrti zapustil svoje premo- ženje.

Prgačev oče so baš skončali pripovedko, ko smo šli proti mohorski cerkvi. V zvo- niku so fantje ubrano pritrkavali, ljudje so v večjih in manjših gručah prihajali k cerkvi. Prijatelji in znanci so si veselo stiskali roke, želeči si srečne in zadovoljne praznike. Lepi časi, ki so davno za menoj!

Anton Stražar.

Pred sodiščem.

Neka gospa je sama vodila avtomobil in je po- vozila možaka, ki je moral v bolnico. Možak je gospo tožil za odškodnino.

Pri sodišču se je gospa zagovarjala: «Ni mo- goče, da bi bila jaz kriva, saj že sedem let vozim z avtomobilom in nisem nikaka začetnica!»

«Ali naj bom pa jaz kriv? Jaz že 50 let po zemlji hodim in nisem v hoji tudi nikak začet- nik,» je odvrnil možak.

Vljudnost za vljudnost.

Sodnik (potepuhu): «Kakor se mi vidi, vas poznam. Vi ste bili že večkrat tu.»

Potepuh: «I, seveda sem bil že večkrat pri vas. Jaz sem pa vas takoj spoznal, gospod svet- nik! Nekoliko ste se od takrat zredili! Kako se še kaj počuti gospa soproga? Ali so otroci zdravi?»

Čez trate gre velika noč...

Čez trate gre velika noč,
cvetlice se priklanjajo,
za njo kipi življenja moč
in zvončki ji pozvanjajo.

Vrti na mizi se kolač,
potica ljubko se smeji,
prijeten vonj okusnih krač
v nosove nam hiti.

Vablivo piruhi zore,
iz src voščila vstajajo;
vesele pesmice done
in se z občutki spajajo.

Pomlad objema hrib in plan,
cvetlice se poljubljajo.
Bolestni vzdih grenkih ran
v daljavi se izgublja...

Soteščan.

Jajče in druge umetnosti

JAJCE LAHKO SKUHAŠ V ROKI.

Vzemi jajce, napravi na enem koncu majhno luknjo, izcedi iz njega malo beljaka in prilij dobrega, močnega žganja. Zamaši potem luknjo, morda kar z roko, in tresi jajce nekaj časa. Jajce bo kmalu kuhano in užitno.

CELO JAJCE V STEKLENICI Z OZKIM VRATOM.

Deni jajce v močan vinski kis in g pusti v njem, da se popolnoma omehča. Potem ga vzemi iz kisa ter ga lahno in previdno valjaj v rokah, da postane toliko tanko, da ga lahko stisneš skozi vrat steklenice. Pri tem pazi, da jajce ne pade na dno, ker bi se sicer ubilo. Čim imaš jajce v steklenici, nalij vanjo hladne vode in jajce bo dobilo svojo prvotno obliko.

JAJCE KOT VRTAVKA.

Vzemi trdo kuhano jajce, ki je bilo skubano po koncu stoječe, in ga položi na sredi krožnika. Ako krožnik vodoravno vedno hitreje giblješ v krog, se bo sprva jajce neredno vrtelo, nato pa

se bo z naraščajočo hitrostjo vrtenja postavljalo pokoncu ter se vrtelo okrog svoje osi enako kakor vrtavka.

VRTI SE NAPREJ.

Postavi sirovo jajce na mizo in ga zavrti! Ako se hitro dotakneš jajca z roko, ga za hip zadržiš v njegovem krožnem se gibanju, se bo takoj zopet začelo vrteti, ko odmakneš z roko. To se razlaga tako, da se notranja vsebina jajca, čeprav je jajčja lupina za hip zadržana, dalje vrti in vrteča se notranja vsebina povzroča nato ponovno gibanje jajca, čim spustiš roko.

ŠALJIVA JAJČJA ZAGONETKA.

Kako razdeliš 10 skuhanih jajc na 10 oseb, da ti ostane na krožniku še eno jajce? Odgovor: Prvim devetim osebam daj s krožnika po eno jajce, a deseto jajce daj deseti osebi obenem s krožnikom. Tako bo na krožniku ostalo eno jajce.

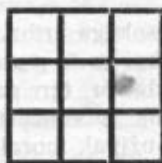
S STEKLENICO UGASNEŠ SVEČO.

Prižgi svečo in stavi s prisotnimi, da jo boš ugasnil s prazno steklenico, ne da bi se dotaknil plamena. Napraviš to takole: Vzemi steklenico, daj jo na usta in pihaj vanjo čim močneje, da se zrak v njej zgosti. Nato čim hitreje zapri steklenico s prstom in jo postavi z vratom proti plamenu, odmaši prst in zrak bo naglo puhnil proti plamenu ter ga ugasnil.

IGLA PLAVA NA VODI.

Vzemi tenko šivanko in kozarec z vodo. Šivanko dobro obriši, da bo suha, pa jo potem previdno položi na vodo, tako da bo cela z vso svojo dolžino istočasno prav rahlo padla na vodo, ki mora biti popolnoma mirna. Poizkus se ti bo posrečil, če ga boš napravil previdno.

KAKO DOBIŠ ŠTEVILKO 15.

V gornjih devetih kvadratih napiši številke od 1 do 9 tako, da bodo dali po trije kvadrati vodoravno, navpično in križema po 15.

Tonček seka piruhe...

Tonček seka piruhe,
po enega, po dva, po tri;
bolj je lep in pisan ves,
bolj gotovo ga zdrobi.

«Čakaj, čakaj,» meni Tinče.
«drži ti, bom sekal jaz!»
Željo brž izpolne Tonček,
kar žari mu ves obraz.

Med dva prsta piruh stisne.
Tinče meri: ena, dve!
Zdaj zamahne. Tončku solze
se po licih pcedo.

Skoro bi odsekal Tončku
prst nerodni Tinče bil;
Tinče je denar napravil,
piruha pa ni dobil.

Ivan Albrecht.

Butare

Na cvetno nedeljo izpremene ljudje cerkve v prave gaje. To je veselo za mladi svet! Medtem ko po nekaterih krajih prinašajo blagoslovljat oljkove vejice, nosijo drugod butare, ki so zopet v raznih krajih zelo različne. Ponekod je v navadi dolga in tenka butara, drugod spet debelejša, kjer so vrste lesa in zelenja čisto natančno določene. Pri nas je bilo s tem vedno mnogo veselja in seveda tudi mnogo dela. V butaro je bilo treba dejati najprej tri močne leskove šibe. Ena je bila namenjena za takrat, ko so prvič gnali živino na pašo, drugo so podorali ob prvem pomlaonem oranju, a tretjo na jesen, ko so orali za ozimino.

Okróg leskovk smo razporedili vrbje, lepe, gladke šibice z mačicami. Te so nas potem čuvale strele in neurja. Kadar se pripravlja k «hudi uri», vzame skrbna gospodinja nekaj vrbovih šibic iz butare, jih razlomi in vrže na žerjavico, vendar tako, da ne gore s plamenom, ampak samo tlé.

V vrh butare smo deli oljke, brinja, bršljana in bodičja. Del brinja, bršljan in bodičje smo potem sesekljali živini med rezanico, da bi ostala vse leto zdrava in bi tem bolje uspevala. Oljka in pa kakšna brinjeva vejica je ostala lepo shranjena v butari za vse take prilike, ko je treba kropiti: ob hudem vremenu, na sveti večer in pa za primer smrti pri hiši.

Ko je bilo vse to v redu, smo od tal do zelenja povili butaro z lepim svilenim trakom, ki je bil pri hiši še izza časa narodnih noš.

Čim je bilo enkrat to urejeno, je dobila butara še zadnji okrasek, ki pa je za mladi svet bil največje vrednosti: jabolka in oranže. To je bilo tekmovanje in ponosa, kdo bo imel čim več teh lepih in vabljivih sadežev na butari!

V cerkev in iz cerkve je nosil butaro pastir. To je bila stara navada in stara pastirska pravica, ki jo je slehrni pastir opravljal s posebnim veseljem.

V cerkev so začeli hoditi zelo zgodaj; kajti prvi so si še lahko izbirali prostore, medtem ko so morali zadnji biti zadovoljni z vsakim kotičkom. In to ni bilo majhne važnosti! Butara, ki ni bila dobro zavarovana in prav zastražena, je lahko izgubila svoj najlepši okrasek: jabolka in oranže!

No, kdor je bil dovolj previden in je srečno prinesel po maši vse nepoškodovano domov, je bil lahko vesel; kajti na cvetno nedeljo blagoslovljeno sadje je veljalo za lek proti boleznim v vratu. Zato je gospodar na veliko nedeljo jutraj na tešče dal vsakemu članu družine po en krhelj od tega sadja. In so peli pastirji in mladina brezskrbno in veselo vse leto in še zlasti na Martinovo nedeljo, pastirski praznik.

Ivan Albrecht.

Vstajenje

V slehrno koč, pod slehrn krov
sega danes glas zvonov:

«Končano je trpljenje,
iz groba spet v življenje
Zveličar naš je vstal...

Trobentica, zvonček, vijolica
se v solnce pomladno smehljajo
,Še nam življenje je dal.'»

Ivan Albrecht.

Beduin in krokodil

(Pripovedka.)

Nekoč je Nil, ki se je bil razlil daleč po okoličih, nenadoma zopet upadel. Neki krokodil, ki se je zapletel v grmovje, ni mogel slediti vodi, pa je ostal na suhem in brez moči.

Beduina, ki je slučajno jezdil na dromedarju mimo, je krokodil zaprosil, da ga odnese do reke, za kar bo on vedno havležen in ne bo nikdar več požrl nobenega Beduina. Beduinu se je krokodil res smilil, zato ga je izvlekel iz grmovja, ga privezal na hrbet, nato pa odvedel do reke.

Komaj je bil krokodil v vodi, je popadel Beduina za nogo. Beduin je prosil za milost, ali krokodil je izjavil, da je gladen in da ga bo požrl.

V tistem hipu je pritekla do reke lisica, da se napije vode, in Beduin ji je zaklical: «Sestra lisica, ti razsodi! Jaz sem krokodilu rešil življenje in on me hoče zato požreti.»

Na te besede je menil krokodil: «Seveda, on me je tako trdno privezal na dromedarja, da me še sedaj vse boli. Zato mora biti kaznovan!»

«Ako je to storil, zasluži smrt,» je rekla lisica, «vendar se mi vidi nemogoče, da te je mogel zvezati tako trdno. Naj mi pokaže, kako je to napravil.»

Krokodil se je dal zvezati, da dokaže lisici resnico svojih besed. Beduin ga je zvezal tako temeljito, da je krokodil kar javkal od bolečin. Lisica pa je dejala Beduinu: «Sedaj nesi krokodila domov, a meni boš dnevno dajal po eno kokoš kot plačilo za dober svet.»

Beduin se je zahvalil lisici in se vrnil s krokodilom proti domu. Doma je Beduin krokodila ubil in mu odrl kožo. Zelo pa ga je dražilo, da bo moral dati vsak dan lisici po eno kokoš. Zato je pomislil: rajši bom zbežal iz tega kraja. Zložil je svoj šotor, natovoril svoj kurnik na dromedarja in odjahal.

Ko je prispela lisica na Beduinovo bivališče, je videla, da ni več ne Beduina, ne šotora ne kurnika, pa je takoj vedela, kaj se je zgodilo. Pritekla je Beduina in legla na pot, kakor da je mrtva. Ko je Beduin jezdil mimo nje, je lisica zadaj zopet skrivaj vstala, ga znova pretakla in se napravila mrtva. To je naredila večkrat in Beduin si je mislil: Zakaj bi se selil, ko so vse lisice mrtve!

Na to se je zopet vrnil v svoje stare bivališče. Ponoči pa je prišla lisica, mu podavila vse kokoši in jih odnesla. Tako se je maščevala nad nehalnežnim Beduinom.

Velikonočne dobrote

Zelen je zopet breg in gaj,
veselo vsako lice,
pomlad prišla je k nam nazaj
in vzdramila cvetlice.

življenje bujno vsepovsod,
prišel je dan radosti,
od mrtvih vstal Gospod
in rešil svet bridkosti.

e mi v spomin na tisti čas
dobrot dovolj dobimo,
olašev se, oranž, potic
in pirhov veselimo.

M. T.

Lastovke

(Švedska pripovedka.)

Lastovka je bila nekoč služkinja pri Materi božji. Nekega dne pa je ukradla svoji gospodinjki klopčič rdečega sukanca in škarje ter pobegnila. Za kazen je bila spremenjena v ptico in obsojena, da vedno nosi ukradene stvari: rdeč klopčič pod grlom kot rdeč madež, a škarje na repu, ki ima obliko škarij.

Švedski kmetje pravijo, da lastovka vedno ponavlja eno in isto pesem: «Gospa je izgubila, Gospa je izgubila rdeč klopčič in svoje škarje.»

Iz belokranjske narodne

Čuj, devojka mala,
kam si kože gnala?
— V zeleno gorico
i na košenico.

Potujoča palica

(Pripovedka.)

«Nekdaj je grehu takoj sledila kazen, točim nas danes čaka po smrti.» Tako je modroval zgovorni Vrenkov stric, na kar mi je povedal nastopna pripovedko iz starih časov:

Pamžev Miha je bil paglavec. Kradel je kakor sraka. Nič mu ni bilo premajhno pa tudi ne preveliko, česar bi ne bil odnesel. Doma je imel cel kup drobnarij od različnih gospodarjev.

Nekoč je opazil tujca, potujočga z umetno zakrivljeno in svetlo okovano palico. Ubral jo je za njim proti gozdu, kjer je potnik legel na zeleno mahovino, palico pa je zasadil poleg sebe. Tukaj ga je Miha zalezal in palica je bila njegova.

Stisniti jo je hotel pod pazduho, a glej, postavila se mu je na desnico ter ga potegnila na pot, po kateri se je prestavljala zraven njega. Kar prirastla se je k njegovi roki: ni je mogel izpustiti. Nehote ji je moral slediti; videl je, kako se oddaljuje rodnemu kraju in hiti v neznano tujino.

Prišel je do visokega hriba, pot se je povzpela na strmino. Nekaj ga je porinilo navzgor vzlic njegovemu ustavljanju ter ga je podilo proti vrhu. Odprl se mu je veličasten razgled, katerega pa ni dolgo užival, moral se je odpraviti v dolino.

Prijetna lipova senca ga je povabila v svoje okrilje. Legel je na mehko travo, palica se je postavila zraven njega. Ko se je oddahnil in obrisal znoj, mu je ponovno segla v roko ter ga dvignila z ležišča.

«Ne morem», se je uprl. «Preveč sem izmučen.»

«Naprej!» mu je velela in neka tajna moč mu je prestavljala noge.

Oglasil se je glad in huda žeja mu je sušila usta. Ob cesti so se vrstile hiše, a nobenih vrat se ni smel dotakniti. Nekaj ga je siloma odbijalo od človeških bivališč in gnalo v daljavo.

«Kdo si ti, skrivnostna spremljevalka?» se je stresel od slabosti.

«Palica večnega popotnika, mu je pošepnilo na uho.

«Kje se bova ustavila?»

«Kadar se te dotakne bela žena...»

«Povej mi, neznanka, kako naj se rešim tvoje družbe?»

«Ali ne boš več kradel?»

«Nikoli več. Jezik naj mi odgnije, ako ne govorim resnice.»

Komaj je izrekel svečano obljubo, sta krenila na stransko pot in dospela v gozd do mesta, kjer je spal večni popotnik.

«Postavi me na njegovo desnico», ga je opozorila.

Zapičil jo je v mahovje in palica se je izločila iz njegove roke. Obnem je začutil, kako je padlo nekaj temnega z njegovih oči. Pred sabo je zagledal domačo vas in pozdravil rojstno hišo.

«Odslej se Miha ni več pregrešil zoper sedmo zapoved», je dostavil striček, zatopljen v skrivnostne stare čase.

Soteščan.

Zlatolasec z zlatim križem

(Pripovedka.)

Zivel je bogat plemič s svojo soprogo. Zivela sta srečno, vendar pa nista imela nobenega otroka, da bi mu zapustila bogastvo. Na svojem vrtu sta dala postaviti cerkev in sta vedno hodila vanjo molit, da bi jima Bog dal zarod.

Nekoč je šel mož po opravkih v bližnje mesto. Kar mu prileti nasproti bel golob, ki sede na vejo nad njim. Ko ga mož ogleduje, vidi, da ima golob na perutnicah zavojček. Mož pristopi in ker se ga golob ni bal, mu odvzame zavojček. Istočasno pa zasliši glas z neba, ki mu pravi: «Ta prašek daj meni, pa bo dobila sina.» Plemič je ubogal, kakor e ukazal glas.

Kmalu je žena povila dečka, ki je imel zlate lase na glavi in zlat križ na čelu. Tako je bil lep, da bi ga kar gledal, ko se je svetil kakor solnce. Ko je bil malo odrasel, je vprašal mater: «Kako je to, da imam tako lepe lase in zlat križ na čelu, česar nima nihče?»

Mati mu je dejala, da je od praška, katerega je prinesel golob očetu.

«Ali imate še kaj takega praška?»

«Še ga imam.»

«Dajte mi ga,» jo je zaprosil deček.

Mati mu je prašek dala, on pa je šel v hlev, kjer so imeli lepo kobilo in ji je dal skrivnostnega praška, kobila je dobila žrebe, katero je imelo zlato grivo in zlat rep. Tako je bilo lepo, da bi jo kar gledal. Premeteno je bilo tako, da je znalo govoriti in je vedelo prihodnje reči, kaj se bo zgodilo.

V tem času, ko še fant ni odrasel, mu je umrla mati. Oče se je drugič oženil in imel z drugo ženo več otrok. Ko je imela mačeha svoje otroke, je pastorka silno zasovražila, ker je bil tako zal. Bil je hraber dečko, zato so ga vsi ljudje ljubili, tembolj ga je čutila pisana mati, ki ni vedela, kako bi ga pogubila. Izmisli si je, da bi mu otrovala zajtrk.

Ko je usodnega dne prišel dečko v hlev k svojemu konju, je opazil, da je ta silno žalosten. Zato ga je vprašal, kaj mu je.

Konj mu pravi: «Kako naj bom vesel, ko boš moral umreti. Jutri ti bo mačeha zastrupila zajtrk. Ne snej ga, rajši ga izlij pod mizo.»

Res je deček ubogal konja. Ko mu je zjutraj prinesla mačeha zajtrk, ga je dečko zlij pod mizo, da so ga posrkali psi ter poginili.

Mačeha je dalje ugibala, kako bi bila kos dečku. Po krivem ga je obdolžila zločina, da je bil dečko obsojen na smrt.

Pred smrtjo pa je še prosil, da bi smel pogledati v hlev k svojemu bratu konju, kar mu je bilo dovoljeno.

Ko je prišel v hlev, mu je konj precej dejal: «Hitro me osedlaj, bova ušla smrti.»

Mladič je takoj ubogal, sedel na konja ter sta šla iz hleva. Zunaj se je konj dvignil v zrak in kmalu sta izginila ljudem izpred oči. Cez dolgo časa je stopil konj na travnik in rekel: «Vrzi svojo sukno name, pa me noben človek ne bo videl, ko se bom tukaj pasel. Ti pa svojo gornjo obleko sleci, pojdi samo v spodnji v mesto, si kupi ponošeno delavsko obleko ter si dobi službo.»

Mladič je ubogal in šel v mesto. Kupil si je ponošenih cunj, se oblekel ter šel službo iskat. Kmalu jo dobi pri nekem kuharju. Pomagal mu je v kuhinji posodo pomivati in druga podobna dela opravljati.

Nekoč ga je pa kuhar vprašal: «Zakaj imaš zmerom glavo obvezano?»

«Zato,» je dejal deček «ker sem krastav po glavi.» Pa ni bil krastav, le zato je bil zavezan, da se mu niso videli zlati lasje in zlati križ na čelu.

Pa mu je rekel kuhar: «Zdaj te pa ne morem imeti več v službi. Ko bi gospod zvedel, da si hrastav, bi me gotovo ozmerjal. Če hočeš drugo službo, ti jo kmalu dobim.»

«Le dobite mi jo, je prosil zlatolasec, «pojdem prav rad drugam.»

Kuhar mu je dobil službo pri samem kralju, da bi njegovemu vrtnarju pomagal na vrtu.

Nekega dne so odšli vsi v goste v neko graščino, le starejša kraljična je ostala doma. Tudi vrtnar je šel z doma in naročil dečku: «Tukaj moraš danes cvetice nasejati in presaditi, ob desetih morajo že cveteti!»

Kaj takega mu je vrtnar ukazal le zato, ker je bil nanj jezen, pa je mislil, da mladenič ne bo zmogel tega.

Mladeniča je sedaj skrbelo, kaj je naredil vrtnarju, ki se huduje nanj, in kako bi napravil, da bi cvetice ob desetih že cvetele. Šel je na travnik k svojemu konju in ta mu je rekel: «Sleci svojo ponošeno obleko in obleci plemiško, ki si jo z doma prinesel.» Deček ga je ubogal, se čedno napravil, si odvezal glavo, sedel na konja, pa sta jo mahnila nazaj proti gradu, kjer je bila doma sama kraljična. Ta ga je že od daleč ugledala in si mislila: Ko bi bil ta moj ženin!»

Ko je prišel mladenič do gradu, je krenil na vrt, po njem dirjal parkrat gor in dol, da je poteptal vse cvetice in se ni poznalo, kaj je bilo posajeno. Potem je izginil jezdec, da kraljična ni vedela, kam. Zlatolasec in konj sta se vrnila na travnik in zopet je mladenič ogrnil konja.

Obleci svojo navadno obleko in pojdi zopet na vrt. Kadar ti bo sila, pa pridi k meni!

Kraljična je premišljevala, kdo bi bil oni princ, ki je bil tako zal in je izginil, da ni vedela, kam.

Ko je prišel mladenič domov, je šel na vrt, kjer je zelo žaloval in vpraševal, kdo mu je poteptal vse cvetice, ki so tako lepo cvetele. «Malo sem šel v senco, ko me je silila dremota, sedaj je pa vse pohojeno,» je rekel kraljični.

Ona pa mu je dejala: «Nič se ne boj, te bom že ugovorila. Prijezdil je tako zal princ, da ti ne morem povedati; imel je zlate lase in zlat križ na čelu. Njegov konj je bil pa tudi tako lep, da bi ga kar gledala; imel je zlato grivo in zlat rep. Ko sta prijezdila na dvorišče, sta krenila na vrt, dirjala po gredicah, šla parkrat gor in dol, pa izginila, da nisem vedela, kam.»

Ko se je vrtnar vrnil domov, mu je kraljična takoj povedala, kaj se je zgodilo. «Zato ne smete fanta zmerjati, ker je vestno storil zapovedano delo,» je zaključila oprostitev.

Drugo jutro se je podal vrtnar na lov in je rekel fantu: «Danes zopet posej cvetice, pa ob enajstih morajo že cveteti!»

Mladenič je šel na travnik, ter vprašal konja, kako bi naredil, da bi cvetke cvetele ob enajstih.

«Ravnaj tako kakor včeraj,» mu je dejal konj, «ko bodo že cvetele, pa pridi k meni!» Zlatolasec se je vrnil na vrt, posejal cvetke in jih z grabljami pomešal, ob enajstih pa so že lepo cvetele. Vrnil se je na travnik in ondi je menil konj: «Sleci svojo delovno obleko in obleci plemenitaško, osedlaj me in sedi name!»

Takoj se je mladenič oblekel v lepo obleko in sedel na konja. Šla sta proti gradu, krenila na vrt in dirjala gor in dol po gredicah. Ko sta pa vse poteptala, sta se vrnila na travnik. Kraljična je pa skozi okno gledala, ker ji je zlati princ ugaljal, toda že je zopet izginil.

Fant je prišel kmalu nazaj in žaloval po cveticah: «Kdo mi jih je pohodil, ko so tako lepo cvetele! Malo sem šel v senco, ko me je silila dremota.»

«Ne bodi žalosten, tisti je prijezdil kakor včeraj; parkrat letel gor in dol pa mi je zopet izginil,» je govorila kraljična. «Bom že vrtnarju povedala, da si vsejal in da so že ob enajstih cvetele.»

Ko je bil vrtnar doma, mu kraljična pove, da so cvetice cvetele ob enajstih in da je prišel kakor včeraj zlati princ in vse poteptal.

Tretjega dne je šel vrtnar na lov in je rekel: «Danes pa cvetke ob osmih posej in ob opoldne morajo že cveteti.»

Zopet je šel mladenič na travnik vprašat konja, ki mu je rekel: «Napravi kakor obakrat!»

Mladenič je storil vse, da so mu cvetice cvetele že opoldne, ter se podal na travnik k svojemu konju. Tam je oblekel svojo lepo obleko in odjezdila sta proti gradu na vrt, da so se konju kar iskre izpod kopit utrinjale. Dirjata parkrat gor in dol po vrtu, pa jo kreneta nazaj na travnik.

Nato se je zlatolasec vrnil na vrt in ga je pred vrtnarjem opravičila kraljična.

Čez nekaj časa je kralj oče prepustil kraljestvo svoji hčerki in ji rekel, naj se omoži. Zdaj je ona ukazala razglasiti: «Ta in ta dan se bo tu in tu igralo. Kdor v najhujšem diru na konju ujame robec, katerega jaz iz svoje sobe izpustim, on dobi mene in kraljestvo.»

Na tekmo je prišlo mnogo princev, ki so znali dobro jezdit, in so poskusili svojo srečo. Vrtnar in mladenič sta tudi gledala, kdo bo dobil stavo. In rekel je mladenič vrtnarju: «Naj še jaz grem svojo srečo poskusiti!» Vrtnar mu je odgovoril: «Kako boš šel, ko konja nimaš in pa jezdit ne znaš, saj niti od teh imenitnih gospodov ne more nihče dobiti stave!»

«Naj grem,» je prosil mladenič, saj bom tam v mestu dobil konja na posodo.»

«Le pojdi,» reče vrtnar, «ko si tako nadležen, svojo srečo poskusiti!»

«Pa je šel na travnik k svojemu konju in mu je povedal, kam pojdeta, na kar mu reče konj: «Preobleci se v svojo lepo obleko!»

Mladenič si je odvezal glavo pa sedel na konja in jezdil proti gradu. Kraljična ga že od daleč ugleda, ko so se solnčni žarki na njemu lesketali. Mislila je: «Ko bi tale ujel robec in bil moj!»

Ko je bil mladenič blizu grada, so mu vsi napravili prostor. Poskusil je svojo srečo in takoj ujel robec, katerega mu je spustila kraljična iz drugega nadstropja. Takoj nato pa se je izgubil, da ga niso več videli in se je vrnil na travnik.

Sedaj se je kraljični malo dozdevalo, ko ji je vrtnar povedal, da je šel tudi njegov mladenič poskusiti srečo. Dala je razglasiti, da ji morajo prinesiti šopke vsi tisti, ki so tekmovali.

Vsi so ji bili že prinesli cvetic, samo zlatolasec še ne. Pa je rekla kraljična: «Tudi ta mladenič mi mora prinesiti šopek!»

In je rekel mladenič vrtnarju: «Kako ji bom dal cvetk, ko sva jih vse prodala?»

«Štorov nalomi, pa jih ji nesi!» reče vrtnar.

In res naredi tako, kar štorovja je nalomil. Pri vratih v njeno sobo so ga že služkinje čakale, da bi mu glavo odvezale, da bi kraljična videla, ali je pravi ali ne. On pa je le vrata odprl in vrgel v sobo šopek, ki se je spremenil v najlepše cvetice, pa je stekel.

«To ne velja nič,» je dejala kraljična, «on mi ga mora sam v roke dati.»

Mladenič je moral šopek pobrati in ji ga dati v roke. Ko ji je podal šopek, so mu pripravljene ženske odvezale glavo. Zdaj so se videli zlati lasje in zlati križ na čelu.

Takoj nato je bila zaroka in potem poroka. Mladi kralj je šel še po konja na travnik, ga prijezdil domov in ga dal v poseben hlev.

Triglavski.

Kako je bilo s Tinčkovim piruhom

Piruhi pravijo ponekod samo jajčkom, ki jih matere lepo pobarvajo, da jih dele potem za velikonočna darila, ponekod pa imenujejo piruh vse, kar je navada dajati ob veliki noči v dar: oranže, rjave ržene in medene štručke, jajca in podobno.

No, Tonkov Tinček je dobil od matere poleg drugih dobrot za veliko noč tudi lepo dišečo oranžo. Pa je bil Tinček polni muh in ko so ga tovariši vpraševali, ali bo kaj «sekal», je pritrdil. Saj gotovo vsete, kaj se pravi piruhe sekati. Jajce ali oranžo nastavi

eden na tla, na klobuk ali pa tudi med dva prsta, drugi pa vzame kovan novc in ga vrže tako, da bi ga zapičil v piruh. Ako se mu to posreči, je piruh njegov, v nasprotnem primeru pa ni s piruhom nič, vrhu tega je pa še ob novc.

Tonkov Tinček je tudi dal sekati svoj piruh, svojo lepo pomarančo, toda kdor se je je lotil, je bil na izgubi. Vsak novc je odletel od pomaranče kakor od žoge, a Tinček se je smejal. Toliko je že nabral, da bi si bil kupil že lahko kar poln klobuk pomaranč, piruh pa le še ni bil presekan.

«Kako je neki to,» so ugibali tovariši, «da ni mogoče presekat te čudne pomaranče?»

Ugibali so eno in drugo, pravega pa ni uganil nihče. To jih je le še dražilo, da so tem vneteje poskušali svojo srečo, ali brez uspeha. Nazadnje se je zazdelo celo Tinčku samemu dovolj, pa je ponudil:

«Kdor mi da za mojo oranžo dve, mu povem, zakaj je nihče ne more presekat!»

Takoj je imel Tonkov Tinček celo vrsto ponudb. Še več so mu dali, nego je hotel sam. Drenov Jernejče mu je dal namreč kar štiri lepe oranže za eno edino njegovo. Tedaj je odšel Tinček z njim proti domu in mu potihoma pripovedoval:

«Deni oranžo v vročo vodo in jo pusti nekaj ur v njej, pa boš videl, kako se bodo zastony mučili z njo. Lub se napije vode in postane tako prožen, da se od njega odbije novc kakor od žoge. Kar poskusi, pa boš videl. Samo nikar tega nikomur ne povej!»

Drenov Jernejče je res storil tako in se je prepričal, da ga je bil Tinček naučil prav. Molčal je pa kakor grob, samo meni je siromak razodel to skrivnost. No, jaz sem pa tako klepetav, da sem za vesele praznike še vam izdal to skrivnost. Ivan Albreht.

Nariši v eni potezi.

Štiri uganke za dobre računarje

1.

Mesar je prodal 100 kož za 100 dinarjev. In sicer telečje po 5 par, kravje po 1 dinar, volovske pa po 5 dinarjev.

Koliko je prodal telečjih, koliko kravjih, koliko volovskih kož, da je prišlo baš 100 kož za 100 dinarjev?

2.

V gostilno pride 20 ljudi, ki izpijejo 20 litrov vina, in sicer: dekleta ga izpijejo po pol litra, žene po 2 litra, možje pa po 3 litra.

Koliko mora biti deklet, koliko žen, koliko mož, da bo 20 ljudi in 20 litrov vina?

3.

Preko polja so letele gosi. Kmetovalec jih vidi in jih pozdravi: «Dobro jutro, 100 gosi!» Gos pa mu odgovori: «Nas še ni 100! Biti nas mora enkrat toliko, polovico toliko, eno četrtno toliko, pa še ti kmetič zraven, tedaj nas bo šele 100.»

Koliko jih je letelo?

4.

Jurček in Janez sta pasla ovce, pa reče Jurček Janezu. Daj ti meni 4 ovce, da jih bom imel jaz enkrat toliko kakor ti!» Janez pa pravi: «Daj rajši ti meni 4, da bova imela vsak enako število ovc.»

Koliko jih je imel Jurček, koliko Janez?

Duša iz vic

(Koroška.)

Kmet, ki je delal na polju, je zapazil, ko je zazvonilo «angelsko češčenje», da blodi lučka po vzvrateh. Lučka je blodila sem in tja, gor in dol, kakor živo bitje. Kmet gleda in ugiblje, kaj bi neki to moglo biti, blizu pa si ne upa iti. Naposled le premaga strah in se jame bližati blodiči lučici. Čim pride bliže, opazi, da drži skrivnostni plamenček prav tako skrivnostna roka. Radovednost ga toliko opogumi, da se še bolj približa, vendar ne vidi ničesar razen plamenčka in roke. Čudno se mu zdi, kako more roka s tem plamenčkom tako sama bloditi okrog. Gleda, gleda in premišlja ter se začne nazadnje celo šaliti, češ: «S tem ognjem bi si pa jaz še lahko pipo našgal.» Komaj to izreče, se zgrozi, kajti plamenček se mu pomakne čisto pod nos in roka mu prisoli krepko zaušnico.

Ves poten od groze beži kmet domov in spotoma čuje, da bije ura polnoči. Ko plane v hišo, se mu začudi vsa družina, kajti eno kmetovo lice je bilo čisto črno. Naletel je bil na «dušo v vicah», ki mu je njegovo norčevanje poplašala s takim spominom. Vse žive dni ni mogel kmet odpraviti z lica črne lise in nikdar več ni želel prižgati pipe s takim ognjem.

Ivan Albreht.

Na Gregorjevo

(Belokranjska.)

Tukec se je oženil, imel je suktnjo pisano. Cizarka bila je nevesta, gania nič se ni z mesta. Lisica včasih je kaj rekla, ko svatom kruhek je spekla. Ko pekla je, se je smejala, ker z repom moko je sejala. Z ušesom kvasa je nosila, s kosmato taco pa mesila. In volk je bil mesar; lahko je bil mesar, kaj rano je na meh odril, opoldne več je vse požrl. Medved je bil kuhar, ko otavski kožuhar. In pesem je zdaj preč, ne vemo je nič več!

Opomnja: tukec = detel; cizarka = sinica; rano = zjutraj; več = že.

Albin Čebular.

Divji lov

(Koroška.)

Pod Ljubeljem je bil kmet, ki je rad hodil ponoči okrog. Nekoč ga zopet zaloti v gozdu noč. Ko se napoti domov, zasliši lajanje in zavijanje ter tak hrušč in šum, kakor ga povzročajo zverjad in gonjači na velikih lovih. Ničesar hudega sluteč se začne oglašati:

«Halo, ho-hoj! Kdo pa lovi? Ho-hoj!»

Komaj zakliče, plane divji lovec predenj in ga nahruli:

«Ker si pomagal loviti, boš še pomagal glodati!»

To izreče in mu vrže človeško stegno pred noge.

Kmet se zgrozi in v smrtnem strahu beži domov. Precej naslednji dan se ponesreči njegov najstarejši sin. Lomili so kamenje, pa ga je podrla težka skala in ga čisto zmečkala. Ko prileti prestrašeni oče na kraj nesreče, zagleda, da ima sin eno nogo čisto odsekano. Čim se ozre, spozna, da je to stegno čisto tako, kakršnega je sinoči bil vrgel predenj divji lovec.

Ivan Albreht.

Prepozno.

Mati: «Jaz sem ti zapovedala, da ne smeš snesti več kakor tri jabolka.»

Jurček: «Da, toda ti si mi to rekla, ko sem pojedel že peti sad.»

Muc lovi muhe

Muc lovi muhe,
tolste in suhe;
tačico vitko
kot sabljico bridko
po zraku vihti.

Zvrhan bi košek
muh rad nabral,
za kup jih cekinov
na trgu prodal.
S cekini bi kupil
si bajen gradiček,
živel v njem brezskrbno
veselo kot ptiček...
Na vsak bi migljaj
pritekel strežaj:
«Želi, vasa milost?»
«Tri piške, tri miške,
vrč sladkega mleka
in drugih dobrot!»

Muc lovi muhe
tolste in suhe,
se grdo drži,
ker nič ne vlovi.

Mirko Kunčič.

Legenda o Mariji v Djekšah

Djekše je vasica na Koroškem. Kakor povsod po Slovenskem, so tudi tu doma razne legende, ki pojasnjujejo nastanek cerkva ali raznih običajev. Ena izmed njih pripoveduje, zakaj Djekšani potujejo vsako leto na binkoštni torek na marijajceljsko božjo pot. Legenda pripoveduje:

Blizu označene božje poti na Štajerskem stoji lesena soha: Marija na konju. Nekoč je stala ta soha v cerkvi v Djekšah. Na večer pred Veliko gospojnico pa so nekoč uganjali v Djekšah take, da so se za vedno zamerili svoji zaščitnici. Namesto da bi bili v miru in premišljevanju pokojno pričakovali Marijinega praznika, so v Djekšah vso noč popivali, kvartali, razgrajali in kegljali.

Celo tako razposajeni so bili nekateri, da so šli po Marijino soho in jo prinesli na kegljišče, kjer so jo postavili na kegelj. Tako Marija vso noč ni imela miru. To jo je spravilo v slabo voljo. Šla je ponoči klicat nekega hlapca, ki se ni bil udeležil splošnega popivanja, pa ga je prosila, da jo je naložil na svoj voz in odpeljal. Ko so zjutraj jeli prihajati ljudje v cerkev, Marije ni bilo več. Prestrašeni so zaman iskali Marijino soho in povpraševali po njej. Živ krst ni vedel povedati, kam je izginila. Šele naslednjega dne, ko se je vrnil hlapec, so ljudje izvedeli, kam je prešla Marija. Hlapec je namreč povedal vse natanko. Dejal je tudi, da mu je rekla Marija: «Ker v Djekšah tak sveti čas vso noč nisem imela miru, naj hodijo odslej iz Djekš k meni, ako hočejo imeti kaj kruha!»

Ko Djekšani to slišijo, se prestrašijo in sklenejo, da bodo vsako leto romali k Mariji. Sklep držé še dandanes. Čim bi ga opustili, pravijo, bi nastala lakota in pomanjkanje v Djekšah.

Ivan Albreht.

Mora

(Narodna pripovedka.)

S strahom in z grozo je gledalo prebivalstvo završke okolice na razdrapano kočo, čepečo na bregu pod Žlebovjem. Ves dan so bila njena razbita okna zastrta z umazanimi cunjami in po prašnih razpokah so čvrčali ščurki svojo ostudno pesem.

V koči je stanovala Smrčajka, ženišče sključene postave in grdega obraza. Ljudje so jo imenovali «môra» ter ji podtikali razna čarodejstva. Pred vsakim neurjem se je dvignila v oblake in kadar je padala toča, jo je zakrivila Smrčajka. Dočim so druge čaravnice bežale pred zvonjenjem, se je ženica zavila v meglo in plavala nemoteno po zraku. Samo zvon na Sveti planini jo je z močnim blagoslovom zapodil v tuje kraje.

Nekoč se ji je Podlesnik iz Žlebovja strašno zameril. Vprašal jo je po vožnji v oblakih, česar ni nikomur razodela. Nejevoljno je nekaj zamrmrala, mož pa je odšel na sejem po opravkih. Kako je tisto noč kolovratil domov, niso bile mačje solze. Vse bližnje gozde je obredel, njive premeril in travnike obhodil, dokler ni dospel pred neki kup in začel plezati navzgor.

«Kdo pa pleza po steni?» se je znotraj nekdo oglasil.

«Kje pa sem?» se je Podlesniku izvilo vprašanje. «Čigava je ta hiša?»

«Gospodarjeva», je dobil odgovor. Soseđa je odgrnila okno in spoznala Podlesnika, stoječega zunaj hiše.

«I, kaj pa delaš?» se je glasno začudila.

«Vso noč sem na poti. Čarovnice so me vodile...»

«Po imenu bi jo bil poklical...»

Podlesnik se je jezil, ker ni vedel, da mora čarovnico poklicati po imenu, s čimer ji vzame moč.

«Ali pa bi bil prsti nasul na glavo...»

Tudi na to ni mislil mož, ki je vozil precejšnje barko, katero so mu vinski duhovi obrnili v napačno smer.

Takoj drugi dan se je lotil Smrčajke zaradi nočne zablode. Prej pa je začrtal s kredo križ v obliki dveh trikotnikov na hlevna vrata, da bi mu ženska tukaj ne mogla škodovati.

Zvečer je šel nenavadno zgodaj v posteljo. Hitro je zaspal, nenadoma pa je začel stokati in vzdihovati. «Kaj pa je?» se je ustrašila žena. «Ali se ti sanja...?»

Namesto odgovora je opazila možovo napenjanje, da bi se obrnil ter ji nekaj povedal. «O joj, môra!» se je spomnila v svojem vraževerju. Brž je stopila k postelji, stresla je moža ter ga je obrnila z leve na desno stran.

Podlesnik se je zavedel in pripovedoval, kako se mu je nekaj silno težkega privarilo na prsi. Tako ga je tiščalo in dušilo, a ni si mogel pomagati in poklicati na pomoč. Šele ko ga je žena obrnila, mu je olajšala mučno breme.

«Nesrečna Smrčajka!» je vzdihnila Podlesnica.

«Môra!» se je mož raztogotil. Odprl je okno, da se ohladi, tedaj je zagledal v svitu polne lune ženico, ki je nesla na glavi butaro drv. «Čarovnica!» jo je nahrulil. «Čakaj, ti bom že še pokazal.»

«Ježeš, pusti jo, da nam še kaj hujšega ne napravi», ga je žena ljubeznivo posvarila. Mož jo je poslušal ter se je v bodoče skrbno izogibal čarovnice.

Smrčajka je podlegla visoki starosti, nekega dne je ni bilo več iz koč. Sosedje so jo našli mrtvo, zavito v cunje. Okrog nje so lazile ostudne žabe — same čarovnice, ki so ji, spremenjene v ogabne živali, delale družbo. Soteščan.

Na travniku.

Na travniku se je igrala štiriletna meščanska deklica z žogo, med tem ko je vzgojiteljica sedela nedaleč proč in čitala. Naenkrat je mala gospodična padla na nekaj mehkega in vsa v solzah prihitela k vzgojiteljici, rekoč: «Oh, gospodična, padla sem v travo, ki jo je krava že pojedla.»

Velikonočna procesija

Čez ravno polje po beli stezici procesija se vrsti: mežnar Janez križ drži v desnici, v bridko martro poljana strmi.

Za križem stopicajo šolarjev pari, kot ptički med sabo žvrgole; ubrano pozvanja zvon pri fari v daljavi nekje.

Starci in starke, možje in ženice za blestečim banderom hité; v solncu se sveti slika svetnice Magdalene, spokorne žené.

Žarki nad baldahinom rdečim sijejo — v zlata nebesa pot. Obrača se Janez z obrazom žarečim; se zdi mu, da nikdar ni hodil še tod.

A krepki Matija, ki nosi «vstajenje», sovražno in mrko gleda predse, jezi še narave ga prerojenje, saj je zakrknjeno njega srce.

Spodtakne se, pade in v mehki travi Zveličar milo v Matijo strmi, ki ga sovražno je klel še davi, Bog sam pa ponižen pred njim leži.

S tresočo se roko objame Matija v travi «vstajenje»: «Odpusti, Gospod in Tvoja sveta mati Marija, zdaj hodil za Tabo bom pravo pot!»

Čez ravno polje po beli stezici procesija se vrsti: mežnar Janez križ drži v desnici, v Krista molčeca poljana strmi...

Gustav Strniša.

Piruhi

Joj, koliko vrst jih je! Lepo barvan jajček, z rožami porisan in z voščilom, dišeča pomaranča in še cela vrsta je piruhov. Morda eden najlepših pa je piruh, kakršni so v navadi po nekaterih krajih. To je mala štručka, komaj za dve jajci velika. Pecivo je sladko, rjave barve in prepleteno po vrhni strani z raznimi okraski. V sredi

je nalepljena naslikana rožica, a izpod rože na vsako stran visi papirnat trak z napisi.

«Kol'kor tavžent, to'lk' sto let
Bog ti daj na svet' živet'!»

Želi včasih brhka krasotica tistemu, ki mu da piruh. Fant ji pritrđi z drugim piruhom, na katerem pove:

«Črno gleda, drobno gre,
taka je za mé.»

Kdor žele išče družice, podari izvoljenki takole priznanje:

«Na celem svetu lepše ni,
kot si Marička, roža ti.»

Kaj, ali nima izvoljenka Marička res lepih praznikov, ako dobi od fanta korenjaka tak pozdrav.

Zgodi se, da je zala mladenka premalo stano vitna. Taki potem pove tisti, ki se boji zanjo:

«Upirati v dva oči,
to dobro ni,
to zdravo ni,
iz tega se gorje rodi.»

Sicer pa niso samo ljubavni napisi. Tam, kjer je posvetnost že ocvetela in je resnost življenja in teža let že zamorila misli o ljubezni, voščijo kaj drugega, n. pr.:

«Jezus in Marija
bodita tvoja tovar'šija.»

Seveda se oglasi tudi porednost, šegavost in nagajivost. Spominjam se, kako je nekoč jokala naša dekla, ko je dobila od svojega dragega piruh s temle napisom:

«Če misliš, da brez tebe res ne morem biti,
si lahko jezik daš obriti,
strupen bo še, kosmat ne več,
ljubezen naj'na je pa preči!»

Presneto grenke besede! A dekla si je seve tudi znala poiskati temeljit odgovor. Dala je fantu takle piruh:

«Pa da si izbrusiš jeklene peté,
ti ne boš prišel več v moje srce.»

Tako se pomenkujejo ljudje s piruhi. Nazadnje pa: naj bo beseda taka ali taka, štručka je sladka! In to tudi nekaj velja!

Ivan Albreht.

Čukova smrtna pesem

(Resnična dogodba.)

Že v prvi svoji mladosti sem imel posebno veselje do ptic. Pozimi sem jim dajal jesti, pomladi pa sem jim napravljial lesene hišice, da so v njih zgradile gnezda.

Bilo je leta 1889., ko sem na pomlad napravil več škatel za škorce. Za našo hišo so se vrstili precej debeli hrasti in gabri. Na ta drevesa sem jim obesil škatle. Tam so žvižgali podnevi škorci, ponoči pa so čukali debeloglavi čuki.

Nedaleč za našo hišo je bila še druga kočja v zelo slabem stanju. Streha je kazala rebra in njene stene so bile že na več krajih podprte z debelimi koli. V tej koči sta stanovali dve postarni ženski, mati in hči. Hči je bila takrat med 40 in 50 leti. Klicali so jo za Erbosovo Mico, za mater pa ne vem, kako ime so ji dali pri krstu.

Ti dve ženski sta posebno trdno verjeli, da pride gotovo kmalu smrt tja, kjer se oglasi čuk.

Pri teh na drevju obešenih škatlah je čukal čuk včasih vso noč.

Neki dan pride Erbosova Mica k nam in se v hiši začne na vse grlo jokati. Moj oče jo takoj vprašajo po vzroku žalosti.

«Kaj mi je,» je odgovorila, «umreti bo treba meni ali pa materi, ker čuk vso noč poje baš pred najino kočjo. To je gotovo znamenje bližajoče se smrti. Veliko dobroto nam storite, ako uničite tega smrtnega pevca.»

«Ali ti potem ne bo treba umreti?» so jo vprašali oče.

«Drugi pravijo, da ne! Če se tak ptič umori, potem je smrt človeku odstranjena.»

V tem je stopila čez prag in odšla. Mi smo se potem res posvetovali, kako bi odstranili tega oznanjevalca smrti. Jaz sem uganil prvi: Napravil sem na eno omenjenih škatel majhna vratca, na katera sem pripel nit. Ko je potem zlezal čuk v škatlo, sem potegnil za nit, vratca so se zaprla in čuk je bil ujet. Iz škatle sem nato izpustil čuka v gajbico in sem ga imel potem več dni v hiši. Čuk je začel takoj čukati tudi v hiši.

«Veš kaj!» mi pravijo oče, «obesi gajbico s čukom vred sosedinjava nad okno. Naj tam poje, da bomo videli, kaj bosta ženski storili.»

No, jaz sem vzel, ko je postala tema, žebelj in kladivo, tiho postavil stol pri oknu in previdno zabil v steno žebelj, na katerega sem obesil gajbico s čukom.

Ni preteklo pet minut, ko je nočni pevec začel svirati svoje turobne pesmi in begati obe ženski.

Jaz in moj pokojni oče sva pri drugem oknu skrivaj poslušala, kaj se je v hiši godilo.

«Oh, ljuba moja hči!» je rekla starka, «zdaj vidim, da bom morala vzeti slovo od tebe in od vsega sveta, ker mi je prišel čuk prav na okno pet. Jutri moram iti po župana in po pisarja, da nama napiše testament. Vse pripada tebi, samo pet sto goldinarjev moraš odšteti svojemu bratu Jakobu v Zagrebu. Eno kozo prodaj, eno pa si obdrži, ker za obe ne moreš pripraviti krme. Zdaj pa moliva rožni venec!»

Drugače nista več govorili tisto noč, pa tudi midva nisva več dolgo poslušala. Smeje sva se podala k počitku.

Drugo jutro na vse zgodaj sem odstranil gajbico in čuka.

Naslednji večer sem jima zopet obesil čuka na steno. Stiri noči sem jima obešal tega ubogega siromaka, da jima je oznanjeval smrt.

Ženski sta vzdihovali in jokali, da je bilo jo! Smrti pa le ni bilo. Neprestano sta hodili v cerkev in si tam olajševali svojo vest. Obe sta bili prej jezični obrekovalki, a po teh čukovih pesmih sta se izpreobrnil. Čuk jima je obema zavezal jezike.

Stara mati je živela od tiste dobe še več kakor deset let. Hči pa morda živi še sedaj.

Matija Belec Bolfanski.

Nemogoče.

Melhijor: «Poznal sem slikarja, ki je tako iz vrstno naslikal pajčevino na steno, da si je služkinja celo uro prizadevala z metlo jo odstraniti.»

Gašper: «Tega pa ne verjamem.»

Melhijor: «Zakaj ne? Prav gotovo se dobe takšni slikarji.»

Gašper: «Slikarj že, slikarji, toda ne tako vztrajne služkinje...»

Velikonočne zgodbe

Zopet imamo pomlad. Vsak dan bolj je odeta naša solzna dolina z zelenjem in cvetjem. Tudi naši veseli ptički pevci postajajo vedno glasnejši. Kakor druga leta, hočem tudi letos napisati za čitatelje in čitateljice «Domovine» nekaj velikonočnih prigodb.

ŽALOSTNI IN VESELI VELIKONOČNI PRAZNIKI V GORNIKOVI DRUŽINI.

V velikem tednu je bilo.

Kakor drugod so se tudi Zahribčani pripravljali na praznike. Gospodarji so belili svoje hiše, a gospodinje in njihove hčerke so pomivale ter snažile okna, vrata in sploh vse, da bo na praznike res praznično v hiši in okrog voglov.

Vse je z veseljem pričakovalo praznikov, ki so bili že čisto pred durmi. Najbolj pa se jih je veselila brezskrbna vaška otročad. Zakaj bi se jih ne? Še par dni, pa bodo dobili lepe rdeče pisanke, jedli kolač in deležni bodo še drugih dobrot od dobrih mamic, tet, stricev, botrov in botric.

Samo Gornikovi koncem vasi že čisto ob gozdu se niso veselili bodočih praznikov. Žalostna in potrta je hodila okrog gospodinja. Kakor bi jo kdo bodel z nožem v srce, tako se je videlo potrta gospodinja, ko sta jo vpraševala njena mala otroka, šestletna hčerka Micika in štiriletni sinček Tonček:

«Mamica, povsod že belijo hiše in snažijo, a kdaj bomo pri nas?»

Še huje je bolelo mlado mater, ko sta jo otroka nadlegovala z vprašanji, koliko bosta dobila pisank.

Gornica na vprašanja nedolžnih otrok ni vedela drugega odgovora, kakor da se je skrivaj razjokala, a nato je, kakor je vedela in znala, tolažila svoja ljubljena:

«Ljubčka moja, tudi pri nas bo velika noč in bomo še veselili, samo da pride atek domov!»

«Kje pa je atek in zakaj ne pride sedajle domov?»

«Atek bo prišel, samo pridna bodita, pa ga nam bo ljubi Bogec vrnil!»

Bilo je na veliko sredo. Gornica je spravila oba otroka v posteljo in tudi sama je legla, a zaspati ni mogla. Bridke misli so ji blodile po glavi.

Baš na svečnico se je poslovil od nje mož Matija; oditi je moral v šestmesečni zapor.

Gornikov Matija je bil sicer poštenjak, le to napako je imel, da je bil zelo nagle jeze in ta jeza ga je tudi spravila v zapor.

Bilo je v jeseni na dan sv. Luke, ko je bil v Dolini sejem. Tudi Gornikova sta bila na sejmu. Prav dobro sta prodala lepo telico. «Likof» so šli pit v Jožetovo gostilno. Ko so tamkaj sedeli, je prišel v gostilno tudi nadležni mešetar Krivec.

Sitna mešetarska duša se je ustavila pri isti mizi, kjer sta sedela Gornik in njegova žena. Možak je brez nadaljnega vzel kozarec izpred Matije in izpil vino, nato postavil prazni kozarec predenj in izpregovoril:

«Matija, saj mi ne boš zameril, ker sem izpil te kaplje, saj mešetarije mi ti tako ne daš nikdar nobene. Še palice ne daš rad Bogu, da bi hudiča udaril z njo.»

Kajpak, da so te besede v živo zadele Gornika.

«Ti sleparski in vedno žejni Krivec, glej, da se mi takoj pobereš!»

«Ho, ho! Le počasi, mar misliš, da sem v tvoji bajti, ker tako govoriš. Za koliko sem pa tebe že osleparil, prekleti bahač? Kaj misliš, da krono nosiš pri nas, neumni kmet, ki gnoj voziš?»

Takrat pa je v Matiji zavrela vsa kri, planil je pokonci, pa udaril nadležnega mešetarja s svojo trdno žuljavo roko preko glave. Kakor muha se je Krivec opotekel; preden je padel na tla, se je zadel še ob stekleno omaro. Ta udarec je bil hujši kakor od roke.

To je imelo za Gornika žalostne posledice: Obsojen je bil na šestmesečni zapor in plačati je moral vse stroške.

Ker ni imel Gornik toliko denarja na razpolago, si ga je izposodil pri bližnjem dolinskem trgovcu, a na svečnico je nastopil zapor.

Vse to je vedno zopet premišljala uboga žena, ko sta njena otroka sladko spala in sanjala o pisankah in drugih velikonočnih dobrotah. Oj, srečna otroka!

Drugo jutro, na veliki četrtek, je odšla potrta gospodinja najprej v farno rebrsko cerkev iskat utehle in tolažbe. Po slovesnem opravilu se je podala k dolinskemu trgovcu, da si nabavi vsega potrebnega za praznike. Še nikdar ni vstopila s tako težkim srcem v trgovino kakor takrat: šla je brez denarja...

Ponižno kakor berač je čakala do zadnjega.

S plahostjo je povedala trgovcu, da je prišla brez denarja in da bi rada tega in onega za praznike.

Sicer vedno prijazni trgovec ji je začel hladno govoriti:

«Ne zameri, Gornica, jaz ti bom dal, kar potrebuješ, ali to moraš že sama vedeti, da imava z Matijo že lep račun skupaj. Veš kaj, jaz rabim denar, ti pa blago, če ti je prav, narediva sedaj za enega prašička. Nujno ga rabim za praznike. Za drugo pa se bova že z Matijo poračunala. Mislim, da bo najbolje, če narediva za njivo «za Lazami».

«O moj Bog, a toliko je že!»

Žena je postala popolnoma bleda in bi se kmalu sesedla, kajti niti sanjalo se ji ni, da bi moglo biti toliko dolga.

Domenila sta se za prašička in s potrtem srcem je nesla domov kupljeno blago. Vse to gorje je povzročil nadležni mešetar...

Zopet je bila velika noč.

Matija je belil in prenavljal svojo rodno hišico, žena je snažila po sobi, kuhinji in dvorišču, a otroka sta se veselo kretala zdaj okrog očeta zdaj okrog matere.

«Kajne, atek, da boste zdaj vedno le doma, ko je tako lepo?» je vprašal Tonček.

«Bom, bom, Tonček!»

Njive «za Lazami» ni dobil dolinski trgovec. Gornik si je izposodil denar v domači hranilnici in upa, da bo v nekaj letih odplačal ves dolg.

VELIKONOČNE SANJE RANJENEGA KRANJSKEGA JANEZA V TIROLAH.

Miha Trdina, mlad zakonski mož, je bil ranjen in priklenjen na bolniško posteljo v malem tirolskem mestecu. Sedel je na postelji in pisal svoji ženki:

«Ljuba moja žena!

V velikem tednu l. 1916.

Najprej najprisrčneje pozdravljam čez hribe in doline tako Tebe kakor tudi hčerkico Marjetko. Sporočam Ti, da sem v bolnici, ker sem ranjen v nogo. No, če bo Bog dal, bom kmalu okreval. Nič se ne boj! Ob praznikih seveda ne bomo skupaj jedli žegna, pa ga bomo zato pozneje z večjim veseljem. V duhu bom tudi jaz pri Tebi in hčerki. Ker bom še nekaj časa ostal tukaj, Te prosim, da mi pošleš malo žegna.

Srečne in zadovoljne velikonočne praznike Ti želim vedno Tvoj zvesti mož!

Zvečer istega dne je Miha prav lepo zaspal in imel naslednje sanje:

Kakor poprejšnje čase je na velikonočno jutro sedel pri beli javorjevi mizi, poleg njega pa njegova žena in ljubljenska njegova Marjetka.

Ko so se spravili na velikonočni blagoslov, sta žena in hčerka z zanimanjem poslušali njega, ki jim je pripovedoval svoje vojne doživljanje.

Pa se je oglasila njegova hčerka: «Ata, mnogo ste pretrpeli v grozni vojni. Tudi nam doma se je slabo godilo. Vse to

trpljenje pa nam je vendarle prineslo našo svobodo!»

Miha se je zbudil, v sanjah je namreč pre-maknil svojo bolečo ranjeno nogo. Premišljal je sanje in jih premišljal, pa si jih ni mogel razjasniti, zlasti besed o svobodi ne.

Tri leta pozneje so prav tako, kakor se mu je sanjalo, sedeli poleg javorjeve mize. Miha je pripovedoval takratne sanje in dostavil:

«Moje velikonočne sanje so bile resnične. Vojno gorje je nam prineslo našo Jugoslavtjo, kakor Kristusovo trpljenje odrešenje človeštva. Zatorej se veselimo velikonočnih praznikov!»

TVOJA PISANKA JE MOJE UPANJE!

Pri samotnem lesenem znamenju sta se sešla Grčarjev Janče in Janeževa Marijanica, obadva mlada in živahna.

«Dušica moja, ne obupaj! Ako je človek vztrajen in poštenjak, vse ovire premaga. V znamenje vedne moje zvestobe sprejmi to pisanko!»

Deklica je bila potolažena in je odgovorila svojemu fantu:

«Tvoja pisanka je moje upanje!»

Janeževa Marijanica je bila brhka deklita, samo bogata ni bila, dočim je bil nejn fant Grčarjev Janče sin bogatega kmeta.

Ko je njegov oče zvedel za sinovo ljubezen, je bil ves iz sebe. Pa Janče je vztrajal in je na opomine le odvrnil:

«Oče, v vsem sem vam poslušen, a o tem ne! Nič za to, če mi ne daste grunta, bom šel pa po svetu, saj za pridne roke je vedno dovolj dela!»

Preden pa je Janče hotel oditi z doma, je Grčar nenadno obolel. Bolezen je postajala dan za dnevom hujša. Ko je Grčar uvidel, da stoji že na pragu večnosti, je dejal sinu:

«Le vzemi Marijanico, čeprav je uboga, a pridna je in poštena!»

Ko so odnesli Grčarja na mrtvaško njivo, je kmalu potem rekla mati sinu: «Tudi jaz slabim, poiskati si boš moral gospodinja. No, pa saj jo imaš že zbrano! Srečen bodi z njo! To ti želi tvoja mati in vaju blagoslavlja.»

Prišla je nova velika noč. Mlada Grčarica Marijanica je poleg drugih pisank priložila na krožnik tudi Jančetovo. Solze so prišle tačči Grčarici v oči, ko ji je snaha povedala zgodbo o tej pisanki, ki jo je prejšnjo veliko noč dal Janče svoji izvoljenki.

Naj bo tudi Vam, dragi bralci in bralke, velika noč prav tako srečna in vesela kakor v teh zgodbah! Anton Stražar.

Velikonočno pismo zaslužjenim

O, bratje, ki vas ni med nami, kaj vam zvonovi letos zapoje? O, da vesel bi mogel biti z vami in krepko seči vsem v roko.

Bila je težka pot ta dolga leta in v suženjstvu pekla strupena moč, o, da bi v solnce vsaj bila odeta že tudi vam enkrat velika noč.

Da rekli bi: Končano je! Življenje minulosti za vek naj v grobu spi! zvonovi danes nam pojo vstajenje, svoboden je naš rod, trpeča naša kri!

O, da bi mogel to voščilo preletiti vam v velikonočni dar!... Pozdravljeni! Še solnce Krasu bo svetilo, up v boljše dni je naš vladar.

Ivan Albrecht.

Lesena potica

(Velikonočna dogodnica.)

Plotarju na Kleševju je bilo prirojeno, da je rad izmikal. Narava ga je obdarila z dolgimi prsti in tako je marsikaj dosegel, česar bi se ne bil smel dotakniti. Pri tem je bil mož zelo oprezen in ga ni bilo tako lahko zalesti.

Bližala se je velika noč s svojimi starimi običaji. Gospodinje so se pripravljale za praznike, zakaj marsikaj so morale priskrbeti za jerbas, ki ga ponesejo k blagoslovu. Založiti se je bilo treba tudi s piruhi za strice, tete, botre in botrice, za prijatelje in sorodnike.

Plotarica je sedela pred ognjiščem, premišljajoč svoje nadloge. Vse je bilo prazno, kamor se je ozrla. V omari ni bilo ne moke ne zabela in njena denarnica je bila suha ko poper. Iz vseh kotov in krajev je gledalo siromaštvo.

«Pojdi, pa kaj prinesi,» je priganjala možička, sedečega na hladnem ognjišču.

«Priložnosti čakam,» jo je potolažil.

«Domov ti ne bo nihče prinesel. Potruditi se moraš, ako hočeš kaj dobiti.»

Plotar je skočil z ognjišča ter se je preoblekel. Vzel je palico in cekar, v katerega je stlačil veliko volneno ruto; katere barva se je zaradi častitljive starosti komaj še poznala. Služila je že raznim namenom: za krušni prt, za plenico, pa tudi za žepni robec.

«No, kam si se namenil?» ga je vprašala, videč, da se odpravlja.

«V mesto. Tam so skladišča in prodajalne...»

«Pa srečno hodi!»

Mož se je pripognil, zakaj z vso silo je moral pritisniti na noge, da so ga hitreje nosile. Dospel je v mesto, kjer so ga ob prvem izloženem oknu napadle skušnjave. Na vse strani se je oziral in ugibal na vse pretege, kako bi se dalo kaj «suniti» ali «sneti», a povsod so bila okna zaprta, nikjer jih ni mogel odriniti ali odmakniti.

Ves dan je kolovratil po mestu, iščoč priložnosti, da bi kaj izmaknil. Hodil je mimo trgovin, zajtrkovanic in slaščičarn, odkoder je dišalo po kuhanih in pečenih dobrotah zemskega življenja. Do tal so se mu cedile sline ob klobasah, slanini in slaščicah, razstavljenih tako okusno in vabljivo, da je bilo težko premagovati poželjivost.

Pričelo se je mračiti, toda Plotarjev cekar je bil še vedno prazen in ruta ni mogla ničesar pokriti. Zavil je v ozko stransko ulico, ki mu na prvi pogled ni kaj posebno obetala, vendar pa ga je prav tukaj čakala sreča.

Prišel je mimo pekarnice in obstal ob izloženem oknu. Zadržale so ga potice in kolači, razvrščeni drug poleg drugega in drug nad drugim. Rahlo je pritiskal na okno — bilo je le priprto in se je samo odprlo. Kar zavriskal je natihem in že je čepela najlepša potica pod ruto v njegovem cekarju. Videl ga ni nihče, saj je bilo o mraku in nikjer v bližini ni opazil žive duše.

Žena ga je pričakovala v strahu. Oddahnila se je, ko ga je uzrla pred sabo in cekarju se je poznalo, da je odebelil.

«Vzemi in spravi,» ga ji je izročil. «To bo za veliko nedeljo.»

«No, kaj si pa prinesel?» je poizvedovala.

«Potico. Shrani jo in molči.»

«Jej, pa tako veliko! Trda je, dobro je prepečena.» Skrbno jo je zavila v ruto in položila v omaro.

Zasijalo je jasno velikonočno jutro. Gospodinje so polnile jerbase, da jih ponesejo k blagoslovu. Tudi Plotarica je vložila potico, zraven pa je dodala še valjar, moževe čevlje, nekaj ponošenih srajc in sekiro, da je bilo težje in da se je zlikani, s čipkami obrobjeni prt boljše prilegal.

«Pa kmalu se vrni!» ji je mož naročil pred odhodom.

Blagoslov je bil kratek. Plotarica je bila prva, ki je hitela z jerbasom iz cerkve. Doma

ga je postavila na mizo in čakala moževega naročila.

«Kar odgrni in razreži,» ji je dovolil. «Saj vidiš, da otrok že komaj čaka.»

«Tudi jaz sem radovedna.» — Vzela je kuhinjski nož ter ga pritisnila na potico. Kakor po kamenju ji je zdrknil po raskavi skorji, na noben način ga ni mogla spraviti v sredino.

«Nož je skrhan,» se je Plotar vznejevoljil. «Sekiro vzemi in udari, da boš kaj odbila!»

Žena je zamahnila in udarila, da se je stresla miza in so zazvenele šipe. Potica se je razdelila na polovici, obe leseni. Tako se še ni prevaral Plotar kakor to pot, ko je ukradel v izložbi lesen vzorec potice.

S o t e š č a n.

Skrivnostni mecesen

(Koroška.)

K nekemu kmetu pride popoten človek in prosi dela. Kmet premišljuje in nazadnje pravi: «Mož, nič ne bo. Nimam nobenega primernega dela zate.»

Popotnik hoče že oditi, kar se oglasi gospodinja: «Ali nisi dejal, da boš kahal oglje? Mogoče bi ta mož lahko sekal les za ogljenico.»

«Saj res,» meni gospodar, «na to pa nisem niti mislil. Če si s tem delom zadovoljen, lahko kar ostaneš pri hiši.»

Tujec je bil zadovoljen. Dali so mu jesti, potlej še kruha za malico in sekiro, pa je odšel na odkazani prostor in pridno delal ves dan.

Zvečer so se potem pomenkovali o raznoterem, zlasti pa o skritih zakladih. Tujec je namreč najrajši govoril o tem. Ko je gospodar opazil, kako je drvar vnet za zaklade, se nasmehne in pravi:

«Toliko veš povedati o zakladih in raznih čarovnijah, mecesna, ki izginja, pa le menda ne poznaš.»

Drvar ostrmi, gospodar pa nadaljuje:

«Vidiš, tamle na Orehovem raste čisto na samem lep mecesen. Z ravani na goro ga vidiš. Če pa se napotiš navkreber, mecesen izginje.»

«Tam je potekam gotovo zakopan zaklad,» meni ves navdušen drvar.

«Ne vem,» odvrne gospodar, «jaz nič kaj ne verjamem v tako pripovedovanje. Tudi nisem še nikoli šel mecesna iskat, samo praviti sem slišal tako.»

Tujec ne reče nič. Vsa družina leže kmalu počivat. Naslednje jutro začne spet vsak svoje delo kakor po navadi, le drvar je silno zamišljen in tih. Zvečer ga ni k večerji, a tretje jutro je zopet že rano na delu. Zvečer pa potem pove:

«Slišite, res je tako, kakor ste povedali. Sinoči sem si iz doline natanko ogledal mecesen. Grem na goro, a ko pridem na mesto, kjer bi moralo biti drevo, je sama goljava, drevesa pa nikjer. Zato grem še enkrat v dolino in — spet vidim drevo. Ogledam si še natančneje smer in se spet napotim na goro. Ko pridem na vrh, bije spodaj nekje polnoči, pred seboj pa vidim čudoviti mecesen, izredno lepo in ravno drevo. Hitro vzamem nož, ga zapičim v drevo in obesim svoj molček na rog, da bi drevo vnovič ne izginilo. Nato še malo pomolim in se vrnem v dolino ter še špet lotir svojega dela. Zdaj bi vas pa še prosil, da mi daste za jutri zvečer dleto in kakšno vrečo; kajti prepričan sem, da izdolbem iz tega drevesa zaklad.»

Vsa družina strme poslušajo drvarjevo pripovedovanje, le gospodar mu nič kaj prav ne more verjeti.

«Čemu ti bo dleto,» pravi, saj imaš vendar sekiro! Boš že opravil z njo. Vrečo ti pa lahko damo, ako misliš, da jo boš res rabil.»

Drvar je bil zadovoljen. Drugi večer se spet napoti na Orehovec in pride tudi res do mecesna. Brez obotavljanja vzame sekiro in začne zasekavati drevo, kar obstoji pred njim človek, po eni strani bel, po drugi pa črn ko oglje.

«Kaj se mučiš,» pravi prikazen, «saj dobiš zaklad lahko brez truda. Plačaj zame v treh romarskih cerkvah po eno mašo. Iti moraš sam od ene

do druge, sam izročiti denar in ves ta čas živeti zgolj ob kruhu in vodi. Tako me boš rešil. Nato pridi sem, pa lahko odneseš zlata, kolikor ti drago.»

Drvar uboga in se vrne h kmetu, kjer pove, kaj je doživel. Obenem prosi, da mu gospodinja posodi toliko denarja, da bo lahko dal za tri maše, ker še sam ni imel toliko zasluženega. Gospodar ustreže njegovi prošnji, gospodinja mu da hleb kruha, na kar odide mož na pot.

Ko opravi vse in se naopti nazaj h kmetu, ga na samem prehiti noč. Tedaj se mu spet prikaže duh z Orehovca, a to pot že skoro popolnoma bel. Prosi ga, naj bi opravil še eno božjo pot.

Drvar pove kmetu, kaj mu je naročeno. Obenem tudi pripoveduje, zakaj je tako trdno verjel v zaklad. Imel je ženo in družino, pa mu je vse pomrlo. Dolga bolezen mu je požrla imetje, tako da je nazadnje ostal siromak, brez imetja, brez jela in brez dela. V tej stiski je goreče molil in prošil Boga pomči.

Tedaj je zaslíhal nekoč v snu glas, ki mu je pravil: «Dobi delo, pa boš vse imel! Čim se je zdanilo, je začel iskati dela, hodil od hiše do hiše, od vasi do vasi, pa vse zaman. Slednjic se mu je šele posrečilo, da je dobil delo in takoj je bil dobljen tudi zaklad...»

Gospodar se je čudil, posodil drvarju denarja še za eno mašo, a gospodinja mu je zopet dala kruha na pot.

Ko drvar opravi naročilo, ga zopet zaloti noč, preden pride nazaj k svojemu gospodarju. Prenočiti mora v drugi hiši, kjer se mu v snu spet prikaže duh, ki je zdaj bel kakor sneg.

«Vse je dobro,» mu pove, «samo to ni prav, ker si si denar za maše izposodil. Zdaj boš moral vrniti toliko, da bo gospodar res, prav res zadovoljen.»

Ko pride drvar spet na gospodarjev dom, pove, kaj je slišal v snu, in vpraša gospodarja, koliko bi mu moral vrniti, da bi bil res, prav res zadovoljen.

«Ej, če mi daš toliko, da mesto lesene hiše lahko postavim zidano,» meni kmet, «bom pa res, prav res zadovoljen.»

Drvar obljubi in še prosi, da bi smel do smrti ostati pri hiši, kjer je bil deležen take sreče.

Kmet mu zagotovi tudi izpolnitev te želje, a drvar se odpravi po zaklad.

Drugo jutro ga čakajo, toda ga ne pričakajo. Kmet se s sinom poda proti Orehovcu, da bi videl, kaj je z drvarjem. Pod vrhom ga najde ob poti. Vreča, ki jo je nosil drvar s seboj, je sicer prazna, vendar je našel revež en zaklad: večni mir. Njegovo telo je bilo trdo, mrtvo.

Mecesen stoji še dandanes, izginja pa ne več. Kdor hoče, ga lahko ogleda od blizu, le zaklada si iz njega ne upa dvigati nihče več.

Ivan Albrecht.

Zapeljana tatvina

(Resnična dogodnica.)

Kó sem bil leta 1898. v graški bolnici zaradi očesne bolezni, se mi je med tem časom prigodilo marsikaj zanimivega in smešnega. Ker sem bil sicer popolnoma zdrav, sem prav rad pomagal, čeprav mi ni bilo treba, nunam in strežnicam kaj malega delati. Kaj rade so me imele, ker sem jim bil povsod na roko, kjer sem le mogel.

Med drugimi posli me je najela sestra Filomena, da sem ji pomagal vsako jutro nositi v jerbasu zemlje in jih deliti bolnikom. To je trajalo že cele tri mesece. Po razdelitvi mi je navadno, ker je vselej nekaj zemelj ostalo, dala po eno ali dve. Seveda sem bil s takimi darili zelo zadovoljen.

Med tem časom pa je prišlo neko dekle v bolnico iz našega kraja. Midva sva se spoznala in sva se večkrat shajala.

Sestra Filomena je to opazila in mi je takoj odpovedala službo, da ji nisem smel več nositi zemelj. Sedaj tudi nisem prišel več v sobo, v kateri se je nahajala moja znanka. Nuna naju je namreč sumničila, da sva začela ljubezensko razmerje, kar pa ni bilo res. Sestra Filomena je potem najela za prenašanje zemelj nekega Miho

Kotnika, ki je zdaj dobival vsako jutro darilo v zemljah, katero sem preje dobival jaz.

Mene je to jezilo in sem na vse načine ugibal, kako bi spravil Kotnika ob ta posej.

Med tem časom je moja znanka izginila iz bolnice, ne da bi vedel kdaj. Zato sem si še bolj želel svoje prejšnje službe nazaj. Na um mi je prišla prav dobra misel.

Nekega dne sva šla s Kotnikom na vrt na sprehod. Na vrtu sem ga naravnost vprašal, ali ukrade nuni iz jerbasa kako zemljo. «Jaz,» mu pravim, «sem ji ukradel vsako jutro po tri ali štiri, ki sem jih potem, kolikor jih nisem mogel pojesti, prodal.»

Drugega niasa o tem več govorila. Tudi Kotnik se je delal, kakor bi teh mojih besed ne slišal.

Filomena je bila zelo huda ženska. Najmanjša stvar, ki ji ni bila po volji, jo je grozno razkačila. Vpila je ob kakih takih prilikih, da jo je bilo težko poslušati.

Naenkrat je nastalo potem neko jutro na hodniku strašno vpitje. Vse je hitelo poslušat, kaj je. Tudi jaz sem bil med tistimi radovedneži in sem tudi hotel vedeti, kaj se je zgodilo. Na hodniku je stala nuna Filomena razkačena ter obdelavala tatu — nosilca zemelj Kotnika.

Kotnik si je bil namreč baš vtikal zemljo v žep, ko se je nuna obrnila in zalotila nesrečnika.

Ker je bil ves hodnik poln poslušalcev, se je Kotnik izgovarjal le s tem, da je kradel tudi Belec, ki je prej pomagal nositi zemlje.

«Ti, lažnivec grdi!» je zavpila nuna. «Belec je nosil cele tri mesece zemlje in nikdar nisem opazila, da bi mi katera zmanjkala. Poberi sot!»

Meni pa je rekla potem: «Belec, vzemite si zopet jerbasa in nosite za meno, da razdeliva zemlje bolnikom.» Od te dobe sem nosil potem zemlje, dokler nisem zapustil bolnice.

Kotnika pa je bilo tako sram, da je šel naravnost v zdravniško sobo in prosil za odpust, kar se je tudi zgodilo. Še tistega dne je izginil in ga do danes nisem več videl.

Meni pa je potem pri odhodu dala sestra Filomena v darilo lepe nove nogavice, ki jih je sama spletla, in mi povrh naročila, naj bom le vedno tako pošten, kakor sem bil v bolnici, kjer sem bil približno eno leto.

Matija Belec Bolfanski.

Škrjanček

Nad poljem škrjanček prepeva,
veselo si pesem drobi.

Ko deklica pesmico čuje,
na polje cvetoče hiti.

Na polju škrjančka povpraša,
kdo njemu je ljubico dal,

če mamica jo dočeli,
če očka mu drago je zbral.

Škrjanček pa ji odgovarja:

«Na njivici sem jo pobral,
v razoru sva se poljubila,
pod nebom sem z njo svatoval.»

In deklica tožna se vrača,
oko ji solzico rosi.

Ker drugi so fanta ji zbrali,
zato ima solzne oči.

V. K.

Naši piruhi za veliko noč

Nič manjših davkov ne bomo plačevali. — Težka bremena cerkvenih in farovških dajatev.

Gospod urednik, včasih sem se že kaj oglašil v «Domovini». Mislim, da tudi zdaj ne boste zavrgli tega pisanja. Vse se sedaj veseli praz-

Kolomanove bukve

(Koroška.)

V Rožu nekje je živel kmet, ki je imel tri hčere. Bil je zelo moder in je imel tudi «Kolomanove bukve» (knjiga, ki naj bi baje vsebovala nauke za čaranje), ki jih je skrbno skrival in pazil, da niso prišle v napačne roke.

Nekoč je moral nenadoma v Celovec. V naglici je pozabil skrivnostno knjigo in jo je pustil kar na polici. V njegovi odsotnosti jo iztakne najstarejša hči, pa jo vzame v roke in začne listati in prebirati. V knjigi je bilo toliko groznega, da je delšina že po par besedah bila čisto iz uma in v strahu ni mogla reči drugega nego: «Peteršilj, peteršilj!»

In glej! Hipoma se pojavi roj škrateljkov, ki napolnejo hišo do vrha s peteršiljem.

Medtem se je ožetu v Celovcu kar nekako zadelo, da doma ni vse prav. Brž se odpravi proti domu. Ko pride do hiše, takoj spozna, kaj se je zgodilo. Vzame torej hitro vevnico prosa in ga strese med drva v drvarnico, tri prosena zrnca pa si skrije za nohte. Nato ukaže škratom, naj poiščejo in zbere vsa prosena zrnca. Škratje so res kmalu opravili naročeno delo, le tistih treh zrnec, ki jih je imel kmet skrite za nohti, niso mogli najti. Zato so se morali pokoriti tudi tedaj kmetu, ko jim je zapovedal, naj odidejo.

Tako je bila radovedna hči rešena, «Kolomanove bukve» pa so odtefj izginile.

Ivan Albrecht.

V risu

(Koroška.)

Nekoč sta dva kmeta na Oslici, med Ljubeljem in Selami, pótgnila opolnoči ris okrog parobka. Eden, ki je bil doma izpod Ljubelja nekje, je bil strahopetec, drugi, iz Sel, pa možak. Zato je privezal strahopetca k parobku.

Čim se je to zgodilo, pridejo vsi Selani in gredo mimo njiju proti Ljubelju. Kakor je kdo bil tisto uro, tak je prišel. Bili so nagi in oblečeni vmes. Vsaka deklina, ki ji je bil namenjen nezakonski otrok, je že kar na rokah prinesla dete mimo. Tisti, ki jih je čakala bližnja smrt, so nosili krsto na ramah.

Naposled je oba, strahopetnega in pogumnega, premagala groza, ko sta tako gledala v bodočnost. Slaba bi jima bila predla, da nista imela s seboj tih spletenih trt, kakršne rabijo pri lesenih plotovih.

Ko sta naposled izvedela vse, kar sta želela, sta se napolnila proti domu, vsak po svoji poti. Strahopetni je vzel trte s seboj. Čim je prišel do takega mostu, kjer hodijo pogrebi čezenj, je vrgel po eno trto v vodo. Takoj ga je minila bojzljivost. Pozabil je celo, s kom je bil v risu, le tega se je spominjal, kdo je zapisan skorajšnji smrti in kateri je kmalu namenjen nezakonski otrok.

Ivan Albrecht.

Slepariti je hotela na vsak način.

Sprevodnik: «Vi imate vozni listek tretjega razreda, draga gospa, sedite pa v prvem...»

Gospa: «Oprostite, mislila sem, da sem v drugem.»

kakor je razvidno iz povabil za davke, katere baš zdaj dobivamo. Iz teh terjatev je razvidno, da bomo letos plačali še več kakor lani. Klerikalci še nikjer po svetu nikdar niso bili rešitelji ne kmetijskega ljudstva ne drugega stanu, pa tudi nas ne bodo rešili iz naših gospodarskih težav in križev. Mnogi že to uvidevajo, posebno tisti, ki bero tudi naše časopise in mislijo že nekaj s svojo glavo.

Če bi bili naši klerikalci tako vneti za nas, bi bili to lahko pokazali že davno, v tistih časih, ko smo še ječali pod vse hujšim pritiskom mo-gočnikov. Danes govorite in pišete o potrebi kmetijske strokovne izobrazbe in nas primerjate z drugimi narodi, ki so v kmetijstvu daleč pred nami. Res, za temi smo zaostali. Zakaj? Zato, ker ste prav vi zavirali naš duševni napredek. Ti narodi, ki so daleč pred nami v kmetijstvu, so se že davno, davno otresli največje more — klerikalizma, ki ubija ljudsko duševnost in zmožnost samostojnega presojanja. V novejšem času se tu in tam kaže drugačne, ker vas silijo k temu čas in razmere.

Vpijete o davkih. Že prav. V prvi vrsti se naj davki pravično razdele na vso državo. Prav naša SLS ima o tem vprašanju vedno polna usta, a ko pride do tega, da bi zastavila svojo moč in veljavo, pa ne stori ničesar pametnega, samo da kaj dobi za stranko in najnetejše vodilnejše pri-staše, katere je treba za poslušnost odškodovati.

Res, davki so težki, veliki, a še mnogo hujši se pogostokrat dajatev za farovže in razne cerkvene zadeve. Tako moramo kmetje med drugim dajati bero, če kaj pridelamo ali nič. Če bi bili ti gospodje res tako vneti za nas, bi sami silili na to, da se to krivično breme že enkrat odpravi. Ogromno denarja se je na deželi po vojni izdalo tudi za zvonove. Mislimo, da bi se bilo to lahko zgodilo z manjšimi stroški. Namesto s tremi do štirimi zvonovi bi se izhajalo tudi z enim, kjer je fara siromašna. K zveličanju zvonjenje itak nič ne pripomore, ampak samo pošteno življenje, dobra dela, prava srčna ljubezen do bližnjega. Ko je bil Kristus v grob položen, mu ni zvonilo; prav tako ni zvonilo, ko je v vsej slavi in časti vstal iz groba.

Koliko imamo še drugih takih dajatev, ki se ponavljajo leto za letom in ki niso za nas siroke make veseli, ampak žalostni piruhi.

Če hočemo, da bo enkrat drugače, moramo začeti pametno misliti. Dokler se ne bomo zavedali in slepo brez premisleka drveli za SLS, ne bo boljše in ne bomo imeli lepših piruhov. Če hočemo, da bo boljše, se moramo zavedati svoje veljave in politične moči ter se okleniti stranke, katere prvi in glavni cilj je blagostanje vseh slojev in stanov pod geslom bratstva, enakosti in svobode.

Kmetovalec.

Listnica uredništva

Gorje pri Bledu. Dopis glede zvonov je morda že zastarel. Prosim obvestila, odnosno najbolje novega dopisa, ki naj bo popolnoma točen.

Rimske toplice. Zal, smo prepozno prejeli.

Lože pri Rimskih toplicah. Preveč osebno in premalo jasno. Tiskovni zakon baš iz nejasnosti silno rad vidi kaj jasnega.

Sv. Miklavž nad Rimskimi toplicami. Dopis je premalo jasen. Prosimo, da nam poročate bolj o domačih dogodkih, katere najrajši priobčujemo.

St. Lambert. Vaš dopis bi nam nakopal tožbo, ker je tiskovni zakon zelo strog. Tako zadevo dokazati pred sodiščem je težavna stvar.

Sv. Florijan. Bomo uredili. Prosimo, da nam stalno dopisujete. Dopisi naj bodo točni in čim krajši. Zal, eden dopisov proti tiskovnemu zakonu.

Uršna sela. Dopis v tej obliki proti tiskovnemu zakonu. Ali imate za vse trditve priče? Očitki so zelo hudi, ki vam gotovo nakopljejo tožbo. Prosimo obvestila.

Tuga. Gotovo imate dober slog, toda mi bi si želeli črtic z opisom dogodkov. Ne toliko razglabljanja, ki popolnoma zabriše dejansko vsebino in čitalca utruja.

Francija. Mnogo preveč osebno. Tiskovni zakon ne dopušta.

Velikonočno darilo

Igrica.

O se be:

MINKA, vaška šivilja;
SREČKO, sin bogatega kmeta;
KATRICA, občinska beračica;
PISMONOŠA.

Dejanje se vrši v preprosti kmečki sobici na velikonočno jutro po vstajenju.

1. prizor.

MINKA (zavija velikonočno darilo): Kako sem sama na tem siromašnem svetu! Vsaka cvetlica ima svojo gredico, samo jaz nimam žive duše, ki bi vrtarila moji mladosti. (Se zamisli.) Ko so v jeseni obledeli vrtovi, tedaj se mi je približal vrtnar s sadikami pestrih obljub. Sejal je, klilo je in rastlo, a sedaj ga ni, da bi branil kali pred strupenim hladom. O, Srečko, koliko temnih oblakov si pripel na moje obzorje!

2. prizor.

KATRICA (vstopi z nabasanim cekarjem): Dobro jutro, Minka! Vedela sem, da si sama, pa sem se spotoma oglasila. Nisem te prišla nadlegovat za piruhe, saj vem, da živiš od zaslužka. Dolgčas mi je, posebno ob praznikih. Ljudje se shajajo in obiskujejo: starši prihajajo k otrokom in otroci k staršem; znanci, prijatelji in sorodniki si pošiljajo voščila. Meni ne privoščijo nihče dobre besede.

MINKA: Tako zapuščen kakor sem jaz, gotovo niste. Svoje dobrotnike imate, ki vas ne odslavljajo s praznimi rokami. Z menoj je drugače. Navezana sem na trdo delo.

KATRICA: Hvaležna sem jim za vsako dobroto. Tudi ti se ne smeš pritoževati. Saj vem, s Srečkom se razumeta in Srečko je fant, ki mu ga ni para.

MINKA (sramežljivo): Ohladil se je, redkokdaj še pride in krog in krog se obrne, preden stopi v kočo. Presiromašna sem za njegovo bogastvo, njegovi starši so proti meni.

KATRICA: Oh, saj poznaš Frilca! Hitro se razvname, polagoma pa odneha in obžaluje svoje ravnanje.

MINKA: Tukaj ne bo popustil. Srečko se me že izogiba...

KATRICA (začuden): Kaj, ali še ni prišel po piruhe? Sramuje naj se svoje nestanovitnosti! Ti si mu jih pa gotovo pripravila.

MINKA (ihteč): Tale zavitek sem mu namenila za slovo, preden se razideva.

KATRICA: Nisem mu prisojala tolike nezvestobe. Seveda, tak pritisk od zgoraj, saj res ni mogel drugače... Toda, Minka, morda pa Srečko ne vé, da imaš bogato teto?

MINKA: Površno sem mu nekaj omenila. Vidim pa, da nima prave zvestobe, sicer bi premagal vse ovire.

KATRICA: Čakaj me, paglavec! Takoj ga moram ošteti. Pa tako lepo narahlo, saj veš, kako znam in kakšne čudeže dela moja beseda. Ali naj ga napotim k tebi, Minka?

MINKA (otožno): Po slovo naj pride, samo za hip in skrivaj, ako ne sme očitno...

KATRICA (odhaja): Videla boš, kako ga bom omehčala.

3. prizor.

MINKA (joka): Pride naj po slovo... Seznanila sva se v jeseni, ko je umiralo življenje... Oh, saj ni bilo zime v mojem srcu, prepojenem z upanjem v njegove obljube... Danes pa zmrzuje okrog mene... (Se potopi v razmišljanje, ki traja nekaj časa.)

4. prizor.

SREČKO (plaho vstopi): Minka, samo za trenutek sem se odtrgal od doma. Ne veš,

kakšen pekel je pri nas zavoljo najinega prijateljstva in koliko je prizadevanja, da bi te izruvali iz mojega srca. Vse to je delo zlobnih jezikov in očetove pohlepnosti po denarju.

MINKA: Oh, da nisi prej presodil posledic, preden si me ogrel za svoje načrte. Koliko grenkosti si mi povzročil z obljubami, katerih ne moreš izpolniti!

SREČKO: Ne obupaj, deklica. Najina razdalja bo le navidezna, a v duhu ostaneva edina do združitve. Živiva drug drugemu v tihi zvestobi ne glede na strup nevoščljivcev.

MINKA: Prost si in lahko izbiraš. Poišči si bogato nevesto, mene pa pozabi!

SREČKO: Pomiri se, Minka! Očetova nezadovoljnost se bo z leti preživela.

MINKA: Ne maram, da bi mi kdaj očitali uboštvo. Pojdiva narazen, saj veš, da ni drugega izhoda. Pa tole si vzemi za spomin (mu izroči zavitek); skromno je darilce, ki naj te spominja moje nesreče v tvoji sreči.

SREČKO Vzamem za piruhe — v dokaz, da te ljubim. Ne bom te pozabil kljub zaprekam in senci, ki bo legala med naju.

MINKA: Ne greši zoper voljo svojega očeta! Zbogom, Srečko! Pojdi in pusti me, naj v samotni izplakam svojo bolečino!

SREČKO: Pst! Nekdo prihaja. (Se čujejo stopinje.)

5. prizor.

PISMONOŠA (vstopi s pismom): Minka Lastovec, tole pismo je došlo za vas. (Odda pismo in odide.)

MINKA (pogleda naslov): Pismo je od tete. Radovedna sem, kaj mi piše. (Odpre pismo ter ga napeto čita.)

SREČKO (ko je prebrala pismo): Gotovo si dobila važne novice.

MINKA: Čitaj, Srečko!

SREČKO (glasno čita): Ljuba nečakinja! Ko boš prejela moje skromne vrstice, me najbrž ne bo več med živimi. Huda bolezen me je vrgla na bolniško posteljo. Zadevo glede premoženja sem uredila. Pri sodišču je shranjena oporoča, v kateri ti zapušam hišo in posestvo. Čim boš prejela moje pismo, se odpravi na potovanje. Ako se bom v tem času preselila v večnost, me obišči na pokopališču. Tvoja teta Amalija.

MINKA: Kaj takega nisem pričakovala. Nikdar mi ni v življenju pokazala svoje radodarnosti. Ako je že umrla, naj ji bo lahka zemljica!

SREČKO: Iznenadila te je po smrti. Minka, zdaj ne bo zapreke več pri mojih starših, ki, žal, gledajo samo na premoženje.

MINKA: Ni mi za bogastvo, vendar sem si ga želela zato, da bi lahko bila tvoja... Hvala tebi, teta, za mojo srečo, za lepo velikonočno darilo. Sedaj je tudi v moji duši praznik vstajenja.

SREČKO: Ti edina si moja, solnce mojega dneva! (Stopi k deklici ter jo zagrne v objem.)

Zastor pade.

Soteščan.

ZANIMIVOSTI

Čarovnije indijskih menihov

Indijski fakirji, ki so po naših pojmihi nekaki menihi, spokorniki in svetniki v eni osebi, so znani po svojih zagonetnih čarovnijah, ki so morda včasih sleparske, nekaj pa imajo vendar vedno na sebi. Poslušajte torej, kako opisuje čudeže fakirjev neki poznavalec indijskega naroda.

Najbolj zagonetno delo izvršujejo fakirji brez dvoma tedaj, ko se dajo žive pokopati, da na ta način povečajo slovesnost praznikov indijskega naroda. Enkrat na leto izvršijo sveti spokorniki

to nevarno dejanje na čast bogov. Svetnika pokopljejo pet dni v pekoči pesek svete reke in po petih dneh vstane možak zopet živ! Fakir je navadno suhljat mož z otožnim obrazom. S skrižanimi nogami sedi na pesku in se opira na palico pod pazduho. Roke drži sklenjene k molitvi na prsih. Oči strme negibno in topo na množico, ki ga obkroža. Poleg njega je skodelica mleka, pred njim pa je izkopan grob, v katerega ga pokopljejo. Lase ima namazane z mastjo. Obleko tvori le dolga srajca, telo je pokrito s pepelom. Po kratkih požirkih mleka se poglablja v vedno večjo zamaknenost. Fakir začne globoko dihati. Telo obvlada potom posebnega načina dihanja.

Tudi običajni Indijec, ki se ne izdaja za svetnika, pozna ta način dihanja, s katerim je mogoče voditi bitje srca in krvni obtok na način, ki zadivi Evropeca. Indijci izvršujejo te dihalne vaje vsako jutro, ko se pogrezajo v svoja verska razmišljanja. Oni verujejo, da pridobe s tem na zdravju in na notranji zbranosti.

Poklicni svetnik doseže v tej umetnosti takšno popolnost, da lahko izloči življenjsko delovanje. Med dihanjem postaja obvladovanje telesa vedno sigurnejše. Odmori med poedinimi srčnimi udarci postajajo vedno večji. Fakir diha vedno počasneje, vedno mirneje in redkeje. Popoldne že nič več ne čuti njegovega dihanja. Nalahko zdrči v peščeni grob, telo se zlekne, mišičevje se strdi. Fakir postane kakor mrtev.

V tem položaju ostane fakir dotlej, dokler ne zaide solnce. Takrat pristopita k fakirju dva duhovnika, potipata žilo in srce ter opazujeta njegove ustnice. Srce ne bije več. Dihanje je nehalo. Na telo nasujejo peska, le glava in usta so odkrita. Na ustnice polože malo ruto, nakar zasujejo tudi glavo. Straža štirih mož se vsede okoli groba. Njim se pridružijo tudi radovedneži iz ljudstva.

Vsako sleparstvo je baje izključeno. Svetnik tudi odkloni sleparstvo, ker je ob svojem bogoslužnem delu globoko prepričan. Tako leži cele štiri dni. Na peti dan opoldne odkrije grob. Telo leži v istem položaju kakor so ga položili v grob. Prebujenje se mora izvršiti z največjo opreznostjo. Truplo položijo nalahno iz groba in ga lahko drgnejo na prsih, na grlu in nad srcem. Kri začne zopet krožiti, ustnice se premaknejo in končno se otvorijo oči. Svetnik je zelo šibek. Navadno ga prepeljejo v bolnico, kjer ga morajo na poseben način hraniti in negovati, dokler ne pride popolnoma k sebi in ne doseže svoje prvotne čvrstosti.

Lov na mamute

(Zamislek v pravadne čase.)

Bilo je pred davnimi, davnimi tisočletji, ko naši pradedje še niso poznali železa in ne železnega orodja, temveč so imeli orožje izdelano iz kamenja. Njihovi lonci so bili jame, izkopane v zemlji; v katerih so kuhali vodo in jedila ter v njih pripravljali ujeto divjačino za hrano. Imenovali so svojega gospodarja Močno roko. Stanovali so v podzemskih jamah. Skalovja niso poznali, ker so bivali v ravni pokrajini, na kateri se je le tu in tam dvigal v zrak kakšen hribček. Stene njihovih podzemskih stanovanj so bile obložene z gostimi pleteninami iz vrbovih vej, ki so zadržavale krušenje sten. Krov je bil tako trden, da ga ni mogla udreti niti najtežja žival, ki je slučajno tekla ali ponoči blodila nad podzemsko vasjo. Skrb za vsakdanjo hrano je priganjala te ljudi na lov v bližnje gozdove.

Nekoč so se baš pripravljali na lov na mamute. Mamut je bila ogromna, tri metre visoka žival, podobna današnjemu slonu. Pokrit je bil z rdečkastorjavo dlako in dolgo grivo. Nad rilcem so se nahajale dolge oči, podobne obročema. Mamut je dajal tedanjim ljudem ne samo obilno hrano, nego tudi material za obleko, orožje in raznovrstne potrebščine. Zaradi tega ni čudno, da jih je mamil lov na te živali, ki pa je bil silno opasen.

«Srečen vam lov!» so želeli lovecem oni, ki so ostali doma.

Zjutraj, ko je bilo še mračno, je krenila četa najpogumnejših lovecev veselo proti gozdu, ker so

se nadejali najboljšega uspeha, saj jih je vodil njihov zelo izkušeni gospodar. Zarja je žarela na nebu. Pot po gozdu, po kateri so običajno hodili mamuti gasit si žejo na potok, se je jasno videla, ker je bila tam poteptana vsa trava in polomljeno vse grmovje in drobno drevesje, ki so ga polomili ti ogromni velikan. «Dobro je,» je dejal gospodar, ko si je ogledal to pokrajino. «Tam dalje, kolikor bi strela dosegla, se nahaja jama, v katero je strmoglavila ob minulem toplenem času žival z dvema rogovoma na nosu. Lahko bomo te rilčarje odvrnili od njihovega običajnega pota proti oni jami. Sedaj pa pojdimo nazaj, da predčasno ne izdamo svoje prisotnosti!»

Ljudje so se poskrili v goščavi in po drevju ter mirno čakali. Zlati solnčni žarki so baš začeli svetiti v šumeče valove potoka, ko se je zaslilo lomljenje suhih vej. Po poti je stopal mamut z dolgim rilcem. Bil je to vodja. Za njim je stopalo šest mamutov in dva mladiča ob svoji materi.

Lovci so globoko zadihali in čakali mirno. Videli so točno, kod grede mamuti, pa so se takoj spravili na posel, da jim preprečijo pot na potok in jim omogočijo samo onega, ki vodi v jamo. Jamo so pokrili s prstjo, dračjem in mahom, da bi se čim manj videlo, da je to delo človeških rok. Nasekali so hitro mnogo borovih vej ter jih namazali s smolo. Nato so navalili veje na običajno pot in pripravili grmado, da bi jo mogli ob pravem času zažgati. Sama ogromna grmada bi bila slaba ovira za ogromne živali, če ne bi človek razpolagal s silnim orožjem — ognjem, ki je močnejši od najsilnejše živali.

Baš, ko so vse dovršili in na glavnem prehodu zažgali grmado, je prispela čreda mamutov. Čim je prednik zagledal ogenj, je zatulil in okrog njega se je zbrala vsa čreda. Žeja ga muči in potok ni daleč. Ogenj je bil vedno močnejši. Zapaljene bakle, katere so lovci vrgli proti čredi, so padle na živali, ki so se okrenile s pota, da se izognejo ognju, ki jim je povzročal hude bolečine. Z vseh strani so prihajali lovci, ki so s krikom in vikom vrteli bakle. V žurnem diru so nosile okorne noge ogromna trupla proti pokriti jami, a bronzogi lovci so spremljali mamute z vseh strani.

Ušesa so skoraj oglušila lovcem spričo neznankega tuljenja preplašenih velikanov. S šumom, ki ga je povzročalo lomljenje vej in stebel, so se pomešali bolešni glasovi mamutov, ki so padli v jamo. Štiri živali so se prerivale v globini, gazeče po vodji, ki je zopet skušal stopiti na noge. Nekaterim živalim se je posrečilo pobegniti, tako da sta v jami ostala samo vodja in en mladič, ki sta bila precej ranjena. Oba sta padla v roke divjim lovcom, ki so ju obmetavali z ogromnimi kamni in tolkli s kopji.

Končal se je strašen boj. Svoj uspeh so proslavljali lovci z divjim skakanjem ter urnebesnim krikom in vikom, da je odmeval ves gozd. V boju sta izgubila življenje dva lovca. Gospodar njihov Močna roka je snel z vratu svoje gospodarsko znamenje, venec živalskih zob, in vzel iz njega dva zoba, kar je pomenilo, da se je njegov narod zmanjšal za dva moža. «Saj bi lahko ostala še živa, če bi ne bila tako nespretna,» je dejal gospodar.

Veliko veselje je zavladovalo v podzemski vasi, ko so se vrnilo lovci domov z obilnim plenom.

Iz trdoglavega življenja dromedarjev

Kako važna pridobitev bodo avtomobilske zveze skozi puščave, bo znal ceniti le tisti, ki poznajo vse neprijetnosti, ki jih povzročata kamela (dromedar) svojemu gospodarju.

Med vsemi domačimi živalmi ni tako trmatega stvara, kakor je baš ta. Res je sicer, da je kamela zadovoljna z vsako hrano, kajti ako ni sveže zelenjave na razpolago, je zadovoljna tudi s suhimimi vejami, slamo, z jermeni, vrvmi in slično ropotijo. Najbolj čudno je, da more zvečiti in jesti liste mimoze, ki so vsi posuti s tankimi in ostrimi bodicami, ki sicer prebodejo celo podplate na čevljih.

Razen te dobrine, ki je edina, ima kamela same slabe lastnosti. Vsakega tovara, ki ji ga ho-

čejo naprtiti, se neusmiljeno brani ter rjove, da bi se je kmalu usmilil. Ako hoče kdo kamelo zajezditi, mora z enim skokom skočiti v sedlo, ker se kamela, kakor hitro začuti breme na svojem hrbtu, sunkoma dvigne.

Njena hoja je taka, da povzroča vsem onim, ki je niso vajeni ali pa imajo slabe želodce, morsko bolezen. Pri hoji se namreč ziblje, kakor ladja na razburkanem morju. Jezdeca sploh ne uboga in ravna vedno nasprotno njegovi želji. Na to so domačini že tako navajeni, da ukazujejo živali vedno nasprotno od tega, kar želijo. Vode se tako hoji, da jo je treba z veliko silo pripraviti do tega, da prebreme reko.

Živali pred potresom

Zanimivo je opazovati, kako se vedejo živali pred potresom, ki ga slutijo prej, preden izve zanj človek s svojimi znanstvenimi pripomočki. Neki učenjak je zbral o vedenju živali pred potresom zanimive podatke.

Najprej zaslutijo potres psi, ki začno lajati in tuliti ali pa se potuhnejo in zaspijo. Kakor spoznajo lovci po lajanju, kakšno divjačino goni pes, tako poznajo značilno lajanje, odnosno tuljenje psov pred potresom tudi prebivalci onih dežel, kjer se potresi pogosto ponavljajo. Pes spremeni pred potresom tudi svoje vedenje napram človeku. Napram svojemu gospodarju postane zelo ljubezniv, dočim tujega človeka ne pusti blizu. Jesti ne mara, pač pa mnogo pije.

Zelo nemirne so pred potresom mačke. Ko zaslutijo potres, drhte po vsem telesu, dlaka se jim začne ježiti, oči se jim svetijo. Pri zadnjem velikem potresu na Grškem so mačke pred vsakim sunkom strašno mijavkale. Ginljiv je bil prizor, ko je neka mačka pred potresom prinesla v hišo vse svoje mladiče, ki jih je poprej skrbno skrivala na neznanem prostoru.

Enako slutijo potres konji in svinje. Konji se brez vidnega povoda plašijo, svinje pa postanejo nemirne in nočejo jesti. Pripetilo se je že, da svinje teden dni pred potresom niso hotele jesti, dasi so bile popolnoma zdrave.

Dalje slutijo potres tudi zajci, domači kakor divji, ki se tišče človeških bivališč. Zelo občutljive so za izpremembe v prirodi tudi žuželke, zlasti čebele.

To dejstvo nam pove, da je živalsko živčevje izredno občutljivo in ugotovi že pr. pravljajoči se potres.

Kako se varuješ pred strelo

Grmenje smo letos v Sloveniji že slišali, strela pa menda še ni udarila nikjer. V naslednjem podajamo nekaj navodil, kako se obvaruješ strele:

Ako ste ob hudu uri na kakem hribu, stopite na najnižji kraj. Vedrit pod visoko drevo ne hodite nikoli, temveč si izberite najnižje drevo, od visokih dreves vsaj kakih 10 metrov oddaljeno. Če ni nizkega drevja, bodite rajši mokri kakor da se izpostavljate nevarnosti za življenje.

Večjo ali manjšo nevarnost spoznate po oddaljenosti strele: kadar je med bliskom in grmenjem prav malo časa, manj kakor eno sekundo, imejte nevarnost za resno in si gotovo izberite najnižji kraj. Če ni med bliskom in gromom nič presledka, takrat je nevarnost prav velika; strelonosni oblaki so blizu in človeško telo vleče strela nase. Ako ni v bližini višjih predmetov, je najbolje leči na tla, toda ne blizu kakega jarka, kjer teče voda; če imate kaj železja in drugih kovinskih stvari pri sebi, odložite od sebe. Kdor je blizu doma, naj gre v hišo. Suha obleka in suhi prostori so slabi prevodniki strele.

Če hoče kdo iskati največje varnosti, naj ne hodi blizu dimnika, ne blizu vodovodnih ali plinovih cevi, ne blizu stene, kjer je več kovinskih predmetov ali voda, ne pod kovinski svetilnik. Najvarneje je sredi sobe, če ni tam nič kovinskih predmetov. Vsaj eno okno naj bo odprto, da se človek ne zaduši, ako strela udari v hišo. Nevarnost ni zaradi odprtega okna nič večja. Ako odpreš več oken, glej, da ne bo prepiba!

Pri vsakem najmanjšem grmenju trepetati in iskati naivarnejšega kraja, ni pametno. Dokler so

strelonosni oblaki prav daleč, so tako malo nevarni, da je naše življenje bolj brez skrbi pred njim kakor ob lepem vremenu pred navadnimi neugodami, za katere se nič ne zmenimo. Kadar sodite, da je zares nevarno, takrat iščite varnosti, toda ostanite mirni tudi takrat!

× **Današnja moda utrjuje.** Kljub tankim oblačilom, nizkim čevljem in golim vratovom trpe naše ženske mnogo manj na prehlajenju kakor moški, ki se zavijajo v tople plašče in imajo vratove visoko zadelane. Ta pojav da misliti in mnoggi zdravniki so mnenja, da nova moda ženske utrjuje, zaradi česar lažje prenašajo zla hladnega vremena. «Ženske so svoja telesa že davno utrdile proti zimskemu mrazu,» piše neki angleški zdravniški list, «možje pa se zavijajo v volnena oblačila in hočejo s tem bežati pred mrazom in prehlajenjem; toda s tem se mehkužijo in še lažje postanejo žrtev prehlajenja.» To vse pa velja, kakor mnogi zdravniki trde, le takrat, kadar se ženske tudi v redu prehranjujejo in ne stradajo zato, da bi ostale vitke. Za lahna oblačila je treba tudi dobro hranjenega telesa.

× **Steklo, ki propušta ultraviolettne žarke.** Neki angleški učenjak je znašel tako zvano vita-steklo, ki ima to lastnost, da propušta ultraviolettne žarke, kar se pri navadnem steklu ne dogaja. Za sedaj je proizvod zelo drag, tako da ne kaže začeti z izdelovanjem na deželo. Sestavina je tajnost, za katero ve le izumitelj sam. V londonskem živalskem vrtu pa so jo kljub velikim stroškom napravili pri živalih, ki izhajajo iz tropičnih pokrajin in jim v ujetništvu manjka teh žarkov, poskuse s tem steklom. Uspeh je bil tolik, da je vodstvo živalskega vrta sklenilo, da splošno uvede tako steklo.

× **Največje orgle na svetu.** V velikem obmorskem mestu Liverpool na Angleškem imajo novo velikansko katedralo. V tako stavbo morajo seveda tudi primerne orgle. Že pred vojno so jih pričeli postavljati, a vojna je nadaljnje delo prekinila. Sedaj so orgle golove imajo pet igralnikov, 222 raznih gumbov, 118 registrov in v orglah je 10.934 piščali.

× **Smrt najstarejše ameriške ženske.** V Newyorku je umrla najstarejša ženska Zedinjenih držav Margareta Jane Appleton, ki je dosegla metuzalemsko starost 131 let.

× **Vest, da ruski car še živi.** Kakor je znano, so ruski boljševiki dali umoriti ruskega cara Nikolaja II. z vso njegovo rodbino. Sedaj pa se zopet širijo vesti, da car ni bil umorjen, in sicer je izjavil ruski pravoslavni škof Tihon, ki živi v Berlinu, da je car in večina njegove rodbine še pri življenju. Po Tihonovem zatrjevanju je vsa carska rodbina na varnem skrita, da je boljševiki ne bi izsledili.

× **Vraževerni Romuni.** Dve kmetski dekleti v okraju Satu-Mare sta odkopali na pokopališču truplo nekega novorojenčka in mu odrezali prste. Čez dva dni je prišla mati dotičnega deteta na pokopališče, kjer je našla oskrunjen grob. Obvestila je o tem orožništvo, ki je obe zločinki kmalu izsledilo in aretiralo. Po kratkem zaslišanju sta pokazali odrezane prste in izpovedali, da sta bili pri neki čarovnici, ki jima je svetovala, naj si preskrbita prste prvorojenčka, na kar jima bo pričarala ženine. Imena čaravnice nista hoteli izdati. Med prebivalstvom je zavladovalo zaradi tega zločina tako ogorčenje, da so morali orožniki s silo razgnati ljudstvo, ki je hotelo dekleti linčati.

× **90letnica ameriškega mesta Chicago.** Chicago je danes za Newyorkom največje mesto v Zedinjenih državah Severne Amerike. Se pred 100 leti popolnoma neznan mala naselbina je Chicago danes orjaško, moderno velemesto, ki postaja resen tekmeč Newyorku. Dne 4. marca t. l. so v Chicagu praznovali 90letnico, odkar je Chicago postalo mesto. Zgodilo se je to 4. marca 1837. Štelo je takrat okoli 3000 oseb, v mestu je bila ena sama cerkev, nekaj trgovin in gostiln. Danes prebiva v njem nad 3 milijone ljudi. Ves ta ogromni razvoj se je dogodil v kratki dobi 90 let.

PAULIHOU MEH

K VELIKONOČNEMU KOLAČU

Naš politični žegen

Ljudska stranka k žegnu nese jerbas na veliko noč. Vsa se pod bremenom trese, skoro ji pojema moč.

Na strani se vse ozira, ali vidi jo kedo, ko pod težo kar podira njeno staro se telo.

Malo se je priklonila, jerbas padel je na tla. Joj, za ljudstvo ven skočila skoro so le bridka zla!

Kazen za skopuha

Skopuh Grabež je izgubil denarnico z veliko vsoto ter dal razbojnati po mestu, da dobi pošteti najditelj 1000 dinarjev.

No, in res se je dobil pošten najditelj v osebi kmetovalca Zapečjaka, ki je denarnico našel in jo vrnil skopuhu.

Grabež se je sicer denarnice razveselil, obenem pa ga je obšla žalost, da bo moral najditelju dati 1000 dinarjev. Začel je torej denar šteti, na koncu pa se obrnil h kmetu, rekoč: «Priatelj,

ti si si torej že vzel 1000 dinarjev, ker v denarnici jih je bilo 8000, sedaj pa jih je le 7000. Prav si storil, hvala ti in zbogom!»

Prestrašeni kmetovalec, ki mu je bilo za poštenje še več kakor za denar, se je zaman zaklinjal, da se vsebine v mošnji še dotaknil ni. Vsak je trdil svoje, a končno je prisilil kmet skopuha, da sta šla pred sodnika.

Tam sta oba prisegla za svojo trditev. Sodnik je takoj spoznal, kdo je slepar, ter je razsodil: «Oba imata prav. Ti Grabež si izgubil 8000 dinarjev, a ti Zapečjak si jih našel 7000. Iz tega je torej jasno, da ta denarnica ni tvoja, temveč drugega izgubitelja. Zapečjak, nesl denar domov, dokler se ne oglasi človek, ki je izgubil 7000 dinarjev, ti Grabež pa boš pač moral počakati, da se oglasi tisti, ki je našel 8000 dinarjev.»

Dvojni čestitki

Zoran: «Čestitam, prijatelj. Slišal sem, da se ženiš.»

Stojan: «Kaj šel!»

Zoran: «No, potem ti pa še bolj čestitam...»

Rogati vasovalec

Berta je bila brhko dekle. Kakor marsikatera Evinih hčerk je imela tudi ona to napako, da je ljubila dva fanta naenkrat: Lukovega Urha, ki je bil precej premožen, a manj obdarjen s telesnimi vrlinami, ter Jozovega Blaža, ki je imel precej zapeljiv jezik in prikupljivo zunanost.

Nekoč sta se znašla oba Bertina čestilca v gostilni, kjer tudi Berte ni manjkalo. Fantje in dekleta so se baš pripravljali na plesanje, ko je zaprosil tudi Lukov Urh lepo Berto za ples, toda v navzočnosti Jozovega Blaža ga je ošabna mladenka odklonila.

Blaž, opazivši položaj, je hitro izbral priliko in se zavrtel z dekletom med veselimi plesalci.

Urha je to preziranje zapeklo v dno duše. Odstranivši se iz gostilne je sklenil bridko se maščevati:

«Le čakaj, Berta, še nocoj ti povrnem milo za drago!»

Mesec je svetil nad vasjo, ko je stopal zarotnik Urh z dvema pomagačema proti kočici Bertine matere, vdove, ki je posedovala razen koče še dvoje živih imetij: kozla in kozico. Po kozla se je namenil, da se osveti nestanovitni ljubici.

Fantje odvežejo kozla in kmalu so stali pred Bertinim oknom. Eden priveže vrvico kozlu okrog prve noge, privzdigne k oknu in vrvico priveže za železo, drugi omota kozlu okoli glave svojo kosmato kapo, da se je videla pošast še strašnejša, kakor pravcati peklenšček.

«Berta,» zakliče eden s spačenim glasom v okno!

Dekle v postelji se je prebudilo in je mislilo, da se je oglašil Blaže. Pa, ojoj! «Marija, pomagaj!» je zakričala iz strahu, tako da jo je slišala mati v sosedni sobi.

«Kaj pa je za devet Kriščevih ran!» zakliče mati.

«Vrag je prišel pod okno,» jeclja hčerka boječe.

V domnevi, da je hčerka morda hudo grešila, je starka prižgala blagoslovljeno svečo, vzela svetinjo, prinešeno s Svete gore, položila oboje k hčerkinu postelji, vzela rožni venec, steklenico blagoslovljene vode in molila ter kropila.

Toda vrag je hotel po vsej sili noter in je celo strl žipo. Tedaj pa popade pobožno ženico sveta jeza, da vrže steklenico naravnost pošasti v glavo.

«Me-ke-ke-ke,» se je zadrla pošast, utrgala vrvico in zbežala. Zunaj hiše so se pa fantje glasno zahihitali.

Ko se je zjutraj vdova prebudila, je našla zunaj pri vratih kozla, malo krvavega in nemirno cepetajočega.

«Ah, še kozla mi je hotel vrag odnesti,» je menila, «no, pa mu je siromak vendarle srečno ušel.»

France Dvoršak Majšperčan.

Varčno gospodinjstvo

Žena: «Kupila sem peč, s katero si prihranim polovico premoga.»

Mož: «Kupi še eno takšno peč, pa ne boš potrebovala nikakega premoga.»

Skrb za sinov poklic.

Luka: «Ne vem, kaj naj bo moj sin: ali očesni ali zobni zdravnik!»

Matija: «Gotovo zobozdravnik, ker lahko mnogo več zasluži. Vidiš, izdreti more samo dvoje oči zob pa ima človek 32...»

Mala porcija

Janez je jedel v kolodvorski restavraciji in je dobil prav malo porcijo, pa se je pritožil.

Natakar ga je pa potolažil: «Pri nas dajemo zato tako male porcije, da ljudje vlaka ne zamudijo!»

IZRABLJANJE RADODARNOSTI.

Gospod Stropnik iz Ježeve doline je bil velik prijatelj siromakov. Daleč okrog sta slovela njegovo usmiljeno srce in njegova darežljivost.

Ko se je nekoč sprehajal po polju, je opazil potepina, ki se je sumljivo pritiskal k drevesu in gladil hrbet ob raskavi skorji.

«Kaj pa delaš?» ga je nagovoril.

«Bolhe odganjam in hrbet tolažim,» mu je odkril nadlogo. «Tako me srbi, da komaj prenašam...»

«Rajši bi se preoblekel...»

«Kako, če pa nimam obleke...»

«Pojdi z menoj.»

Urno mu je sledil capin in strmec, ko ga je gospod doma obdaril s svežim perilom in z vrhno obleko. Njegove zahvale ni bilo ne konca ne kraja.

Drugi dan se je Stropnik ponovno odpravil na polje, kjer je prav ob istem drevesu zagledal deset beračev, ki so se čehljali ob raskavem deblu.

«Kaj pa počenjate?» se je začudil.

«Srbečico ozdravljamo,» so mu odgovorili.

«Te peklenske bolhe, koliko je tega mrčesa!»

«Nesramniki!» se je zadril gospod Stropnik. «Izginite, tukaj je moja zemlja, sicer bom poklical orožnike!»

«A tako, gospod. Včeraj ste pa drugače govorili.»

«No, kako sem govoril?»

«Berača ste povabili s seboj na dom ter ga obdarili s perilom in z obleko.»

«Seveda! Toda včeraj je bil samo eden, danes vas je pa deset in jutri jih bo prišlo morda še enkrat toliko, ako bi se dal izrabiti vsakemu capinu.»

Vedno ne jeclja.

K sodiseu je bil poklican za pričo mož, ki je tako močno jecljal, da ga je sodnik komaj razumel. Sočutno ga je vprašal sodnik: «Siromak, ali vedno tako jecljate?»

Priča (v dolgo pretrganih besedah): «N-ne, n-ne v-vedno! Sam-m-mo, kad-dar g-govor-rim.»

Saljivo vprašanje.

A: «Kdo je bil prvi podporačnik?»

B: «Jožef, kajti on je imel pisano suknjo in si je domišljjal, da je več, kakor so njegovi bratje.»

Čuden patron.

«Ključ od klavirja ste našli? Mogoče je moj, ki sem ga nedavno izgubil na sprehodu.»

«To se da prav lahko ugotoviti. Pridite enkrat s svojim klavirjem k meni!»

Krepko zdravilo.

Prodajalec: Po uporabi tega okrepčevalnega zdravila boste tako močni, da se boste samega sebe bali...»

Današnji otroci.

Profesor (svojemu sinku): «Dam ti deset di-darjev, ako se enkrat dobro umiješ.»

Sinko: «Kar obdrži jih in si rajši ostriži lase.»

Ubojliv bolnik.

Zdravnik: «Rekel sem vašemu možu, da mora zdravilo vedno poplaskati s kozarcem vina. Ali redno uživa zdravilo?»

Gospa: «Gotovo, saj ima že ves nos rdeč.»

Edinost

Gašper: «Trije slavni zdravniki so sodili o moji bolezni različno. Vsak je trdil drugo.»

Jozel: «Ali niso bili v nobeni točki edini?»

Gašper: «V eni sami, in sicer mi je vsak računat po 500 dinarjev.»

Smola.

Potnik pride v hotel in lepa sobarica mu pokaže sobo.

Sobarica: «Kdaj naj vas pokličemo?»

Potnik: «Pokličite me točno ob šestih s poljubčkom.»

Sobarica: «Dobro, naročila bom nočnemu čuvaju.»

Merilo.

Gostilničar (napram novemu točaju): «Jurče, Ti daješ predobro mero. Ko je bil še Janez pri meni za točaja, so se ljudje stekli pri osmem vrčku, sedaj se pa že bijejo pri sedmem...»

Poročno darilo.

Gospa: «Rada bi kupila lepo sliko, ki bi bila primerna kot darilo za nevesto.»

«Trgovec (pokaže): «Tale bi bila prav umestna; imenuje se 'Bližajoča se nevihta'»

Moderne služkinje.

Prva služkinja: «Letošnje poletje se peljem v Dobrno, ker mi je zdravnik zapisal ondotne toplice.»

Druga služkinja: «Mar greš sama? To bi se ne spodobilo.»

Prva: «Bog varuj, sama pa že ne, vzamem še svojo gospodinjso s seboj.»

Hitro je spala.

Nežika je morala vsak dan po kosilu spati. Nekega dne je prišel na obisk njen bratranec in hčerka že čez pol ure prihiti iz svoje sobe in zašepeče materi na uho: «Pomisl, mama, s spanjem sem tako hitela, da sem že gotova.»

Ob pravem času molči.

On: «Ako vam sedaj ukradem poljub, gospodična, ali se boste kaj ustrašili in zakričali?»

Ona: «Ne bi mogla, kajti kadar se prestrašim, vedno molčim.»

GENERAL IN VOL.

V nekem kranjskem mestecu je bila gostilna «Pri volu», znana vsepovsod po svoji izvrstni postrežbi. Vanjo je začel zahajati tudi neki stari upokojeni general. Gostilničarju se je to videlo seveda zelo imenitno! General mu je bil za reklamo in gostilničar je delal najboljšo kupčijo. Nasproti tej gostilni je bil drugi gostilničar, ki se je od nevoščljivosti kar penil.

Iz hvaležnosti je prosil prvi gostilničar generala, da sme prekrstiti svojo gostilno in jo imenovati «Pri generalu». Drage volje je general ustregel tej prošnji. Ves vesel sname gostilničar staro tablo in pritrdi novo, lepo barvano generalovo sliko in z napisom «Pri generalu».

Njegovo veselje je trajalo le malo časa. Drugi gostilničar je opazil izpremembo; tudi on je dal nato sneti staro tablo in pritrditi novo z napisom «Pri volu». Vsi tujci, ki so prišli v mestece in so bili slišali o dobri postrežbi «Pri volu», so jo mahnilo sedaj k sosedu in gostilna «Pri generalu» je bila osamljena in zapuščena.

Kaj napraviti? Noč in dan premišljuje prejšnji «vol», kako bi se rešil. Generala ni hotel žaliti, starega naslova pa sedaj ni mogel uporabiti, ker ga je imel sosed. Pa mu šine naenkrat dobra misel v glavo. Pokliče slikarja in mu nekaj naroči.

Drugi dan so videli tujci in domači nad vrati gostilne sliko generala, pod njo pa naslednje besede:

«Pri generalu; to je edino pravi in pristni vol.»

Ni pomislila, kaj govori.

Zora: «To grdo obleko ti je pa gotovo izbral tvoj zaročenec.»

Nada: Seveda! «Saj veš, da ima v vseh stvarih tako slab okus...»

PRVA NAGRADA.

Zbrala se je družba veseljakov. Pri pijači so začeli pripovedovati razne zgodbe in pri tem lagali, kolikor so mogli. Potem so napravili stavo, kateri bo znal najboljše lagati. Stavo je pa dobil tisti, ki je povedal tole:

Lansko leto sem obiskal znanca v Ameriki. S svojo ženo, seveda. Ko smo bili sredi morja, je nastal strašen vihar. Ladja je začela pokati na vseh koncih in krajih. Kapitan je dal povelje, da moramo vsi na krov. Moja žena je bila v dveh minutah oblečena. Jaz sem planil v morje. S krova so mi metali potnike v naročje. Včasih sem kar z dvema plaval na breg, ki je bil pol ure oddaljen. Ker sem slišal, da olje pomiri valove, sem naročil na bregu petdeset sodov olja, katere smo potem polili krog potapljajoče se ladje in vihar se je pomiril...»

V svojem navdušenju bi možak še naprej kvasil, toda odvezli so mu besedo. «Je že dovolj, je že dovolj. Ti zaslužiš nagrado!»

In izplačali so mu jo.

Ko je pozneje vprašal, s katero lažjo si je zaslužil nagrado, so mu odgovorili: «Vse bi ti še verjeli, samo ne tega, da je bila tvoja žena v dveh minutah oblečena...»

Potepini.

Neki gospod je skočil s tramvaja tako nesrečno, da je padel in obležal nezavesten. Tramvaj je obstal in neznanec se je hitro približal ponesrečencu, si položil njegovo glavo v naročje in ga previdno preiskal.

Nenadoma pa se je pojavil še tretji gospod, se sklonil k usmiljenemu gospodu in mu zašepetal v uho: «Miha, kar pusti ga, sem mu že jaz odnesel denarnico in uro.»

Strah.

Jožek je bil prvič na koncertu. Umetnik je igral na gosli in Jožek ga je z zanimanjem opazoval.

«No, kako ti je ugajal koncert?» je vprašala mati.

«Prav lepo je bilo,» odvrne Jožek, «toda mož je imel tak strah.»

«Kako to?»

«Leva roka, ki jo je držal na strunah, se mu je ves čas tresla,» je menil Jožek.

Prijazen ženin.

Mica je nenadoma pričela tožiti o velikih bolečinah v hrbtu. Kljub temu, da se je branila, so jo vedli k zdravniku, ki je dognal, da ima eno rebro zmaknjeno.

Zdravnik: «Kaj ste pa delali? Ali ste padli ali ste se sunili?»

Po dolgem omahovanju je Mica sramežljivo priznala: «Moj ženin me je tako stisnil.»

Profesorska zmešnjava.

Profesor (pri razlagi): «Kakor vidite, dragi gospodje, vi ničesar ne vidite. Zakaj ne vidite, to boste takoj videli...»

Barva za punčko.

Mala Nežika sedi na tleh. V eni roki drži punčko, v drugi pa steklenico konjaka. Stric Miha jo gleda in meni: «Nežika, kaj delaš s konjacom?»

«Punčko mažem!»

«Pa s konjacom?»

«Mama je rekla, da imate Vi samo od konjaka rdeč nos, zato hočem punčko pobarvati.»

V šoli.

Učitelj: «Steklo je prozorno, prav tako voda. Prozorno imenujemo vse, kjer se vidi skozi. Matijček, kaj je še prozorno?»

Matijček: «Luknja, gospod učitelj.»

Se izravna.

Gost: «V potici so muhe.»

Gostilničarka: «No, saj so tudi rozine vmes.»

Pred sodnikom.

Sodnik: «Vi ste baje trdili, da vas je vaš kompanjon osleparil. Ali je to res?»

Hlačnik: «Da, res je že; toda rekel nisem tega.»

Berač in potica.

Berač: «Prosim, ali imate morebiti malo potice za siromaka; že dva nisem imel griljaja v ustih.»

Gospodinja: «Potico? Saj bo tudi navaden kruh dober.»

Berač: «Včasih da, toda danes je moj rojstni dan.»

Njena zadnja tolažba.

Neka gospa, katere mož je umiral, je tako obupno plakala, da jo je hotela prijateljica spraviti v stransko sobo, a plakajoča se je branila: «Pusti mi to zadnjo tolažbo, da gledam moža umirati!»

Ne pokvari mu dobrega mišljenja!

Hčerka: «Miha misli, da sem jaz najboljša dekla v našem kraju. Kaj naj mu rečem? Ali naj me pride snubit?»

Mati: «Ne, ne, dragica, nikar mu tega ne reci! Le pusti ga, naj še dalje misli o tebi dobro...»

Udari po njem.

Oče: «Moj sin je žebelj za mojo krsto. Kaj naj naredim s tem malopridnežem?»

Stric: «Kar napraviš z drugimi žebli: udari po njem!»

Star postopek se bo držal.

Profesor: «Pri današnjem napredovanju znanosti bomo kmalu prišli do umetnega izdelovanja ljudi...»

Trgovec: «Že mogoče. Vendar se to ne bo izplačalo, ker bo dosedanj postopek ostal pač še najpriljubljenejši.»

Pri briveu.

Možak se je dvignil s stola z vzdihom olajšave in ugotovil, da ga je brivec bolj porezal kakor obril. Nato je prosil za kozarec vode, ga dobil, vzel vodo za polna usta in se ogledoval v zrcalu, ne da bi izpil vodo. Kratko nato je vodo zopet izpil.

Brivec, ki je vse to početje opazoval ves začuden, je vprašal: «Kaj pa počenjate?»

Možak: «Hotel sem samo videti, ali niso moja lica dobila kje luknje...»

Tudi vzrok.

Učitelj: «Janezek, kako je to, da si zopet prepozno prišel v šolo?»

Janezek: «Jaz nikoli ne pridem prepozno v šolo, gospod učitelj, le šola se začne prezgodaj.»

Zenina bi rada.

Gospod: «Gospodična, vi imate gotovo na vsakem prstu Vaše roke deset oboževalcev.»

Gospodična: «Da, da, toda ljubši bi mi bil samo eden, ki bi vzel vso roko...»

Oblagodarjena očeta.

Janez: «Pomislite, postal sem oče dvojčkov.»

Miha: «To ni nič! Jaz sem postal oče petih otrok.»

Janez: «Nemogoče.»

Miha: «Zakaj ne? Vzel sem vdovo in priženil pet otrok.»

Zena podpira tri ogle hiše.

Tako je poudarjala napram možu žena, ki ni bila baš najboljša gospodinja.

«Prav govoriš,» je odgovoril mož, «a mož podpira četrti ogel in — ženo.»

Prav je zadel.

Lahkomiselni mladenič, ki ga je vsa okolica poznala, da dela dolgove, katerih ne misli nikdar poravnati, je ustavil na ulici znanca z besedami: «Ali bi mi ne posodil 100 dinarjev?»

Znanec: Uganil si. Ne posodil bi ti jih!»

Zavso družinc

si nabavite „DOKO“ čevlje. V enem letu si prihranite lep znesek, ker se ti čevlji nosijo mnogo delj časa, kakor drugi. V zalogi čevlji za gospode, dame in otroke od preprostih do najmodernejših. Trgovina „Doko“, Prešernova ul. 9, dvorišče.

Otroški domislek.

Jerica je slišala v šoli, da je bil prvi človek Adam in da je bil iz njegovega rebra narejen drugi človek. Ko pride domov, vpraša mater: «Mama, koliko reber ima človek?»

Mama: «Štiri in dvajset; na vsaki strani dvanajst.»

Jerica: «Potem je pa naš atek velik siromak, ker ima samo še 18 reber. Šest jih je uporabil že na nas otroke.»

Tekmovalka.

Gospa je nenadoma odslovila služkinjo. Njen mož se jezi, češ, da je vse svoje dolžnosti točno opravljala.

Žena: «To že. Toda, žal, sem opazila, da včasih izvršuje tudi moje dolžnosti.»

Poglavitni pogoj.

Narednik: «Kaj mora biti tisti vojak, ki mu priredijo paradni pogreb z godbo in s salvo?»

Novinec: «Mrtev!»

Zakaj mu angeli ne ugajajo.

Pepček je prišel prvič iz šole ter rekel materi: «Angelček bi pa že ne maral biti!»

Mati: «Zakaj pa ne?»

Pepček: «To morajo biti zelo smešne prikazni, ker nam je pravil katehet, da imajo um in voljo, telesa pa ne. Torej jim čepi glava kar na nogah.»

Vrhunec raztresenosti.

Vršila se je akademska slavnost. Vse je bilo že zbrano, zbor je že začel peti himno, ko je prisopihal profesor, ki je bil določen za slavnostnega govornika, ter tiho vprašal tovariša: «Ljubi kolega, povej mi, ali sem že govoril slavnostni govor?»

Izdala ga je.

Urša: «Sinoči sem srečala tvojega moža, ki me pa ni videl.»

Neža: «Saj mi je že povedal...»

Nima pameti.

Miha: «Kadar te vidim, vedno mislim na pregovor: Komur da Bog službo, mu da tudi pamet.»

Blaže: «Toda jaz nimam službe.»

Miha: «Vidiš, kako resničen je pregovor!»

Vojaška ljubezen.

Vojak je pisal svoji ljubici kuharici: «Tu pismo ti prinese moj najdražji prijatelj Mozole. Temu vragu sem dolžan par kovačev, ki jih naj pri tebi zažre, zato mene ta teden ne bo k tebi na večerjo. Ako pa bi te hotel po večerji poljubiti, pa vsekaj sitnobo po gobcu.»

Na družabnem večeru.

Gospodinja: «Gospod doktor, vi zdehate? Ali se tako dolgočasite pri nas?»

Doktor: «Oprostite, milostiva, nikakor se ne dolgočasim. Človek zdeha, kakor znanec, tudi, če je lačen.»

Dobro okrasno pripravite s pridankom Kolinske cikorije!

MALI OGLASI

Jajca za valenje

pripoznanih najboljših jajčaric sedanosti, štajerskih jerebičastih kokoši, oddaja poštine prosto tucet po 60 Din Franc Leban, upok. nadučitelj, Št. Rupert na Dolenjskem. 102

Kolesarji, pozor!

Najboljše Michelin-plašče in zračnice ter vse druge potrebščine za kolesa kupite vedno najugodnejše v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. 104

Prodaja parcel

cena nizka, krasna lega, blizu parka v Mariboru. — Naslov: Franc Krajnc, Jurčičeva ulica 6/II v Mariboru. 105

Zamenjam

mali avto za moderno motorno kolo in prodam po zmerni ceni: 6 PH mlatično z 6 PH parno lokomobilo ali pa 6 PH mlatično s 14 KS motorjem. Klimaks na sivo olje. — Mlatično garnituro zamenjam tudi za manjšo garnituro. — Naslov v upravnilstvu «Domovine». 101

Lahek postranski zaslužek

si lahko zaslužijo gospodje in dame na svojem domu, 20 do 25 Din na dan brez vsakega znanja. Za material in odjem dela doblite v pojasnilo, za katere, kakor tudi za vzorec in pouk, pošljite 10 Din, kateri znesek pa se vam vrne, ako delo sprejmete. Nobena prevara. — Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Čas je zlato». 106

„KALEFLUID“

D. Kaleničenko

pomlaja in ojači vse elemente človeškega organizma. Vrača moč in zdravje. Regulira delo vsem organom in žlezam, ravnotako regulira izmenno materije. Razkrajja in odstranjuje iz organizma mehurno kislino in druge strupe. Regulira obtok krvi, delovanje srca, delovanje ledvic in jeter ter živčevja. Ojačuje izmenno materije ter prehrane ter s tem podaljšuje čas aktivnega dela in življenja človeka. — «Kalefluid» zdravi vse vrste živčno in artrično bolne: nevrastenične, histerične, arteriosklerozne, neuralgične, revmatične, slabokrvne, oslabele in druge.

«Kalefluid» prodajajo v vseh lekarnah in drogerijah.

Brezplačno se pošlje literatura «Navodila za duševni in telesni preporod». — Obrniti se je: Beograd, Pop-Lukina 1, Lit. D, Miloš Marović.

Izjava.

Hočem, da se že enkrat preneha z zahrbtnim oviranjem v prehranjevalnem in stanovanjskem oziru, proti meni.

Ljubljana, 12. aprila 1927. 108

Alojz Kresal,
učitelj.

Rekord te sezije

bo dosegla valed izredno nizkih cen, sigurno specialna trgovina češkega in angleškega sukna

JOSIP IVANCIC

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1
(dvorišče, levo).

Pred nakupom moške obleke ali površnika oglejte si zalogo in cene. 103

!!! Vsakdo naj se prepriča !!!

SEMENSKI KROMPIR „ALMA“

s Tirolskega,

Ki je v minulem letu dal šestnajstkratni pridelek, se dobiva pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg 3, in v njenem skladišču v Mariboru, Meljska cesta 12. 103

Čitateljem «Domovine» se priporoča znano domače podjetje

pri „ČEŠNIKU“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica.

Velika zaloga pomladanskega in letnega blaga za ženske in moške obleke.

Največja izbira novih svilnatih rut in šerp.

Pri nakupu bališča se priporoča ženinom in nevestam.

V zalogi samo češko in angleško blago.

Postrežba poštena! 82

JUHAN

Cenjena gospodinja!

Ali že uporabljate Juhana, edino pravi jubin dodatek k vsaki juhi in prikuhi? Juhana daje vsaki jedi veliko redilno moč in izboren okus.

Pol kavne žličke Juhana v krožniku juhe daje izboren okus in redilnost.

1 kavna žlička Juhana ali 1 Juhanova kocka v četrti l. kropa dá poreljo izborne goveje juhe.

Dobra gospodinja uporablja Juhana, ker s tem prištedi veliko denarja z meso.

Poizkusite samo enkrat, da se prepričate. Dobiva se ovsod!

Steklenice po Din 7.—, 13.—, 30.— in 120.—

Eno steklenico za prizkušnjo pošlje tovarna tudi direktno po povzetju.

Tovarna ALIMENTA d. z. o. z.
Ljubljana, Zg. Šiška št. 17. 97

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava. 95

Gospodu drju. I. Rahtlejevu Beograd.

Bolehal sem na neznozem revmatizmu. Uporabljal sem razna zdravila brez vsakega uspeha. Končno, na svojo srečo, sem se obrnil na Vas ter Vas prošil za doposljanje zdravila RADIO BALZAMIKA. Pri prvem mazanju sem dobil še hujše bolečine, ki so po dveh urah ponehale. Že četrti dan po uporabi Vašega zdravila sem mogel opravljati svoj redni posel. Jaz sem vam, gospod doktor, do smrti hvaležen ter priporočam Vaše zdravilo vsakomur. Odkar sem se ozdravil, sem naročil še mnogo steklenic Vašega zdravila RADIO BALZAMIKA in komurkoli sem ga dal, se je ozdravil te žalostne bolezni. Na ta način, sem si pridobil, kakor tudi vam, mnogo dobrih prijateljev, tako da se vam nekotiko oddolžim. Prosim vas, da mi pošljete še 10 steklenic Radio Balsamike.

Spoštujem Vas vedno

Miljutin Prokić, trgovec.

Vrnjačka Banja, 3. 12. 1925.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ drju. I. Rahtlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43, prtiličje 6

Francoska linija, Cie. Gle. Transatlantique

(FRENCH LINE)

HAVRE-NEW YORK

samo 5 1/2 dni čez morje. Dobra hrana in pijača brezplačno. Cie Chargeurs-Réunis, Sud Atlantique, Transport-Maritimes za Severno in Južno Ameriko z ekspres parniki, kateri vozijo vsak teden iz Havra, Bordeauxa in Marsilije v Argentino, Urugvay, Chile, Avstralijo in Kanado.

Tozadevna pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 35.

Odvetnik

dr. Vladimir Knaflič

se je preselil

in ima sedaj svojo pisarno na

Miklošičevi cesti št. 16, II. nadstr.

(Bambergova hiša, kjer je Delniška tiskarna). Telefon 26-11.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

Posledice so strašne

če se zanemari pravilna negovanje celoga telesa. Že naši očetje in dedje so vedeli, da inevna uporaba pravega Fellerjevega «Elsafluida» krepki mišice in kite, daje živcem moči in varuje pred boleznijo. Drganje in umivanje z «Elsafluidom» nas obdriži sveže in odporne, umirja živce in ublažuje bolečine. S svojo mnogostransko uporabo se pokazuje «Elsafluid» od zunaj in znotraj vedno koristnim kot staro dobro domače sredstvo in kosmetikum. Močnejše in boljše delovanja kot francosko žganje.

Zahtevajte za poizkus v lekarnah in odgovarjajočih prodajalnih izredno „Fellerjev prvi Elsafluid“ v poizkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih steklenicah po 9 Din; ali specialnih steklenicah po 26 Din. Po nošti pridete tem cenjeje, čim več se naroči hkrat: z zavojnico in poštino vred stane

9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 3 specialni stekl. 61 Din

27 " " 18 " " 6 " 133 "

54 " " 36 " " 12 " 259 "

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER

lekarnar v STUBICI DONJI

Elsatrg št. 360. (Hrvatska).